

Solomonis Prouerbia et Ecclesiastes doctiss. carmine ac paraphrasi reddita

<https://hdl.handle.net/1874/428633>

109. N. 9²

075

SOLOMO
NIS PROVERBIA ET ECCLĒ
SIAS TES DOCTISS. CARMINE
ne ac Paraphrasi reddita,

PER D. ALVARVM GOMES, ET IOHANNVM HESSVM.

*Adiecimus quoq; Psalmos aliquot carmine uer-
sos, partim quàm antea emendatiores,
partim nunc primum in lucem
æditos.*

B A S I L E A E

SOLOMO

IN PROVERBIA ET ECCLESIASTICO
ET ALIIS DOCTRINAE CARMINIBUS

HIE. BRITONIVS AD
LECTOREM.

*Quæ Solomon diffusa nimis, uerbisq; solutis,
Ordine tam stricto carminis iste canit.
Quàm sapientem igitur ueterem reputaueris illum,
Iure nouum hunc doctum tam modo lector habe.
Dum legit fructus operis, non linquere flores
Cernitur, arte decus pinxit utriusq; graui.
Vsq; adeò ut dubium est, quid sit cognoscere maius,
Istius ingenium, uel Solomonis opus.
Qui leget hanc hominis seriem, dementit, ad altos
Si superos uitæ carpere nescit iter.*

Illustrissimo

B A S I L I E

SILLVSTRISSIMO

PRINCIPI FRANCISCO QVI-
gnomo, Crucis Præsbytero, et Cardinali Reue-
rendiff. Aluarius Gomes S.

VM Bononiæ essem in
Cæsaris comitatu, iussi
sti mihi Princeps illu-
strissime, Prouerbia ti-
bi canerẽ Solomonis, addita etiã
lege, ut nec interpretationẽ admit-
terẽ, nec paraphrasin, sed tantũ sa-
cræ literę diuinũ sensum cõgruẽ-
ti cõpendio uersu clauderem, quo
facilius à legentib. disci, & cõmo-
dius posset memoria retineri. Ac-
cipe iussis carmina cœpta tuis: &
quod in eis uel obscurũ uel insua-
ue breuitas fecit, religiõĩ tuę iussio-
nis adscribe. Accipe rursus in præ-
clari tuĩ nominis obseruantia, quã
lecunq; sit opus: & quia tuum est,

a 2 si illæsum

EPISTOLA.

si illæsum à calumniatorum mor-
 sibus seruare non possis, uel fauci-
 um uindicare nō desinas. Cecini-
 mus uiginti quatuor tantum capi-
 ta, in quibus prouerbia ipsa conti-
 nentur: reliqua septē, hoc est alias
 quoq; parabolas Solomōis, quas
 transtulerunt filij Ezechia, nō ce-
 cinimus. nō quia aut minoris pre-
 cij, aut maioris difficultatis uiderē-
 tur, sed quia post Thalichristian,
 et Musam Paulinā lassatū plectrū,
 ac uelut longo itinere fessæ oscitan-
 tesq; Musæ, à labore suo requiem
 postulabāt. quod uerò nonnulla
 sunt in primo capite, & in secun-
 do, quæ paraphrasin sapiūt, boni
 consule. Sic enim & in reliquis fa-
 cturus fueram, nisi tuæ uocis au-
 ctoritas uetuisset. Vale.

AD

AD LECTOREM.

NE pagellas tibi uacuas aliquot obrude-
remus, candide Lector, carmen illud
Ausonij, pium iuxta ac eruditum, neq; ab insti-
to presenti alienū, hic ponere uisum est: dignū
equidem, quod à pijs omnib. non lega-
tur modo, sed edificatur etiā. Vale,
& boni consule.

PRECATIO MATVTINA AD OM-
nipotentem Deum, Decio Au-
sonio autore.

OMnipotens, quē mente colo, Pater unice rerū,
Ignorate malis, & nulli ignote piorum,
Principio extremoq; carens, antiquior æuo,
Quod fuit aut ueniet: cuius formamq; modumq;
Nec mens complecti poterit, nec lingua profari,
Cernere quem solus, coramq; audire iubentem
Fas habet, & patriam propter considerare dextram:
Non genito genitore Deus, qui fraude superbi
Offensus populi, gentes in regna uocauit,
Stirpis adoptiue meliore propage colendus.
Cernere quem licuit proauis, quo numine uiso
Et patrem uidisse datum, contagia nostra
Qui tulit, & diri passus ludibria leti
Esse iter æternæ docuit remeabile uitæ.
Nec solum remeare animam, sed corpore toto

PRECATIO AD DEVM.

Cœlestes intrare plagas, & inane sepulchri
 Arcanum uacuis ad opertum linquere terris.
 Nate patris summi, nostrog; salutifer æuo,
 Virtutes patrias genitor cui tradidit omnis,
 Nil ex inuidia retinens, plenusq; datorum
 Pande uiam precibus, patriasq; hæc perfer ad aures.
 Da pater inuictam contra omnia crimina mentem,
 Vipercumq; nefas nocituri auerte ueneni,
 Sit satis antiquam serpens quod prodidit Heuam,
 Deceptumq; adiunxit Adam. nos sera nepotum
 Semina, ueridicis ætas prædicta prophetis,
 Vitemus laqueos, quos letifer implicat anguis.
 Pande uiam, qua me post uincula corporis ægri
 In sublime feram, puri quæ lactea cœli
 Semita uentose superat uaga nubila Lunæ,
 Quæ proceres abiire pij, quaq; integer olim
 Raptus quadrijugo penetrat super æthera curru
 Helias, & solido cum corpore præuius Enoch.
 Da pater æterni speratam luminis auram:
 Si lapides non iuro deos, unumq; uerendi
 Suspiciens altare sacri, libamina uitæ
 Intemerata fero, si te Dominiq; Deiq;
 Vnigeni cognosco patrem, mistumq; duobus
 Qui super æquoreas uolitabat spiritus undas,
 Da genitor ueniam, cruciatq; pectora purga.
 Si te non pecudum fibris, non sanguine fuso

Quero.

PRECATIO AD DEVM.

Quæro, nec carnis numen coniecto sub extis:
 Si scelere abstineo, errori obnoxius, & si
 Opto magis quàm fido bonus purusq; probari,
 Confessam dignare animam: si membra caduca
 Execror, & tacitum si pœnitet, altaq; sensus
 Formido excruiat, tormentaq; sera gehennæ
 Anticipat, patiturq; suos mens saucia manes,
 Da pater hæc nostro fieri rata uota precatu,
 Nil metuam, cupiamq; nihil, satis hoc reâr esse
 Quod satis est, nil turpe uelim, nec causa pudoris
 Sim mihi: nec faciam cuiquam, quæ tempore eodem
 Nolim facta mihi: nec uero crimine lædar,
 Nec maculer dubio. paulum distare uidetur,
 Suspectus uereq; reus. male posse facultas
 Nulla sit, & bene posse adsit tranquilla potestas.
 Sim tenui uictu atq; habitu, sim carus amicis,
 Et semper, Genitor, sine uulnere nominis huius.
 Non animo doleam, non corpore. cuncta quietis
 Fungantur membra officijs, nec saucius ullis
 Partibus amissum quicquam desideret usus.
 Pace fruâr, securus agam, miracula terræ
 Nulla putem. suprema mihi cum uenerit hora,
 Nec timeat mortem bene conscia uita, nec optet.
 Purus ab occultis cum te indulgente uidebor,
 Omnia despiciam, fuerit cum sola uoluptas
 Iudicium sperare tuum: quod dum sua differt

PRECATIO AD DEVM.

Tempora, cunctaturq; dies, procul exige sæuum
Insidiatorem blandis erroribus anguem.
Hæc pia, sed mœsto trepidantia uota reatu,
Christe apud æternum placabilis affere Patrem:
Saluator Deus ac Dominus, mens, gloria, uerbum,
Filius ex uero uerum de lumine lumen,
Æterno cum patre manens, in secula regnans,
Consona quem celebrat modulato carmine plebes,
Et responsuris ferit aëra uocibus Amen.

F I N I S.

PROVERBIORVM

PROVERBIORVM
SOLOMONIS, PER D. ALVARVM GO-
mes, doctissimo carmine ac diligen-
ti ceu paraphrasi expositorum,

CAPVT PRIMVM.

Sapientiam amplectendam, malorumq;
consortium uitandum
esse docet.

AS Domini uoces, diuini pignora
regni,
Dat Solomon, uerbi semina san-
cta pñ.

Heu quia nam miseras atra caligine mentes
Inuoluit tenebris noxq; scelusq; suis?
Prò dolor. & fractis animus sibi pugnet habenis,
Et sitiens nocuis uix satietur aquis?
Quin age? si lemures, infernaq; uincere monstra
Te uiuat, optati suscipe uerba Dei.

A

Pande fores, pleno sc̄elix Sapiaentia cornu
 Emicat, ad ueri lumina pande fores.
 Hæc tibi substratas uires, primumq̄; decorem
 Conferet, à cunctis eruet una malis.
 Hæc facit imbelles uicto fortescere somno,
 Dirigit & puras ad pia regna manus.
 Tantum opus est, timeas Dominũ, qui cõdidit astra,
 Teq̄; potens dextris sustinet usq̄; suis.
 Pone animi cristas, motusq̄; extingue superbos.
 Sunt tibi de solo cuncta petenda Deo.
 Si recolis terræ pestes, Stygiosq̄; furores,
 Quæq̄; magis lædunt carnea monstra, time.
 Hoc est principium sapientibus. omnia contra
 Si uideant animos infera tela suos.
 Hinc Erebi furia, genus exitiale nocentum:
 Hinc terræ, hinc lapsi corporis instat onus.
 Hinc qui cuncta uidet, strictũ diuerberat ensẽ,
 Pellat ut ad pœnas improba corda suas.
 Hinc metus, hinc amor est, binas hinc explicat alas
 Mens pia. si sortem nouerit ipsa suam.
 Sed tamen expertos purum linguamus amorem
 Dicere, & arcanis signa referre notis.
 Expertos laus ista decet, non ipsa loquentis
 Admittit linguæ uerbula purus amor.

At nobis, pueros, & adhuc non grandia doctos,
Sit labor, et primos instituisse gradus.
Aeternas uires et numina sancta timere,
Sit data consilijs formula prima meis.
Volue oculus, & morbi uallatas aspice terras,
Et dura inferni principis arma uide.
Sed bonus haec autor sacro sic temperat ore,
Ut nulla innocuis sint nocitura uiris.
Te nihilum quod laedat habes, si pectora serues
Pura pius, Domino nec moueare tuo.
Hunc timeas, uitium cui displicet: ordine mentes
Excitat, & mundas efficit iste metus.
Hic timor aduersum portis bipatientibus Orcum
Frangit, & hic rectos ducet ad astra uiros.
En diuina metu Sapientia quaeritur isto,
Sunt extra ueram corda superba uiam.
Stultis despecta est Sapientia. collige mentem,
Et cape purgato uerba paterna sinu.
Haec precor, haec nati iuuenes audite, senesq;
Accipite, & magni pignora sancta Dei.
Accipite, atq; animis coelestia figite dicta,
Optimus ad genitos dat pater ista suos.
Turba Dei nunquam uero diffide docenti,
Nec uerte ad placitum dicta paterna tuum.

Dat pius ipse pater passis tibi dogmata palmis,
 Hæc tulit ad natum mater amica suum.
 Qui docet hic pater est, mater tibi candida legem
 Dicit, amans uerbum fertq; refertq; pium.
 Tu patrem matremq; tene; tutatur ab hoste
 Te pater, & gremio confouet illa suo.
 Hic chariten capiti læto demittet ab orbe,
 Et torques collo conferet illa tuo.
 Addet opes, uiresq; pater, ne despice fili
 Verba patris, domino quis neget ulla suo?
 En terrena phalanx furijs agitantibus instat,
 Instruit & laqueos in tua colla suos:
 Et nunc insidijs, nunc Marte oppugnat aperto,
 Funera nunc falsis occulit illecebris.
 Furta, dolos, fraudem, stygij genus omne ueneni
 Suadet, et in socios uerba ferre pios.
 Suadet opes fratrum scelerato inuadere ferro,
 Et premere immeritos & lacerare uiros.
 Hanc fuge, et à socijs gressus auerte nefandis,
 Horridaq; à uotis monstra repelle tuis.
 Hæc rabiem insanam, lætalia semina circum
 Spargit, & in segnes tela cruenta rotat.
 Si tamen autorem timeas, si numina cordi
 Fixeris, ad nullos te trahet umbra dolos.

Pennatos

Pennatos animos, et retia iacta uidentes,
 Frustra audet laqueis lusor adire suis.
 At pennas duplices metus hic: amor inde uo'enti
 Dant homini, ætherias ut petat ille domos.
 Delususq; iacet lusor, stridentibus iris,
 Torquet et horrendas in sua membra manus.
 Ausus es ô nimium nimiumq; oblite parentum,
 Cœlica nocturnis uertere iura dolis?
 Quod terra est, uile est, animis nō conuenit altis.
 Quid facis, iratum non uiden esse Deum?
 In te moliris fraudes, nec retia sentis.
 Heu pateris telo uulnera facta tuo.
 Quid petis? aut qua spe terrena in fece moraris?
 Inter diuitias turpis auarus obit.
 Quid sibi uult tantis quæsitæ pecunia formis?
 Quæ tecum longam non queat ire uiam.
 Quæ tua corda premat, sæuo imperiosa capistro,
 Et rapiat sensus tam male rapta tuos?
 Prædicat ad cunctas felix Sapiencia ualuas:
 Clamitat, & gemino dat pia dicta sono.
 Quæ finis standi? quò uos decet usq; teneri?
 Ah, pueri uanas semper amatis opes?
 Ah, pueri fragiles. quæ uos dementia ludit?
 Ut pereant uotis pectora uestra suis?

Quis nisi cæcus amet, quæ sint, nocitura teñti?

Ab, precor ad ueram surgite corde uiam.

Ad meã decepti iuuenes præcepta uenite,

Iam Domini flatus, & pia sacra feram.

Delicias uerbis, sæcundaq; fontibus arua,

(Tantus honos uerbo) ueraq; regna dabo.

Quid facis? eia uoco, teneat mora nulla uocatã,

Turba ueni, ad flammam non moritura meas.

Heu, canimus surdis, & frustra extendimus alas

Heu, sterile ingratis litus aramus equis.

Scilicet, & quamuis uenio dotata, repellor?

Contemnisq; meas turba proterua dapes?

Ast cum horrenda dies, defflendaq; uenerit hora,

Sumam de leto gaudia iusta tuo.

Cum Chaos, et Phlegetõ, et Auernæ ianitor um-

lrruat in uestros morsq; dolorq; sinus. (bræ,

Cum toruæ irarum facies, cum tristis erinnys,

Pascent in uestris impia corda malis.

Tunc ut dura silex miseros immota uidebo,

Nec responsa p̄i principis ulla dabo.

Tunc precibus nullis, non ui, non arte mouebor,

Dum locus est ueri suscipe regna boni.

Dum uia, dum uita est, pelago dum curris in isto,

Ad me felici tacitus amore ueni.

Nunc

Nunc dū tempus habes, me suscipe: dira supersunt
 Tempora, & ingratis stat sua pœna uiris.
 Ira, furor, pestis, ac cœtera monstra laborum,
 Fructus erunt prauæ tempus in omne uicæ,
 Et dapibus saturata suis mens improba, cernet
 Ad bona conuersos lumen habere uiros.
 Stulticiamq; nouam miro gestire trophæo,
 Quod dabit huic curas nocte dieq; graues.
 Qui tamen audierit mea dogmata, montibus altis
 Incipiet lætos nunc quoq; ferre cibos.
 Illum æterna quies, & pax optata manebit,
 Vt uideat demptis prospera dona malis.

CAPVT II.

Sapientia, præclarum Dei munus, quomodo
 comparanda, & quis eius usus.

Scire Deū, scire est: Dominū qui nesciat, oēs
 Nescit opes. noto cuncta scienda Deo.
 Ergo hæc uerba tui si suscipis ordine patris,
 Et te iura Dei noscere sacra iuuat.
 Si cupis infernos astus, noctemq; profundam
 Vincere, funebres & iugulare duces:
 Principio quærenda tuo prudentia cordi est,
 In promptu uerum nos docet illa bonum.

Nā pia cū *sapidos Domini mens inuocat imbres,*
Retribuitq; suo corda docenda Deo:

Cumq; ea *sponde suum quærit peregrina decorē,*
sicut terrenas fossor auarus opes:

Tunc *uerum uitæ flatum, regnumq; perenne,*
Delicias cordis percipit, atq; timet.

Tunc *arcana Dei sapientis, & inelyta facta*
Inuenit, & sacris pascitur illa cibus.

Nam *pius altitonans, uotis qui aspirat honestis,*
Stat super, & radios non negat ipse suos.

Ipse *salutis opes tribuit quærentibus illas.*
Præuenit, & natis consulit ante pijs.

Eruditq; suos plenum sapientis honorem.

Vtq; scias, uerbum dat bonus ore suum.

Hoc *uerbo terras, æquor formauit, et astra,*
Hoc uerbo gratos ducit ad alta uiros.

Custodit *rectas animas, ne sæuior hostis*
Opprimat allectos, qua ualet arte, sinus.

Curat *oues pastor, blandasq; à uulpe columbas*
Protegit, atq; astus comprimit ipse feros.

Insidias, fraudes, & nomina cuncta ueneni
Pellit, & à uastis seruat ouile lupis.

Insurgant furia, uel Tartara cuncta tumescant,
Prospectat muros altus ab arce suos.

Tu, si chara tibi uita est, si dulcia uerbi
 Dona colis, sanctas si cupis illecebras:
 Si cupis empyrei tractare negocia cœli,
 Atq; illis sacros inter adesse choros:
 Admitenda tibi est Sapiencia, dedecus ingens
 Huic fuerit passas non habuisse fores.
 Admittenda: tibi nam se dabit ipsa uolenti,
 Sponte quidem, & paruo parta labore uenit.
 Tunc tua iusticiam mens uere intelligit omnem,
 Consilium uotis conferet illa tuis.
 Eruet à geminis te Syrtibus, atq; reducet
 Ad patriam uictis læta carina malis.
 Præstabitq; tibi Prudentia, dæmone fracto,
 Ne sit ter geminis mens tua capta dolis.
 Ne Strygij proceres, & qui peruersa loquantur,
 Ad mores ualeant te reuocare suos,
 Linqvit iter rectum gens impia, gaudet auernis
 Ritibus, & toruo pergit iniqua gradu.
 Effugat infernam fulgens Sapiencia noctem,
 Et radios pura fertq; refertq; manu.
 Hæc te de uitijis muliebribus eruet, omnem
 Docta modum, & magni pignora casta Dei,
 Ne muliebri chaos, si sis tibi charus, adito:
 Ecce latent mixtis nigra uenena rosis.

Prima uirum mulier pomò seduxit acerbo,
 Te simul ignotis obruet illa uadis.
 Sensibus immiscet durum rea fœmina letum,
 Et postquam proprium deserit illa ducem,
 Funus amat mulier, ne fucum crede gerenti:
 Mortis ab insidijs heu fuge, ne pereas.
 Pandit iter rectum Sapia, desere noctem.
 Non uident ante oculos lumina sancta tuos?
 Vir iustus terræ est dominus, uictorq; manebit
 Vir pius in Domino tempus in omne suo.
 Impius hostili gladio perfossus, & exul,
 Ibit ad infernas irrediturus aquas.

CAPVT III.

Ad pietatem in Deum & proximum hortatur,
 tolerantiamq; commendat, & Sapientiæ
 laudes persequitur.

A Ethereos fratres imitabere iussa ferendo,
 Nate mea, et uerbū pectore conde piū.
 Hoc tibi felices annos, pacemq; salubrem
 Conferet, & uitæ dulcia sæcla nouæ.
 Heus tibi, si qua uides diuinæ lumina mentis,
 Si sedit in uotis uita beata tuis:
 Esto pius miseris, & ueri dogma parentis
 Iustus ama, & puro numina corde tene.

Inuenies

Inuenies charitem, grato quæ oblata petenti

Semper adest, uoto ni moueare pio.

Teg. sibi gratum mundus cœlumq; Deusq;

Tollent, & quasso puluere uictor eris.

Circunstans te flamma, cruor, gladiusq; furorq;

Pugnat & adualuas ultor & umbra tuas.

Sed uero confide patri: non ille sequentem

Deserit, aut uotis deficit usq; pijs.

Fide duci noto, proprijs ne crede miselle,

Viribus. an usquã, quem colis, autor abest?

Præuius ille tuo. pia sint modo numina cordi,

Ductor erit, gressus diriget atq; tuos.

Tu tibi ne sapiens cristas attolle superbas,

Sed potius Domini numina magna time.

Heu fuge tartareos astus, & carnea signa,

Quæq; latent paruis horrida monstra uis.

Sic tibi uera salus, & pax, requiesq; laborum,

Ac supera missus flabit ab arce Deus.

Ille opifex rerum fœcundos irrigat agros.

Post hyemem uernos reddit et ille dies.

Huic sit honor: primosq; ouium frugumq; decores

Ipsè ferat, seruis pascitur ipse suis.

Pauperibus qui dona dabit, sciat ille potenti

Dona dare, in charis est Deus ipse uiris.

Pascitur

Pascitur in pastis pastor gratissimus, atq;
 Centeno acceptas scenore reddit opes.
 Hic dabit, ut saturas capiant uix horrea messes,
 Exundentq; suis feruida uina cadis.

Ne tamen ingratum mcesto si tempore seruum
 Corripiat, rectam desere nate uitam.

Non perdit charos, sed corripit: ipse flagellum
 Tendit, amor populi, duxq; paterq; sui.

Quam pater in genitos intenso scæuit amore,
 Tollat ut à uitijs uulnera facta feris?

Prospera nulla leuent, te nulla aduersa fatigent:
 Hoc satis est, iusto sic placuisse Deo.

Hæc est, hæc fili, Sapientia, noscere patrem,
 Accipere & læto quod uelit ille animo.

Hæc facit hæc hominem Sapientia uera beatum,
 Hæc discit Dominum mens generosa suum.

Non te Phœnicum chartæ, non turba sophorū,
 Felicem, notus sed dabit esse Deus.

Felix, & nimium felix, quem gurgite in isto
 Non turbant imis cærule uersa uadis.

Felix, cui Dominus uera est Sapientia: felix
 Vir prudens, qui se cum bene nouit, habet.

Non erit extra ipsum curis distractus acerbis,
 Sub freno sensum doctius habere suum.

Effugit

Effugit à vitijs Prudentia, pensa modumq̄;

Seruat, & à uetitis abstinet illa cibis.

Tēpora quæ fuerint, quæ mox uentura trahātur,

Pendit, tectis nec ruit illa dolis.

Auro atq; argento est melior prudentia primo,

Et puros fructus mentibus illa facit.

Elige quod cupias: Sapiencia ditior, omnes

Vincit opes, & quod terrea uota petunt.

Hæc habet in dextris dulcissima sæcla, sinistris

Diuitias. sapiens, quod cupit, unus habet.

Pulchra uiam pulchræ strauit Sapiencia paci,

Hac uitæ lignum pectora iusta ferunt.

Hac terram locat Omnipotens, cælumq; polosq;

Firmat, & ad finem sidera cuncta mouet.

Hac facit & nubes tenero concrefcere rore,

Hac facit ut subitas fundat abyssus aquas.

O fili, si te fili pia nomina tangunt,

Ne fluat ex oculis lucis imago tuis.

Ne rudis ad partum, folijs assuesce notisq;

Perdere, uel siccis semina nostra locis.

Consilium ne sperne meum, cœlestia iura

Custodi, hæc animis dulcia mella pijs.

Sic Chariten uitamq; ferēs, pulsoq; timore

Innocuo tendes ad pia regna gradu.

Sic tibi

Sic tibi non rabies sæui nociura Barathri,
 Non Chaos, aut mōstris noxiæ furorue suis.
 Diffugiet pauor umbripotens, & turba luporū,
 Custodietq; tuum conditor ipse latus.
 Ille dabit geminis ut non feriare sagittis,
 Nec teneant humiles uincula iacta pedes.
 O fili, scelus est dextras prohibere benignas.
 Quin potius socio sis bonus ipse tuo.
 Ne piger in donis, ne cras ad crastina mittas
 Tempora: nam cernis, q̄ breue tempus habes.
 Tolle moras omnes, si qua est præstare facultas.
 Eludit pigras quæ fugit hora manus.
 In te fidentes ne percute, cura pudoris
 Si qua tibi iustum non uiden esse Deum?
 Non uiden ut fraudi merces pendatur iniquæ?
 Iustus ut iniustos uindictet ipse dolos?
 Qui ferus in miseros hostilia uerterit arma,
 Se sciat in magnum tela mouere Deum.
 Nec tibi uir fallax placeat, nec sæua rapinæ
 Nomina, Tartareos non imitere duces.
 Odit oues fictas, & puro pectore gaudet
 Autor, & innocuis simplicibusq; fauet.
 Simplicibus credit sua lumina gestit ad illos
 Summa loqui, & castis dat sua signa uiris.

Iustus

SOLOMONIS CAP. III.

15

Iustus & à Domino sumit bona gaudia iusto,
 Ultrices furias improbus æger habet.
 Lusus & illusor sero sua uulnera deflet,
 Et charis in rectos labitur alta uiros.
 Sic sapiens regnum mansuris possidet agris,
 Sic stultus uoto perditur ipse suo.

CAPVT III.

Sapientiam amplectendam esse admonet, quip-
 pe quæ & ornet hominem uirtutib. et à ui-
 tijs reddat inuictum.

Verū audite patrē, cœlorū arcana loquentē:
 Nec pia melliflui temnite uerba Dei.
 Ecce sero ad gratos largis bona gaudia palmis,
 Et decus, & flammæ pignora sancta meæ.
 Accipite, atq; animis diuina recondite iura:
 Nec mea dilectū linquite dona uiri.
 Sic pia me genitrix teneris instruxit ab annis,
 Erudiens natum nocte dieq; suum.
 Suscipe iam charites patrias, & corde sub imo,
 Aeternum ut uiuas, dogmata nostra tene.
 Suscipe, nec pigeat duris audire sub antris,
 Quæ summa illapsus mittit ab arce Deus.

Iam tibi

Iam tibi promissum uenit Sapia donum:

Hanc habe, & in factis emicet illa tuis.

Ne prudentis opes penso contemne relicto.

Vir prudens torta non cupit ire uia.

Immemor Adamides terrestri perditus umbra,

Cur precor æthereum tam male linquis iter?

Dux tibi sum: confide patri, uerbumq; salubre

Suscipe, et excelsi numen amoris ama.

Te ditem, lætumq; uirum, Sapia reddet.

Quæ cupis, ad uotum cõferet illa tuũ.

Quære decus prudens, cõcessaq; numina fortis

Arripe, & a summo Principe pignus habe.

Te pia diuinas Prudentia tollet in arces,

Si semel amplexu gaudeat illa tuo.

Illam tuis oculis radios effundet ouantes,

Proteget atq; tuum uera corona caput.

O fili, mea uerba tene, uitamq; uiamq;

Et mea perpetuas uox tibi monstrat opes.

Nostrum ingressus iter cœlestia regna uidebis,

Nec lædent oculos puluis & umbra tuos.

Nostrum dogma tene, uacuas ne uerberet auras.

Est tibi consilijs uita paranda meis.

Impia nec placeat tibi semita: torta malorum

Est uia, de medijs quid petit agna lupis?

Hos rabies, hos culpa iuuat, funusq; dolorq;
Sæuaq; in electos uerbera ferre uiros.
Pectora læta malis, odio pascuntur auerno:
Et bibit heu stygios impia turba lacus.
At uia iustorum radiantibus emicat auris,
His data lux mediam crescit ad usq; diem.
Impia mens semper tenebris obducitur atris,
Nec uidet aduersos terga ferire canes.
Tu tamen ad uerum fili conuerse decorem,
Accipe de patrio dogmata sancta sinu.
Pande oculos, auresq; patri, nec desere regis
Verba pij, & dominum pectore conde tuum.
Dogmata nostra ferunt uitam inueniētibus altā.
seruant à priscis agmina cuncta malis.
Quisquis eris, si cautus eris, per sæcula uiues,
Est tibi per uerbum uita parata pium.
Cor tamen à duris seruatum absconde tyrannis,
Ne tibi dent stygij mixta uenena proci.
Vita ex corde uenit, ne sint tibi uilia corda:
Excubias uigiles, si sapis, usq; tene.
Sit procul à iustis, prauo qui obmurmurat ore:
Sint procul à gnatis labra maligna meis.
Recta uide inferno ne perdas lumina somno,
Præcedant gressus luxq; decorq; tuos.
B Sta pedibus,

Sta pedibus, nec linque patrem, callesq; uiasq;

Dirige, ad optatum si cupis ire bonum.

Dextra, sinistra, nocet: medio tutissimus ibis.

Auerte infectis uota pedesq; locis.

Dextrum nouit iter Dominus, nouitq; sinistrum,

Et uocat in lancem fasq; nefasq; suam.

Icta sinistrorsum rabies trudetur. at ipse,

Te reget in uerbo duxq; Deusq; pio.

Ille tuos gressus scœcundo diriget ore,

Rector, & innocuum conferet unus iter.

Ab impudica muliere cauendum, &
proprie uxori castè adhen-
dum esse docet.

CAPVT V.

NAte meos habitus, corda et sapientia uiuæ
Mentis ama, et uenis numina conde tuis.

Auribus internis uitali attende magistro,

Et serua illapsum pectore & ore Deum.

Ne miseras fraudes fucato scœmina uultu

Tendar: ab hac animum, si sapis, usq; tene.

Ecce fauos labris & mella liquentia fundit,

Et plusq; nitidum balsama guttur habet.

Dulcia principijs sunt & sua uulnera, mœstio

Fine tamen falsas uertit amaror opes.

Plus

Plus aloës quàm mellis habēt ea gaudia.monstrū,

Nate ferum, & pomis tecta uenena caue.

Ancipiti gladio flammisq; armata trisulcis

Lingua furens, ipsis uulnera fecit aquis.

Compta pedes ambos meretrix ad tartara mittit.

Et penetrat longo regna cruenta gradu.

Deferuit uitæq; uias, gressuq; nefando

Non nisi letheas gestit adire domos.

Tu tamen, ô princeps, ne uerum temne decorem:

Sed Patris & Domini suscipe uerba tui.

Effuge, nec lymphis muliebribus obrutus altam

Linque uiam: procul hac, ni fugis, ultor adest.

Mors foribus meretricis adest: pictūq; sepulchrū

Fert mulier, captos quo tegat ipsa uiros.

Tu sceptrum ne perde tuum, ne traditus hosti

Sponte feras gladijs uulnera facta tuis.

Ne nimium dulces annos, floremq; iuuentæ

Amittas, miseris percitus illecebris:

Et deceptus amans sero post funera, uanū

Des gemitum, & querulo tristia uerba sono.

Immemor ô patris, post nota pericula dices,

Cur placuit uotis torpor & umbra meis?

Dogma pium, castosq; patres, fontemq; salubrem

Deferui, immundis nec satiandus aquis.

Sæpe malum hoc iuueni, si mens nõ læua fuisset,

Legifer ædituus uaticinatus erat.

In medijs turbis sacro mihi dixerat ore,

Sint tibi cisternæ pocula casta tuæ.

Et putei proprij latices ne perde caninis

Morsibus, ah uæcors sancta fluenta bibe.

Et fontes extende tuos, plateisq; uolentum

Diuide fœcundas ut pius imber aquas.

Nec tibi consortes alienis delige castris,

Sunt in delectu damna timenda tuo.

Si petis illecebras duro fraudatus ab hoste,

Proditor es propriæ (quis tibi fidus) aquæ.

Quis tibi fidus erit, si tute proditor ipsum

Perdis, & heu uenam despicias ipse tuam?

A consorte Dei puro bona gaudia cordi

Suscipe: si curet, gaudia ceruus habet.

En comiti sua cerua placet, placet hinnulus: & sic

Vberibus castis ebrius esse potes.

Castus amor cur nõ præstet sua gaudia? uel quis

Esse peregrino captus amore uelit?

Cur iacet hostili gremio, notumq; uenenum

Sponte bibit domino chara marita suo?

Ecce uiam, gressusq; hominis prospectat ab alto

Conditor, & pcenas undiq; crimen habet.

Ecce

Ecce suæ fraudes capiunt fera pectora, iustis
 Funibus, & fontes improba monstra ligant.
 Impius & sortem flammæ subiturus auernæ,
 Terreus & stulta morte peribit amor.

Sponsioni noxam præsto esse docet, ignauos
 ad laborem horratur, calumniatorum ne
 quitiam depingit, adulterium furto
 peius esse declarat.

CAPVT VI.

O Fili, ni signa ducis, ni uerba parentis
 Respicias, & uoto concipis alta tuo:
 Esto memor uerbi, uero quod fundis ab ore,
 Et tua sub memori pectore pacta tene.
 Verba ligant homines, nec uincula fortius ulla
 Innectunt magnos quàm sua uerba uiros.
 Solue manum uinctam sermonibus, atq; tenacem
 Stringe, fidem si uis uincere, fidus eris.
 Vna fides decus est & gloria summa uirorum
 Fraus (precor hoc) natum non iuuat ulla meū.
 Quid facis, aut qua spe terrena mcestior umbra,
 Dum refugis curæ pondera lente iaces?
 Non'ne uides, ut casta pio formica labore
 Viuit, & exemplo te docet illa suo?

Vere legit segetem, gelidas quam seruat in horas,

Omneq; sic prudens utile tempus habet.

Ipsa sibi præceptor adest, & iussa ministrat,

Ipsa sibi lectum fertq; refertq; cibum.

Tu cælum, tuq; astra uidens, tu numina noscens,

Cui dedit optatus dogmata sancta Deus.

Cui pater æthereas pateris fulgentibus undas

Contulit, & rectam carpere posse uiam.

Heu piger in tantis opibus, donisq; bonisq;

Stertis, iners medios nec capis ore cibos?

O piger: ecquando promissi ad lumina cæli

Consurges? læuam destituesq; uiam?

Quando erit, ut terræ misero torpentia somno

Corda cites flammæ apta uidere pias?

Heus tibi, si sapias, misero minitatur egestas,

Pauperies gladium uibrat acerba suum.

Instat hyems, instat stygij fera murmura ponti,

Instat atrox ipso turba timenda sono.

Si uigiles, surgasq; citus, tibi cuncta fauebunt,

Et tua centenas terra uidebit opes.

In latices tua messis erit, morbusq; dolorq;

Penè dabunt uictas in tua uota manus.

Qui Domini uoces, diuinaq; iura relinquit,

Vtilis in populo num queat esse pio?

Ore fero

Ore fero, motis pedibus, digitoq; locutus,
 Seminat in socios iurgia sæua suos.
 Ast cum mœsta dies & inexorabile fulmen
 Irruerit, propria corruet ille manu.
 Corruet, & medici nulla reparabilis arte,
 Sontibus inuisum tunc sciet esse Deum.
 Sublimet oculos Dominus, linguamq; proteruam
 Odit, & hostiles impia membra manus.
 Cor falsum, fictum q; loqui, testemq; malignum
 Odit, & excitos ad mala facta pedes.
 Ah miseri, quib. arma placet, et Martius horror,
 Quiq; suos fratres ad fera bella mouent.
 O fili, toties repetito nomine fili,
 Corde precor medio suscipe uerba patris.
 Ne matrem contemne piam, matrisq; patrisq;
 Nomen ama, ut passo gutture mella uores.
 Mella Dei uerbum uenas effundit in omnes,
 Illud erit nato luxq; salusq; meo.
 Siue sedes, seu capis iter, seu nocte sub alta
 Dormitas Domini concipe uerba tui.
 Vox Domini, lex uera tibi, pax, uita, quiesq;
 Hæc potuit rectam dicere sola uiam.
 Hæc ualet à nostris tetras arcere phalanges.
 Ducereq; ad gratos lumina sancta uiros.

Hæc te nate reget, ne te rea scemina uincat,
 Ne capiat blandis perfida lingua dolis.
 Quid cupis insipiens? ficto ne crede decori.
 Delicijs miseris effera monstra latent.
 Monstra animam raptura tuã, preciumq; furoris
 Mors erit. ah, curas percipe nate meas.
 Effuge blandicias, nec sæua pericula quære.
 In flammis tutum quis putet esse locum?
 Quam meretrix animos uersatis urit ocellis,
 Ocyus ac paleas improbus ignis edit?
 Non potes illæsus prunas calcare. nec unquam
 Esse rea mundus cum muliere potes.
 Immundum fugient Charites, scædatãq; membra,
 Conditor a scædis pellet edenda lupis.
 Furta minus nocuere uiris, raptumq; metallum
 Si fuerit redimi quolibet ære potest.
 At semel offensi furias uitare pudoris
 Quis queat, aut pulsus non trepidare Deum?
 Quis uè manum ultricem, direptaq; cõiugis arma
 Non timeat, factis territus ipse suis?
 Hortatur ad sapientiam, & numeratis meretri
 cū moribus, quantū incõmodi carnis affe
 ctuū atq; illecebrarum scctatores
 consequantur, exponit.

CAP. VII.

NAte patris uerbū, maternaq; iussa sub alto
Corde preme, & uanis non moueare
notis.

Dedecus hoc genitoris erit, si uana secutus,
Spreueris ut tenues dona paterna dapes.

Nosce pium Dominū, si qua est tibi cura salutis,
Et serua ut charos dogmata nostra sinus.

Lex mea te saluum, si sit tibi sola uoluptas,
Efficiet: summo sistet & illa bono.

Hanc digitis inuolue pijs, uenisq; repostam
Scribe, nec à notis concidat ipsa tuis.

Sit tibi chara soror Sapientia: respice lumen,
Respice, nocturnis ne capiare dolis.

Dira uenenatos ne fallat fœmina sensus,
Sopitoq; suum lumine uulnus agat.

Aspice ut egreditur captatis paruulus umbris,
Et per letiferos incipit ire locos.

Incipit: at ficto meretrix occurrit amore,
Et iuuenem miris decipit illa modis.

Impatiensq; moræ festiuo garrula uultu,
Iniicit hæsuras capta per ora manus.

Incubuit dextræ laqueis hinc inde paratis,
Et miserum multa qua rapit arte, tenet.

Inter

Inter & amplexus tenero libat oscula capto.

Laus Domino mundi, uota recepit, ait.

Quæ, Nemesin, placidis obstat contraria cceptis

Vicinus, & felix uictima nostra fuit.

Ipsum ego te cupiens, plena quæ uoce uocaram,

Inueni: ô uotis tradita summa meis.

Funibus intextum est lectum, stratisq; decorum,

Qualia nec Phrygio sub duce Nilus habet.

Picta domus myrrhâ, Syriumq; adspirat amomû,

Pulchra uoco, tandem quid cupis, ipse ueni.

Est Bromius, sunt ubra, ueni: cupidisq; fruamur

Nexibus, & nostra est sera futura dies.

Vir meus extremos abiit mercator ad Indos,

Tota domus nobis seruiet, ipse ueni.

Audiit hanc iuuenis, nec dulcia uincla moratur,

Nec miser ad letum prospicit ipse suum.

Ac uelut indocilis bino pertracta capistro

Buccula, delectam se putat ire uiam:

Ceruus & ut sitiens nescit sua uulnera, nescit,

Vsq; ferit cæcum læua sagitta latus:

Vt festinat auis laqueo casura reperto,

Mentis inops diram sic petit ille necem.

Ah nimium patrij, nimiumq; oblitus Olympi,

Sic sequitur dominæ gaudia uana feræ.

At fili

At fili, mea cura, precor, ne despice uitam,
 Effuge tartareas sole uocante uias.
 Nec te decipiant uiolas imitata uenena.
 Fcemina, quam sequeris, nil nisi funus amat.
 Fcemina blanditijs duro ceu uulnerat arcu,
 His solet incautos uincere sola uiros.
 Edomuit fortes meretrix inimica lacertos,
 Crede mihi, mulier perfida uirus habet.
 Ad se complectendam inuitat Sapientia, quod
 etiã opib. præstet, & ab initio fuerit Deo
 perpetuo coniuncta.

CAP. VIII.

Nunc sonat à dextris dulci Sapientia cãtu,
 Effuge letheas turba proterua uias.
 Nunc procul à summo Prudentia uertice clamat,
 Et foribus uocem dat reuerenda suam.
 Vos precor infantes, diuino attendite uerbo,
 Et pueri uultus non trepidate meos.
 Ah pueri fragiles, quæ uos dementia ludit?
 Ah miseri, uanas semper amatis opes?
 Suscipite, atq; animis cœlestia fundite mella,
 Vertite ad optatum pectora uestra bonum.
 Aethereis de rebus agens summaq; salutis,
 Alloquor, & grato dicimus ista Deo.

Me pater

Me pater omnipotens diuino instruxit amore,
 Quo nostrum uitæ prandia guttur habet,
 Impia facta uirum detestor, & impia corda,
 Nec dolus in nostris uocibus ullus adest.
 Grata bonis sum, dura malis: qui dogmata nostra
 Cernit, in his notum perspicit esse Deum.
 Non erit à nostris collata pecunia uerbis,
 Sed pia quæ uitam dogmata capta ferant.
 His aurum uilescit inops. Sapiencia sola est,
 Quæ cuncto cunctas tempore uincit opes.
 Quicquid habet mundus summis optabile uotis,
 Hæc tibi si uirtus defecit, est nihilum.
 Ante mare & terras uerum Sapiencia lumen
 Protulit, & rectas hoc docet orbe uias.
 Summum habitat rationis iter, prauumq; malūq;
 Odit, consilijs et micat illa bonis.
 Respice, si qua uides: Ego sum sapientia, mater
 Iustitiæ, sæuis lux inimica dolis.
 Detestor cristas animi, sensusq; tumentes,
 Sternit et elatos dextera nostra duces.
 Expendo causas, æquataq; iura reuelo.
 Sustineo digitis florida regna meis.
 Sum, quæ sceptrâ paro, quæ legibus aurea reddo
 Sæcula, sum ferulæ uisq; deusq; piæ.

Natos lucis amo. qui me petit, inuenit ipsam:
 Nec fallunt uigiles lumina nostra oculos.
 Virtutis decor omnis adest, & gloria mecum,
 Diuinas & opes tempus in omne gero.
 Diuitijs auro præstantibus impleo fida
 Pectora, sum rectis, simplicibusq; fauens.
 Anteq; quam quicquam tenero constaret in orbe,
 Delitium nobis conditor orbis erat.
 Lucet ab æternis uirtus mea prodita flammis:
 Agnoscit nostras terra, polusq; manus.
 Iam speculo fueram uiui concepta parentis,
 Quam prius & summas ferret abyssus aquas.
 Nec dum per medias currebant flumina ualles,
 Nec gelidus dura mole sedebat Athos.
 Ante hilares colles, horrendaq; culmina saxi
 Exhibui placido uiscera casta Deo.
 Magnus adhuc terram cœli non fecerat autor,
 Quando informe chaos, cum nihil orbis erat.
 Cum Dominus cœlos et sidera cuncta parabat,
 Ipsa aderam, & fulgens lumina prima dabam.
 Cumq; polos ambos firmabat, & æthera, cumq;
 Perpetua tumidas lege tenebat aquas:
 Cumq; suo duram librabat pondere terram,
 Ipsa aderam Domino dulcis amica meo.

Et placi-

Et placidos lusus, diuinaq; gaudia felix
 Libabam, grato tempus in omne Deo.
 Gaudebam uictis toto simul orbe tyrannis
 Ludere, & humanos inter adesse choros.
 Nunc precor o castam, Iuuenes, audite parëtem:
 Quos genui, natos ad pia regna uoco.
 Felix qui puro mea dogmata seruat amore,
 Constantiq; meum pectore carpit iter.
 Ah precor, ah pueri, mores audite beatos,
 Nec bona magnifico pellite missa Deo.
 Felix, & nimium felix, qui uerba uocantis
 Audiit, atq; meas excubat ante fores.
 Qui Charites sacras obseruat ad hostia ueri
 Principis, & nostri nominis arma tenet:
 Inueniet uitam, qui me prius inuenit, atq;
 Hauriet à misso flumina uiua Deo.
 Qui tamen infelix mea numina læserit hospes,
 Se sciat à telis uulnushabere suis.
 Diligit heu lemures, qui me non diligit, ipsas
 Qui Charites odit, nil nisi uirus amat.
 Rursum ad se omnes uocat, & à stultitiæ ille-
 cebris iuuenes cauere iubet, ac Domini ti-
 morem commendat.

CAPVT IX.

Ipsa do-

Ipsa domum facit, ipsa sibi Sapiencia sacram,
 Et septem stellas excidit ipsa sibi.
 Proposuit mensas, & uina bibentibus alma,
 Et uocat ad lectum pectora casta suum.
 Ecce pius pulchram Charites demisit ad aulam,
 Iussit & æthereis corda ciere tubis.
 Huc precor, huc luuenes uictis accurrite mōstris
 Et ueniens dulcem paruulus oret opem.
 Ad mea decepti luuenes præcepta uenite,
 Sumite & à pateris dulcia uina meis.
 Iam fragiles animos firmato linquite gressu,
 Accipite & solidos patris ab ore cibos.
 Effugite obliquos calles, pes emq; latentem
 Floribus: heu prauam cur placet ire uiam?
 Qui docet ingratum, quiq; arguit impia corda,
 Perdit, ut in siccis semina iacta locis.
 Argue prudentem, grates ager ille magistro,
 At stolidus uoces oderit usq; pius.
 Accipiet iustus manibus tua dogmata lætis:
 Et bona cum tulerit plurima, plura dabit.
 Hoc est principium sapientibus, arma timere
 Cœlica, & in Domino figere corda suo.
 Scire Deum uiuum, uera est sapientia. nescis,
 Omnia ni toto pectore numen amas.

Accipe

Accipe me uigilem, clamat Prudentia. clamat:

Accipe me, & letos incipe nosse dies.

Per me uitales annos, & regna salutis

Dat bonus, & medio puluere ductor adest.

Ductor, at in medio posuit Deus omnia campo:

De uita, aut leto, quod placet, illud habe.

Hinc te stulta uocat mulier: ne attende uocanti,

Funus in illecebris occultit illa suis.

In foribus sedet ipsa domus, signisq; manuq;

Attrahit ad laqueos inscia corda suos.

O meus inquit, amor, furtiua est dulcior unda:

Sic placeant animo quæq; negata tuo.

Ah miser, & nunq̄ tectos uidet esse Gigantes,

Nec circum Stygias castra tenere manus.

Mors furit à dextris muliebribus. effuge mortem,

Effuge, nec patrem despice nate tuum.

Sapientiae & insipientiae collationem ponit,

eamq; sequentibus aliquot Capitibus cōtinuat.

alterius usum commendās, & alterius

damnū cauendum monens.

CAPVT X.

D At genitus sapiēs pleno suo gaudia patri:
 Insipiens miseræ pcena parentis adest.
 Improba

Improba mens tandem pœnas dabit iusta furoris,
Iustus à & duro funere liber erit.

Non animam iusti merito mulctabit honore,
Aut sinet electos dextra perire patris.

Reddet ab æthereo libratum munus Olympo,
Vertet & in laqueos impia corda suos.

Dextera diuitias læto dabit alma labori,
Pauperiem iustam desidiosus habet.

Fraudibus innitens uentos & turbina pascit,
Et sequitur properas non habiturus aues.

Qui sapit, æstiuis messem sibi congregat horis.
Inspiciens uanis stertit in illecebris.

Ecce caput rectum diuino conditur imbre
Irrigat, à prauis uertitur ipse uiris.

Verus honor iusto per sæcula cuncta manebit,
In cineres leues impius ibit homo.

Suscipiet puro sapiens pia dogmata corde,
At stultus labris ceditur ipse suis.

Est animus simplex sapientior, iecta sub orcum
Fraus erit. heu praua quis uelit ire uia?

Pectora decipiens, & ficto callidus ore,
Non putet innocuam ludere posse fidem.

Innocui uitam inueniunt, ora improba mortem:
Occultatq; suos mens inimica dolos.

C

Suscitatur

Suscitat ut rixas, odium: sic omnia delet

(Si qua fides uero est) crimina purus amor.

Qui sapit, ille animis infundit dulcia mella.

Corde super stulto, uirga furorq; sedent.

Diuitias quandoq; suas Sapientia texit.

Vt doceat, iusto forma modusq; placet.

Multa pati, non multa loqui didicere docentes.

stultus enim uerbo proditur ipse suo.

Pauper egensq; pauet secum, palletq; tremitq;:

Nec sibi qui noceat sœnior hostis adest.

At diues secum gaudet: sua præmia uirtus

Dat iustis, lætos quod facit esse uiros.

Sic opus ad uitam iusti: fructumq; ueneni

Vir malus, ut proprij criminis ultor habet.

Felix, qui uitæ callem tenet: & miser, astra

Qui fugit, & missas à patre temnit opes.

Fraudibus infandis odium, stimulusq; furoris.

Abscondit uoti perfida tela sui.

Fraternos oculos Iuuenes ne lædite casti.

Quis uelit in socios improbus esse suos?

Non deerunt multis letalia crimina uerbis,

Prudens, qui uoces temperat ipse suas.

Non magis argentum est nitidū, q̄ lingua uirorū,

Qui sua diuinis corda dedere sacris.

Sunt nihilum, nihilumq; ualent mendacia corda,
 Quae uelut amissas disgregat ultor oues.
 Erudit iustus, totoq; est utilis orbe,
 Indoctus misero pectore semper eget.
 Semper eget, duramq; bibit per uulnera mortem,
 Et patitur gladio uulnera facta suo.
 Ditescunt oleo felicia pectora sacro:
 Quosq; fouet, letos dat pater esse uiros.
 A Domino iustae ueniunt sua gaudia menti,
 A scelere indigno incesta ruina uenit.
 Heu, uelut in risu facinus meditatur aeternum
 Stultus, qui iusti non timet arma Dei.
 At sua prudenti sapientia, cernere si nem,
 Figereq; ante oculos numina sancta suos.
 En dabitur iustus, tota quod mente reposcunt:
 Et sceleris poenas impia corda dabunt.
 Impius, & tanquam stridens aquilone procellat
 Ad nihilum ductus turbinis instar erit.
 At quasi fundamen, petra quod surgit ab una,
 Perpetui culmen iustus honoris habet.
 Ut stupidos rigidum dentes offendit acetum,
 Utq; oculos uersos undiq; fumus agit:
 Sic piger ingratus mittentibus, illicet omnis
 Vir studeat Domino mente placere pio.

Qui Dominum timet ille suum per secula uiuet,
 Huic dabit & claros autor habere dies.
 Ast annos sine luce graues, & frigora mœsti
 Carceris, in pœnas impius hostis habet.
 Expectant iusti sua gaudia, uana peribit
 Spes hominum, uacuos quæ sinit ire dies.
 Improba mens trepidat diro confusa pauore:
 Qui sequitur Dominum tempora læta uidet.
 Iustus in æternum felici sanguine uiuet,
 Pulsa erit à superis impia uita locis.
 Ecce per innocuam ueniet Sapientia linguam,
 At fallax ipsa fraude peribit homo.
 Vir iustus placitum pueri meditatur amoris,
 Gliscit in aduersis mens inimica dolis.

Diuersa bonorum & malorum opera, diuersosq; euentus exponit.

CAPVT XI.

Fraus, dolus, et quicquid uero dissentit ab uno
 Quis speret iusto posse placere Deo?
 Ponderis amat iustū dominans, æquumq; bonūq;
 Ordine, mensura, pondere, cuncta ualent.
 Ah precor, ah iuuenes, animos frenate superbos,
 Ne miser à proprio uulnere sanguis eat.

Parturit

Parturit horrendos uæ sana superbia casus:
 Qui cristas animi deprimit, est sapiens.
 Simplicitas iustos ad ueram diriget aulam,
 Improbæ sed prauum pectora perdet opus.
 Ne tunc, cum uindex prædã, pcenasq; reposcet,
 Sæua tegent falsæ uulnera diuitiæ.
 Iusticia innocuos, diuinaq; iussa sequentes,
 Librat: & uastæ conterit ora necis.
 Simplicibus uirtus calles ostendet amcenos,
 Corruet in laqueos impia turba suos.
 Insidijsq; suis homines capientur iniqui,
 At iustos iudex optimus eripiet.
 Impius ut moriens letalibus occubat umbris,
 Num queat ad superos ipse redire locos?
 Tunc spes infelix, curæ & fallentur inanes,
 Terreus & miserum qui rapiebat amor.
 Iustus ab insidijs puro eripietur amore,
 Improbus at furijs exagitatus obit.
 Vir simulans labris proprium decepit amicum,
 Iustus & in sacro lumine liber erit.
 Iustorum nomen læta florescet in urbe.
 Perdereq; indignos, lausq; decusq; Dei.
 Vrbs pia pro saluis celebrabit gaudia iustis,
 Extolletq; suum per bona corda caput.

Impia turba dolis, studioq; incumbet auerno,
Et contra lectos dira uenena uomet.

Stultus & imprudens uerum despexit amicum:

Qui tacet, ille suas pectore seruat opes.

Magna animi uirtus medio tacuisse labore,
Temporis & mœsti uulnera nosse pati.

Qui nocet insidijs, commissa arcana reuelat:

Vir pius erubuit dicere quæ noceant.

Ni populū princeps, lexq; intemerata gubernat,

Vt corpus cassum lumine turba perit.

Ast ubi de multis uerax auditur Achates,

Emicat æthereis ordo salusq; modis.

Qui sese uerbis pro falso obstrinxit amico,

Fallitur: at laqueos qui cauet, effugiet.

Fœmina per chariten summos inuenit honores,

Vir fragilis nullas est habiturus opes.

Adjunt diuitiæ, sed non nisi fortibus adsunt.

Inuictos animosserta decora decent.

Sumit fortis opes, animo nec robora desunt:

Et quicumq; cupit uincere, uictor erit.

Qui pius est, sese diuina seruat ab ira:

Crudelis gladio se necat ipse suo.

Impius ipse domum nuda construxit arena,

Iustitiæ merces optima semper adest.

Præparat

Præparat æternam felix clementia uitam:
 Et mala qui sequitur nomina, lusus obit.
 Improba corda parens oculis despectat acerbis,
 Simpliciter rectos optimus autor amat.
 Iustorum semen seruabitur, impia corda
 Mors aget. iniustum quis putet esse Deum?
 Vrat odor nares, fit circulus aureus illis:
 Pulchra tamen, ni sit scemina casta, nocet.
 Omne bonũ, solũ est, quod iur iustissimus optat:
 Impius à uotis proditur ipse suis.
 Si facilis Deus est, scelerataq; uoia secundet,
 In necis insidias improbus ibit homo.
 Quàm bene rex iustus mortalibus emicat actis:
 Horror & anxietas, præmia sunt sceleris.
 In miseros socios qui dulcia diuidit æra,
 Ditiore dono fit magis ipse suo.
 At sua qui raptis ditauerit horrea culmis,
 Semper eget, proprium nil nisi crimen habens.
 Expectat supero pinguisima pascua regno,
 Pectora qui gelidis ægra refecit aquis.
 Qui sua ieiunis & flentibus horrea clausit,
 Cõmeruit durum sic habuisse Deum.
 At pius expletam centeno scenore lancem:
 Et bona cum fudit paruula, summa feret.

Qui mala, qui furias animo uestigat auerno,
Corruit inuentis heu miser ille malis.

At bona uera sequens, felici surget honore,
Et lætum ad cælos exeret usq; caput.

Qui nummos coluere, ruent, seroq; dolore
Deflebunt oculos non habuisse meos.

Iustus in æternum florentibus undiq; ramis,
Emittet Domino germina grata pio.

Infelix, uacuas & nil nisi possidet umbras,

Qui turbat propriam nocte dieq; domum.

Seruiet indoctus sapientibus: est bonus autor,

Qui tulit ad radios lumina casta suos.

Iusticiæ fructus lignum uitale rependit,

Et sapiens animas suscipit innocuas.

Si decet, & rectos summum trepidare rigorem?

Quis uetat, ut curis se malus urat homo?

Iustorum & impiorum contrarias
conditiones enumerat.

CAPVT XII.

Felix, qui uitæ cœlestia dogmata ueræ
Diligit, & magnum concipit ore Deū.

At miser insipiens, sancti qui iura flagelli

Detrectat, uigiles nec uelit esse patres.

Vir bo-

Vir bonus à Domino charitis pia flumina sancto
Hauriet, & parto tempore diues erit.

Qui tamen in proprijs confidit sensibus, omnem
Nudus opem, uanos sentiet isse dies.

Nam neq; robur habet de turpibus impius actis,
Nec iustos radix fallere firma potest.

Leta corona uiri mulier, quæ semper ad ipsum
Spectat, & affectu non ruit iceta malo.

At confusa iacet sæuo dum carpitur igni,
Putrescitq; suo mens inimica toro.

Iuditium iustus puro sub corde uolutat,
Improbis in uotis nil nisi uirus habet.

Impius exultat laqueis, & sanguine gliscit:
At iustus reëtos liberat ore uiros.

Iustorumq; domus nullis non permanet annis,
Impius infernis uermibus esca datur.

Nosce uirum uerbo: nullum est hoc indice maius.
Ostendunt paleas pectora uana suas.

Sit licet hic pauper, soli qui sufficit uni,
Dinitibus stolidis anteferendus erit.

Novit ab arce potens animas, quas condidit ipse,
Iustus & ad letum uiscera cruda parat.

Vir stultus terræ indulget, steritq; iacetq;
Agricolæ uigili fertulis esca manet.

Læta dies illi, læta omnia, uiuere rectum

Qui nescit, iusto sumit & illa modo.

Dedecus hic nihil esse putat, nisi perdere mentis

Diuitias: ueræ numina diuitiæ.

Impius in uotis homini monimenta nefando,

Instruit: at radix optima, proficiet.

Improbus à labris infernam suscitât iram,

Sed medios casses uir bonus effugiet.

Omne ex ore bonum, reddendaq; præmia factis:

Nullus de cunctis unde queratur habet.

Stat Deus aduersus uitij, rigidusq; moueri

Non ualet, ut iusto numine crimen amet.

Ergo agite, ô iuuenes, uictis ne cedite monstris:

Nec pia magnifici temnite dona Dei.

Crescit in admonitis sapiens, gaudetq; doceri:

At stultus recta se putat ire uia.

Stultus & extemplò sceleratas indicat iras,

Callidus à prauo uulnera facta tegit.

Nota refert iustus, & iusis iudicat actis,

Saucia falsidicus pectora testis habet.

Promissor fidus proprio quasi pungitur arcu:

Qui sapit, infirmos ut pater ore leuat.

Ore leuat medico: nec pharmaca fortius ulla

Pellunt à mœstis dira uenena uiris.

Quod

Quod labium uerax patrio deduxit ab ore,
 Firmum erit, & superã semper habebit opem.
 At testis mendax funesta nocte sub umbram
 Voluitur, & structis fraudibus arma tegit.
 Corde ferens fraudem letalibus incubat Eris,
 Consilium pacis gaudia uiua gerit.
 Insurgant furia, uel Tartara cuncta tumescant,
 Quicquid eat mundo, gaudia iustus habet.
 Viq̃, uenenato nihil est non flebile cordi,
 Sic quicquid iusto uenerit est melius.
 Nec tumet in lætis, nec tristibus infremit horis:
 O deus, ô lætæ robora iustitiæ.
 Odit mendaces Dominus, gaudeiq̃, fideles
 Cernere, & electæ numina dat fidei.
 Cælat uersutus quod nouerit, insipientis
 Cor tamen indomitas prouocat igne manus.
 Proferet imperium fortissima dextera clarum,
 Seruiet æratis segnis imaginibus.
 A sermone bono ueniunt pia gaudia menti,
 Consternit mceror pectora uulnificus.
 Qui tolerat damnum, proprio dum seruit amico,
 Iustitiæ nomen q̃ bene iustus habet?
 At decepta cadent leto corda improba uasto,
 Et flebunt ueram non habuisse uiam.

Impia

Impia mens laqueos nequicq̄ efflebit auernos,
 Cum perijſſe ſuas nempe uidebit opes.
 Iuſticiæ uitam dat ſemita, funus & orcum
 Fraus dedit, atq; ipſo monſtra timenda ſono.

Diuerſa de iuſtis & impijs, ſapientib. &
 ſtultis præcepta tradit.

CAPVT XIII.

Fert genitus ſapiens patris documēta benigni,
 Luſor in admonitis lumina claudit iners.
 Mens ex ore ſuo ſatiabitur enthea ſando,
 Impia mens propria perdit utrumq; manu.
 Ora ſua obſeruans animæ ſeruabit honorem,
 Stulta loquens uanos ſentiet ire dies.
 Sentiet heu nimium ſeros poſt uulnera planctus,
 Cum male deſtructis arcibus exul erit.
 Heu piger in uarias partes diſtractus oberrat,
 Dum cupit, à uotis & fugit ipſe ſuis.
 At pia mens uitæ panem, uinumq; fauosq;
 Fert ſibi, & æthereis paſcitur acta cibus.
 Hæc pingues oleas, & ueræ dona Mineruæ
 Suſcipit, innocuis dum uigilat ſtudijs.
 Infidos uultus, mendacia uerba, dolosq;
 Odit, qui puro pectore numen habet.

Voce ſua

Voce sua mendax proprium confundit honorem,
 Illuſorq; aſtu luditur ipſe ſuo.
 Iuſtitia inſontes ab iniquo protegit enſe,
 Improbamens gladio concidit uſa ſuo.
 Cerne uices uarias, mutataq; nomina rerum,
 Et uolue ante oculos uerſa reuerſa pios.
 Ex nihilo ditescit inops, diueſq; gelaſcit:
 Rex ſiit, & medijs pauper abundat aquis.
 Diues diuitijs animam de morte redemit,
 Vix pauper medicum ſubſtinet ipſe ſuum.
 Iuſtorum lumen puræ dat gaudia menti,
 Impius extinctas ignis aduret oues.
 Ecce ſuperba phalanx, & nil niſi iurgia cernis,
 At qui conſilio ducitur, eſt ſapiens.
 Paulatim meſſor qui colligit, horrea complet:
 Vanus, qui nullam diſcit habere moram.
 Et ueniunt terris ſua tempora, uertitur orbis,
 Et ſunt in uarias ſpeſq; metuſq; uices.
 Spes cruciat mentem, mæſtas dilata per horas:
 At uitæ lignum corda beanda petunt.
 Pax ſecura manet præcepta timentibus alma,
 Et pia ſe uirtus unde ſecundet, habet.
 Errat criminibus mens, diro ut ſaucia telo:
 Iuſtus & in uotis permanet ipſe pijs.

Lex sapientis habet ueræ pia flumina uitæ,
 Nec nisi uecordes dura ruina premet.
 Dogma bonum pariet charites, uitamq; decusq;
 At sceleri, tuto non licet esse loco.
 Secta uoraginibus quæ horrendū ducit ad orcum,
 Semita: qui tempus numina, quò agiet?
 Consilio pergit prudens, quòcunq; feratur,
 At stolidus factis proditur ipse suis.
 Nuncius iniusti blando suspectus ab ore,
 At medicus cordis nuncia fida gerit.
 Inuida pauperies & nomina sæua laborum,
 (Non pudet ab fragiles?) uilia corda prement.
 Non pudet ab fragiles, sòmno uinoq; iacentes,
 Deserere optati dogmata casta Dei?
 Felix qui ferulæ præstat pia colla magistræ,
 Gaudet & ad ueram posse redire uiam.
 Felix quæ uiso gaudet mens enthea uoto,
 Sentit & illapsi brachia nexa boni.
 Odit stultus eos, fugiunt qui uulnera cauti,
 Dum socios lati uellet habere sui.
 Eit sapiens socijs sapientibus, & scelerato
 De consorte miser dira uenena trahit.
 Criminibus: sua pcena manet, dum lege superna
 Persequitur pavidum morsq; furorq; reum.

SOLOMONIS CAP. XIII. 47

Stat Deus, & puro uenient sua præmia cordi:
 Nec referent linguæ, quot bona iustus habet.
 Iniusti ortes, & prædia, iustus habebit:
 Sentiet & fictum non habuisse patrem.
 Externus campos & culta noualia miles
 Obrinet, ut iustus sanxit ab arce Deus.
 Odit enim natum, uirgæ qui parcat honestæ:
 Est in amore modus, uix habuisse modum.
 Erudit genitum, qui diligit: & pius illum
 Corripit, & Domini uertit ad arma sui.
 Improbus est tandem passo insaturabilis ore,
 Sed pia mens succis pascitur æthereis.

Sapientum & stultorum contraria
 & consilia & opera.

CAPVT XIII.

Clara suã edificat mulier: sapiensq; gubernat
 Stulta sed extructã destruit ipsa domũ.
 Rectis perge uijs, & numina sancta uerere:
 Quamuis terrenis despicere uiris.
 Semper enim stultus sapientibus obuiat actis,
 Nec uitio uirtus dura placere potest.
 In terris pugna est, pugnant mundusq; Deusq;:
 Vincit in aduersis ille, uel ille locus.

Prodit

Prodit ab insano uæsana superbia corde,
 At sapiens frænis lingua retenta suis.
 Multa seges oculis fæcundum ostentat aratrum:
 Edocet hæc, segnem non habuisse bouem.
 Cum neglecta tui uideas præsepia fratris,
 Nulla erat hic dices, & bene, cura boum.
 Testis fidus adest, qui numina fida tuetur:
 Mentis in excidio testis iniquus ouat.
 Tunc nusquã inuenta est Sapientia, cū malus illã
 Vir petit, atq; astu credit habere suo.
 At uia rectorum facilis, diuina patefcunt
 Dogmata, uir iustus quod cupit, intus habet.
 Stultis inuisa est prudentia: callidus æui
 Arbiter est, propriam qui uidet ipse uiam.
 Hoc erat, hoc dignum uotis, agnoscere sortem,
 Et finem mundus cernere quo ueniat.
 Fallitur in placitis, tandemq; illus oberrat,
 Stultus, inops animi nec uidet orat sui.
 Illudetq; scelus stolidus, & gratia iustos
 Inter erit, fidum quis neget esse Deum?
 Qui bene nouit opus sceleris, funestaq; uincla,
 Nolet pro stygijs arma tenere deis.
 Si semel hic liber tabo subducitur atro,
 Non uolet indignis gaudia ferre lupis.

An cupiat nuper diras exuta catenas,
 Mens leuis ad Pharium capta redire ducem?
 Expellet thalamis hostes, abigetq; choreis,
 Si sapit, & cæsa limina claudet oue.
 Erigat iniustus arces, & mœnia fundet,
 At Babylon supero fulmine raptâ cadet.
 Sed pia, nec ferrum, nec edax abolere uetustas,
 Tecta potest: iustos tanta corona manet.
 Iusta domus cunctis florentia germina sæclis
 Proferet, & uacuos non sinet ire dies.
 At precor hic nullus ficto fallatur amomo,
 Nomine iustitiæ perfida monstra latent.
 Nam quæ fronte nitet, falsosq; ostentat amores,
 Est facies, morbum sed tegit arte suum.
 Est uia cadenti similis, quæ iusta uidetur,
 Quæ tamen ad finem funera sæua dabit.
 Gaudia tunc parient miserum confusa dolorem,
 Et luctus uanis surget ab illecebris.
 Ecce super stultum uero regnabit honore
 Vir bonus, & fidens perfida colla premet.
 Innocuus dubitat nihilum, fuditq; loquenti,
 Callidus ex proprio iudicat ore alios.
 Quiq; gerit fraudes, fraudes putat ipse moueri,
 Dum male cuncta suo credit itura modo.

D Degeneri

Degeneri genito non est uia certa salutis,
 At seruus sapiens ut bene diues ouat.
 Vere ouat, & lætæ spolia illa pheretria famæ
 Suscipit, & rectam gaudet habere uiam.
 Vir sapiens metuit, ne lædat lumen, & atris
 In uitijs clausos tollat honore Deos.
 Effugit à prauis peccantibus, & pius almi
 Sub clypeo flatus carnea monstra terit.
 Insanus uirtutis iter corrumpit acerbis
 Sentibus at domini fidit in ore sui.
 Fidit: & hic quanq̃ sacro non tangitur igni,
 Sperat, & irati non timet ora Dei.
 Sperat opem, & charites, quas pectore pellit ab
 Est stultus, qui sic scinditur, atq; ruit. (ipso:
 Heu stultus, quod pellit, amat, quæritq; negatq;
 Victus & à uoto discrepat ipse suo.
 Vincitur impatiens furijs obstrictus auernis,
 Versutus rectis est odiosus aper.
 Stultitiaq; noua regnum quassabit auernum
 Paruulus, & princeps fortior ictus erit.
 Astutusq; nihil confuso intelliget orco:
 Errat qui nondum nomina uersa uidet.
 Iustorumq; ante ora uirum terrena iacebunt
 Agmina, & ad portas pectora praua pias.
Stultus,

SOLOMONIS CAP. XIII. *2*

Stultus, inops animi, si nomina pauperis odit,

Non mirū est: uanos somnus & umbra mouet.

Tempore scelici multos numerabis amicos:

Tempora si fuerint nubila, solus erit.

Peccat in ætheream, socios qui despicit, artem:

Felix qui miseris non nisi mitis erit.

Cunctipotens largis reddet pia scœnora donis:

Et bona qui tribuit paruula, summa feret.

Qui domino credit, pius est: nec despicit ullum,

Qui sibi magnificum postulat esse Deum.

Infelix, cui non sceleratus displicet error:

Nec pudet ad Charites uertere terga pias.

Quæris, quo laqueo superi capiantur honores?

Iustitia & pietas dat tibi regna Patris.

Quæris, quo studio lemures uincantur auerni?

Hæc breuiter ueræ munera sunt fidei.

Vera fides ubi sit, fulgentibus inspicere factis:

Hac caruit sancto qui caret officio.

Est uerbosus inops: Sapientia pauca, sed alma

Verba probat: sapiens non nisi diues erit.

Stultus inops, quanquam picto bene gestiat ore.

Scire Deum, scire est: cætera sunt nihilum.

Sermo fidelis habet clypeum, quo percutit hostē:

At mendax testis nil nisi uirus amat.

Qui domini timet ora sui, gerit arma timenda:
 Dat timor electis robora sancta uiris.
 Numē habet, qui numē amat: numenq; tremiscit,
 Substinuitq; animum spesq; timorq; piū.
 Quiq; uolet furias, infernaq; uincere tela,
 Hic timeat: Domini uita timore uenit.
 Sæua licet, superata omnis fortuna ferendo est.
 Vir patiens, plagis fortia monstra terit.
 Impatiens maiora ruit per uulnera læsus:
 Vir nunq; uinci se renuente potest.
 Cor bene si ualeat, uires dat carnibus æquas:
 Tabifico morsu pectora liuor edit.
 Horridus, æger, egens puro tractetur amore.
 Pauperibus regem quis neget esse patrem:
 Exprobat auctori, miseros qui offendit & ægros:
 Qui fauet his, gratum sentiet esse Deum.
 Speret iustus opes, & funere regnat in ipso:
 At miserum finem somnus & umbra ferent.
 Ecce super casto gaudet Sapiētia corde,
 Et prudens socios edocet ipse suos.
 Iusticia ad superos mortalia pectora format:
 At miserum miseros non facit esse scelus.
 Diligit hunc princeps, qui sacra intelligit ora,
 Et plena uacuum pellit ab æde uirum.
Mansuetudinē

Manfuetudinem ac patientiam probari
& Deo et hominibus.

CAPVT XV.

DVrus sermo solet uarios inferre tumultus,
At frangunt acies mollia uerba truces.
Vtq; sacros partus linguæ sapientis adornant,
Vir fatuus uerbis proditur ipse suis.
Spectat ab æthereo populum regnator Olympo,
Maximus, & iustos inspicit atq; reos.
Consternit flatum lingua immoderata loquentis:
At mitis, uitæ dulcia linguæ gerit.
Ridet stultus opes patrias, & dogmata regis:
Quisapit, à uetitis abstinet ille cibus.
Abstinet, & cum sit uerbo correptus amico,
Se docilem uerso non pudet ire gradu.
Innocuos animis habitus facit enthea uirtus,
Letalesq; manus auferet una dies.
Iusta domus fortis, quæ nil nisi numina cernit,
Conturbant prauum noxq; dolorq; uirum.
Aethereumq; fluit semen sapientis ab ore:
Pectora sed stulti nil nisi uirus habent.
Improba mens quanq; geminis det thura lacertis,
Nō magis hæc Domino, q̄ fera mōstra, placet.

D 3 At pia

At pia iustorum uota exorabilis auctor
 Suscipit, & gratum se docet esse Deum.
 Est uia prauorum diuino exosa regenti,
 Iusticiæ famulos diligit altitonans.
 Ah nimium infelix, patrias qui deserit oras.
 Morte mori fatuum quæ neget umbra uirum?
 Sinequit innocuus ueræ dare semina uitæ:
 Quas ne precor messes improba corda dabūt?
 Noctifer esuriens stygio cum surgit ab antro,
 Non amat ad uerum corda reuersa patrem.
 Nec perstat nocuisse illis, qui sidera cernunt,
 Quiq; uolunt passis aduigilare oculis.
 Læta micat facies cum sunt bona gaudia cordi,
 Deijciunt animos tempora mœsta rudes.
 Qui fuerit sapiens, cœlestia dogmata quæret:
 At miseris umbris pascitur insipiens.
 Prandet apud superos quæ mēs sibi cōscia reūti,
 Exososq; dies pauper iniquus habet.
 Præstat diuini mens optima, regnat, & astris
 Clarior est, Dominum qui timet, ille, suum.
 Cum sociæ mentes puro neētuntur amore,
 Prandia uel siccum dulcia præbet olus.
 At si conuiuam technis odioq; sequantur,
 Fel dabit, hybleas qui tibi donet apes.

Utq; insanus homo funestas suscitât iras,
 Sic patiens uerbo conterit arma suo.
 Est uia iustorum nullis offensa periclis,
 Et tribulis septum pergit auarus iter.
 Gaudia dat sapiens uero innumeranda parenti:
 Stultus homo matrem despiciit, & cruciat.
 Gaudet ad errorem stolidus, prudensq; tremiscit,
 Ad Dominumq; suos dirigit usq; gradus.
 Ut sine consilio quicquid mens coguat, errat.
 Pluribus in uotis eligit hæc melius.
 Optimus est sermo cum tempore: gaudia iusto
 Sunt homini, uerbum cum uidet esse suum.
 Quem Deus erudit, furias horrescit, & Orcum,
 Et fugit infernas hostis ab hoste notas.
 Destruet elatas arces, regnumq; superbi
 Pectoris, & tumidas conteret Autor opes.
 En uiduam mentem raptò infirmabit honore,
 Odit enim purus corda maligna Deus.
 Respuit ora uidens occulto tincta ueneno,
 Sumit & à uerbo simplice delicias.
 Seruus auaritiæ proprio se uulnerat ense,
 Viuet qui prauo munere liber erit.
 Dant pietasq; fides lapsò purgamina cordi,
 At Domini recta dat timor ire uia.

Mens pia supremos regis meditatur honores:
 Improbæ uox stygijs nempe redundat aquis.
 Vt procul à cunctis charitas æternâ tyrannis,
 Iustorum gemitus audiet omnipotens.
 Ex oculis fiat læta dies, fama optima dulcem
 Dat requiem, à nullo limine numen abest.
 Qui recipit passis cœlestia dogmata uenis,
 Hunc medio procerum læta corona manet.
 At qui doctorem despexerit impius, illi
 Nil nocet, ast animam despicit ipse suam.
 Discite mortales Patrem Dominumq; timere,
 Hic timor, hic falsos territat orbe deos.
 Hoc famulos monitis cœlestibus imbuat autor,
 Disceret ut Dominum terra superba suum.
 Vt qui dulce iugum terreno gestat in orbe,
 Speret ab unito regna paterna Deo.

In Domini manu esse omnia, neq; quicquam
 ipsum latere, et ex eius arbitrio
 cuncta disponi.

CAPVT XVI.

Ad do-

Ad domini laudes fragrantia tendere uota
 Incipe uir, noto nec moueare Deo.
 Siste Deo, dedit ille tibi, quod numina sentis,
 Et radios animo dat pius ille tuo.
 Præbe animum docilem, cui nox hyberna per
 Dissipiceat, recta qui uelit ire uia. (umbras
 Ipse gubernator, linguam bonus, atq; potentes
 Affectus uerbo, fidaq; corda dabit.
 Dat celeres pennas animo Deus ipse uolenti,
 Fitq; bonum toto quicquid in orbe Dei est.
 Cuncta patent Domino, qui condidit omnia fan
 Ecce hominum totas inspicit ille uias. (do.
 Ponderat ille animos, arcanaq; robora censet,
 Et multo acceptas scenore reddit opes.
 Nil facias quod turpe putes, si creuerit autor,
 Nanq; uidet quicquid noxq; scelusq; tegunt.
 Ut clypeum miles si corda micantia gestas,
 Conditor affectus diriget ipse tuos.
 Magnus et omnipotēs per se facit omnia rector,
 Et simul ad prauum perdita corda diem.
 Odit mendaces Dominans, oditq; superbos.
 Infelix qui se dixerit, & nocuum.
 Iusticiam quicumq; facit, non uictus ab ipso,
 Ad cælos primum iam mouet ille gradum.

Iusticiæ nomen plusquam placet hostia regi,
 O deus, ô sanctæ numina iustitiæ.
 Si sceleris cupias furiosa irrumpere tela,
 Hoc cura, ut uerus sis precor, atq; pius.
 Si Domino placeas, plenis dabit omnia uotis,
 Ad pacem hostiles & trahet ipse manus.
 Quid timeat, cui numē adest, quo tartara uincat,
 Quo blanda infernos uinciat agna lupos?
 Quo cœlum terramq; liget, quo pace sub alta
 Carnem, animam, uinclis uniat æthereis.
 Felix qui minimum, si recte, possidet agrum:
 Infelix diues, si sceleratus erit.
 Vir disponit iter, sed suscitatur amor, &
 Utq; pater gressus dirigit ipse pios.
 Regi arcana patent, nec fallitur optimus, omnem
 Iudicio mundum iudicat hic stabili.
 Struxit & hic multis prægnantia sæcula formis:
 Quæq; Deus iussit, singula pondus habent.
 Iusticia Domini solum firmatur, & inde
 Inuisa est oculis impia turba pijs.
 Charaq; iustorum ducibus sunt labra benignis,
 Rectus & à summo principe recta loquens.
 Ira regentis adest horrendi nuncia facti,
 Vir sapiens uerum placat amore patrem.

Rex hilari uultu uitam præterdit: & eius
Est pietas populus, ut bonus imber agris.
Auro atq; argento est melior sapientia primo.
Hanc cape, & æthereas conferet una dapes,
Semita iustorum uepres ignorat, & angues,
Prospiciens animæ non cadit hoste suæ.
Concidet antè tumens sensus: animumq; superbū,
Iudicio iusto mcesta ruina manet.
Est melius parua cum mitibus esse sub æde,
Quàm cum uesanus rumpere castra uiris.
In Domini uerbo prudens inuenit honorem,
Et quæ multiplices uix numerentur opes.
In domino fidens terrestria monstra fatigat,
Et feret à grato regna paterna Deo.
Quisquis corde sapit, prudens dicetur in orbe,
Et cumulum uotis dulcia uerba dabunt.
Dogma uiri, uenis numen qui possidet altis,
Fons uitæ: at fatuo. funus & umbra, uiro.
Cor sapientis habens diuino numina lapsu,
Dat charites labris doctaq; uerba suis.
Cum mens sana micat, uino nec subditur acri,
Gaudet, & à uerbo dulcia mella capit.
Est uia, quæ lippos oculos ignota sefellit,
Quæ trahit ad stygios prodita corda lacus.

Hanc

Hanc fuge, et à monstris gressus auerte nefandis,
 Fontibus in gelidis mixta uenena latent.
 Ecce uenenatas per prata uirentia nymphas,
 Ecce inter medias funera delicias.
 Corporeis mens alta malis impulsã laborat,
 Dum sitit, & gelidas percita quærit aquas,
 Insiensq; fodit puteum, quò corruat amens:
 Vritur & flammis, quas uomit ore, suis.
 Hoc scelus, hoc scelus est, quod litẽ & iurgia tra
 Quid facis? ah socio debita solue tuo. (Etas,
 Cur uerbosus inops, ut iniquos separat hostes,
 Quos bonus ætherea cõgregat unctus aqua?
 Allectaq; comes miserum peruersus amicum,
 Et socij fallax uulnere ductor ouat.
 Discite mortales oculis non lædere uestris:
 Læditur à proprijs, qui nocet, ille malis.
 Sitq; senex iustus, multo tractatus honore,
 Utq; pater pueros corrigat ille meos.
 Non parum est didicisse pati, frenisq; tenere
 Rectum animum foueis ne ruat ille malis.
 Maius opus qui se, quàm qui fortissima uincit
 Mœnia, non uirtus altius ire potest.
 Sors suauisq; patet, sed dat Deus omnia princeps.
 Et nihil à cunctis, ni uelit ille, feres.

Dimidium præstare toro, & prudentem omnibus sese attemperare.

CAP. XVII.

PRæstabit parcã, si sunt tibi gaudia, mēsam,
 Quàm mala de lautis iurgia ferre cibus.
 Si sapiat seruus, natos excellet iniquos,
 Atq; inter fratres regis habebit opes.
 Ignis ut argentum, fornaxq; ut perficit aurum,
 Sic deus in plagis pectora iusta probat.
 Vir malus & fallax linguæ subdetur iniquæ,
 Cœcaq; mens morbo seruiet ipsa suo.
 Exprobat auctori, miserum qui despicit ægrum,
 Et sibi quæ data sunt perdere dignus erat.
 Ne tu delicias à uulnere fratris habeto:
 Qui gaudet uisis, sit miser ille, malis.
 Gloria natorum patres, patrumq; corona
 Est soboles, atauos uerè imitata suos.
 Compositum uerbum stulto non conuenit ori,
 Nec regale caput perfida labra decent.
 Haud equidem ingratum ueri spes nutrit amorẽ,
 Spe placidam uitam qui bene cernit, habet.

Qui

- Qui scelus occultat blandum sibi quærit amante,
 Et repetens uerbum fœdera diminuit.
 Qui centum plagis stolidum uix corrigit unum,
 Prudentes animas perficit eloquio.
 Improbus heu lites, & nil nisi iurgia quærit,
 Hunc tamen ad letum cruda procella uocat.
 Angelus arcitenens flammato letifer ore.
 Sæuum Erebi furijs perdomiturus adest.
 Anteq̃. si sapias, orbatæ occurre leenæ,
 Quam sua qui fatuo fidit ob arma uiro.
 Qui mala uulnificus pro donis reddidit almis,
 Debet continuis uulnera ferre malis.
 Indiget auxilio, qui non tulit: & pia membra
 Qui feriat, gladio concidet ipse suo.
 Qui dimittit aquam, caput est ad iurgia, certum
 Iudiciumq̃. negat, dedecus effugiens.
 Iustum condēnans, scelerataq̃. pectora laudans,
 Est ante iratum prauus uterq̃. Deum.
 Quid iuuat insanam congesta pecunia mentem,
 Si nequeunt sensum reddere diuitiæ?
 Qui superas arces, elataq̃. culmina tollit,
 An nescit casus alta timere suos?
 Ecce domum instabilē, perituraq̃. mcenia cernis,
 Scœuor ex alcis facta ruina locis.

Qui nescire cupit, diuinæ aut pœnitet auræ,
 Incidet in foueam noxq; scelusq; tuam.
 Vir quem uerus amat, nulla non diligit hora:
 Qui tibi sit frater, tempora mcesta docent.
 Stultus homo plaudet manibus, cum obstrinxerit
 Ut faciat falsam uox temerata fidem. Cillas,
 Qui bellum aut enses animo meditatur acerbo,
 Hic parat infestos uoce ciere uiros.
 Ad letum inferno tanquam uocat agmina sistro,
 Et septem furias improbus ore uomit.
 Mens peruersa animo rectum non inuenit usquã,
 Inq; malos casses lingua reuersa perit.
 Ah taceant, taceãt, qui nigrũ in candida uertunt:
 Quiq; male amisit, non male quærat opes.
 Nascitur ut stultus maternæ in dedecus aulæ,
 In fatuo nato non pater est hilaris.
 Florescit corpus, si sint bona gaudia menti,
 Spiritus at curis tristior ossa cremat.
 Lura ferens, leges precio ne uendat auaris,
 Ne pereat sancti semita iudicij.
 Prudentis casto lucet Sapientia uultu,
 Stultus habet misero lumina fixa solo.
 Filius insanus uerecundo est ira parenti,
 Et dolet in stolido mater acerba suo.

Dammum

Dammum inferre uiro, de te nil tale merenti,
 Non licet, aut rectum dente ferire ducem,
 Dignū opus est doctis uocem cohibere uagantē,
 Ne plusquam recto conuenit illa fluat.
 Ipse etiam stultus sapiens dicetur in orbe,
 Si sciat hic labris ponere frena suis.
 Est operæ precium cœlestia dicere facta,
 Est etiam iusto nosse tacere modo.

Stulum et impium non uereri, quiduis
 etiam mali dicere
 & facere.

CAPVT XVIII.

Qui cupit à socijs fraterna resolvere uincla,
 Ad bellum causas fingit habere nouas.
 Exprobat hunc quisquis puro ductatur amore,
 Noscit & æthereæ pignus amicitiaë.
 Non recipit stultus preciosi uerba magistri,
 Sed sibi quæ placeant cuncta licere putat.
 Ab nimium infelix flatum qui despicias alium,
 Vnde tibi qui te sic amet alter erit?
 Impius extremum sceleris cum uenit ad orbem,
 Contemnit Domini dogmata sancta sui.
 Non tamen ætherea nequicquã spectat ab arce
 Hunc deus, est prauo pœna parata uiro.

Durum

Durum opus est Erebi suscepta expellere mōstra,
Hærent in uitijis ipsa flagella malis.

Et furie ultrices, & nomina sæua dolorum,
Dedecus et summum corda superba premunt.

Ore uiri innocui latices fluxere profundæ,
Qui sapit, hic uiuis nempe redundat aquis.

Aequa lance omnes qui iudicat usq; sequatur,
Iustitiæ rectam uult bonus esse uiam.

Iniustos iustosq; tene sub fœdere patris.
Omnibus his iustum uult Deus esse locum.

Miscet se rixis stolidus, & iurgia uerbis
Prouocat, ut flammis non minus ore nocens.

Conteritur stultus uerbo quod fundit ab ore,
Et rea mens labris concidit usa suis.

Non opus est paruum, uarios uitare belingues,
Serpit ad internas tabida pestis aquas.

Degeneres animos timor exturbauit Olympo,
Tristis & esuries mollia corda premit.

Mollis ab ingressu diuinæ pellitur arcis,
Et fugit, & turpi uulnere cæsus obit.

Arce rogas quali rabido tuearis ab hoste?
In Domini summi nomine tutus eris.

Nomen habet Domini fortissima mœnia magni,
Quæ nunquam stygium pertimere louem.

E Iustus

Iustus ad hæc miles gressu properante cucurrit,
Et data constanti uera corona duci.

Diuitis urbs animi ualido circumdata muro,

Per superas charites robur & arma tenet.

Eleuat antè Charis mentē, quàm conterat ipsam:

Et prius hanc humilem, quàm sua regna facit.

Audiat ante decet, quàm det responsa sub auras,

Cui male cum stolidis non placet ire uiris.

Spiritus æthereo quem rex pius afflat amore,

Sustentat fragilem ne ruat ille uirum.

At male si fuerit turbata percitus ira,

Non bene se frænis sustinet ipse suis.

Cor prudentis habet diuini lumina ueri:

Qui sapit, ut summas dogmata quærit opes.

In terris claros homines facit inclyta uirtus,

Et parat emerito regna superna uiro.

Non proprijs meritis fidit, non robore iustus,

Accusat motus sed prior ipse suos.

Aduersas uoces sors comprimit, atq; potentes

Iudicat, & dubias non sinit esse manus.

Vrbs firma est, quæ frater amat, atq; adiuuat ipse,

Iudiciumq; urbis uectibus est simile.

Fructibus & uenter fœcundi implebitur oris,

Pectoraq; ex labris sunt satianda suis.

In manibus linguæ, uitæ est & mortis imago,
 Inter dilectos conferet illa cibos. (lus.
 Quæcunq; æquor habet, quæcunq; et gaudia tel
 Hæc, bona si fuerit fœmina, cuncta dabit.
 Omne bonū inuenit, cui cōtigit optima cōsors,
 Poculaq; à grato hauriet alma Deo.
 Quæcunq; æquor habet, quæcunq; pericula tel-
 Orbatus uera coniuge uir subijt. (lus,
 Stultus & insipiens nulla medicabilis herba est,
 Fœmina quem technis fertq; refertq; suis.
 Obscrat, & blandis ambagibus æger oberrat,
 At diues rigidum proferet ore sonum.
 Grator & comiti, si sit tibi uerus amicus,
 Quàm tuus ex proprio sanguine frater erit,

Paupertatem non contemnendam esse, cuius
 etiam bona commendat, & ad
 patientiam ac uirtutem
 hortatur.

CAPVT XIX.

EN miser est diues, cum dura retorserit ora,
 Pauperis est magnum simplicis imperiū.
 Mors animæ certa est, si nesciat ipsa uigorem,
 Quem sibi de gremio dat Charis acta pio.

Profuerit nihilum sine numine cura fauenti,
 Cernis festinos ante ruisse pedes.
 Stultitiam uidi gressu cecidisse superbo,
 Aduersumq; Deum qui sibi seruit habet.
 Addunt diuitiæ socios: at pauperis ædes
 Nescit, & in diro tempore lusor abit.
 Effugiat quamuis prætoris testis iniquus,
 Effugiet iusti non tamen ora Dei.
 Plurima turba colit nomen nummosq; potentis,
 Obseruatq; ipsas falsus amicus opes.
 Paupertas fratres hostes facit, atq; relinquit
 Sæua manus, mœstum, cum iacet ille, uirum.
 Sectatur uentos, qui nil nisi uerba requirit:
 Qui sequitur mentem, pocula mellis habet.
 Inueniet prudens quicquid sibi postulat, illum
 Nanq; uident oculis numina sancta pijs.
 Non decet in stultos preciosa refundere dona,
 Nec seruis magnum conuenit imperium.
 Noscitur in plagis uirtus, tolerantia reddit
 Illustres, flammis tersa metalla micant.
 Vincit uictorem patientia: summa uirorum est
 Gloria, funestas non habuisse manus.
 Infremit ut stabilis leo feruidus, ira seueri
 Regis, & erectas uix tenet ille manus.

Herba uelut supero maduit gratissima rore,
 Sic hilarem regem florida turba capit.
 Utq; domus, tectis glaciem quæ instillat ab altis,
 Sic nocuit lites quæ grauis uxor amat.
 Diuitias natis atau linq;uere secundi,
 Prudentem uxorem numina sola dabunt.
 Pigra uocant tristes & inertia pectora somnos,
 Esurientq; suo corda relicta Deo.
 Qui pius obseruat summi præcepta parentis,
 Et seruare animam gaudeat ipse suam.
 Qui malus autorem neglexerit, alta docentem,
 Quam miser hic, gemina morte peribit homo?
 Qui tulit auxilium miseris, pia scenora certus
 Expectet: gratum nam liquet esse Deum.
 Edoceat natum genitor, quod conuenit illi,
 Ne suus ex nati uulnere sanguis eat.
 Impatiens maiora ruet per uulnera cæsus,
 Non decuit rectos ira, furorq; uiros.
 Audite hæc iuuenes, & sacra reuoluite uerba,
 Præmia uel pœnas, dicere finis habet.
 Sine micat sapiens, & uerba nouissima Rhetor
 Eligit hæc, causæ quæ magis apta sonent.
 Exitus acta probat, careat successibus ille,
 Quisquis ab euentu facta notanda putat.

Multa uiri secum uario sub corde uolunt:

Quodq; Deus uoluit, tempus in omne manet.

Noftra homines miseris doceat natura dolere,

Quandoquidem multa semper egemus ope.

Præstat pauperiem, duros & ferre labores,

Perdere quàm sanctæ nomina iustitiæ.

Non bonus erubuit Dominum patremq; timere,

Diues erit Domini qui timet ora sui.

Hic timor infernas gladijs cœlestibus arces

Destruit, hic animos ductat ad astra pios.

Aethereis dapibus non admouet improbus ora,

Nec pigrum fratris uisa ruina mouet.

Stultus ab irato fit doctus ipse flagello,

At sapiens summam sentit adesse manum.

Qui patria in uitijs afflixerit ora nefandis,

Dedecus in miserum præcipitatus erit.

Quiq; ferox uultu matris fugit oscula castæ,

Ibit ad immundas irrediturus aquas.

Ne cesses audire patrem, uerbumq; salutis.

Et moueant sensus dogmata sancta tuos.

Mens funesta bibit sceleris fomenta nefandi,

Iudicio irriso testis iniquus ouat.

Digna tamen stolidi referent tormenta tyranni,

Et sceleris pœnas corpora cæsa dabunt.

Ab omni uitiorum genere dehortatur, timoremq; Dei commendat.

CAPVT XX.

ET Venus, et Bacchus uario nos uulnerat en
 Corda, animū, ac uires hostis uterq; (se:
 Hostibus his sapiēs aduerso obstabit amore. (rapit
 Est uirtus ueitis abstinuisse iocis.
 Ut leo Marmaricus Lybicas dum calcat arenas,
 Sic Domini terror pectora fracta quatit.
 Hunc quicumq; suis ultorem prouocat actis,
 Se sciat in damnum tela ciere suum.
 Ecce honor est homini, qui se de lite dolisq;
 Separat, & iusto iurgia nulla placent.
 Dedecus, & multo caput irreparabile somno
 Gestat, qui sese litibus implicuit.
 Dum piger hybernas hyemes & frigora sæua
 Pertimet, in stabulis linquit aratra suis.
 Ergo ubi per campos iam seruida canduit æstas,
 Esurit, & nullas inuenit ille dapes.
 Consilium cordis hausit sapientia, sicut
 Ex puteo summum ductilis urna lacum.
 Sunt homines multi, pietas quos flectit amore,
 Rara auis in terris nempe fidelis adest.

Felices natos, & fortunata relinquit
 Semina, uir simplex, quem Deus unus amat.
 Sede sedens æ qua rex partem spectat in omnem,
 Intuituq; suo dissipat omne malum.
 O tumidi iuuenes, oculos summittite uanos,
 Ne uos de uobis præcipitate senes.
 Omnis turba uirum furij agitur acerbis,
 Se mundum, aut purum dicere quis ualeat?
 Mensura, & pondus, & quod uox carnea laude
 Tollit, apud iustum claudicat omne Deum.
 Qui puer est mundus, uitij nec cessitat atris,
 Hunc poteris proprio noscere tu studio.
 Qui sonitus aures, oculi quæ lumina captant,
 Debit autori lingua referre suo.
 Cur ingrata times, aut per data dona superbis,
 Nosce precor Dominum prodite nate pium.
 Quid facis aut qua spe sub somno et nocte mori
 Pande oculū, et ueros accipe nate cibos. (ris.
 Excedit gemmas Sapientia, purius auro
 Dogma Dei, prudens inspicere ne pereas.
 Liber erat, qui se pro uero obstrinxit amico:
 Soluat ut illius debita, pignus habe.
 Delectant iuuenes mendacia, sed tamen olim
 Reddent de uanis pensa seuera iocis.

Consilium

Consilium fufis dat robora mentibus, & qui
 Castra locat, patulis non locat illa locis.
 Temne precor linguas, nota atq; ignota loquētes,
 Et focij ficti dira uenena caue.
 Qui patri matriq; suæ non præstat honorem,
 In tenebras mentis lumina perdit iners.
 Absq; Dei nutu uanum est tibi currere nate,
 Nil poteris, summum ni tibi numen adest.
 Paulatim complenda tuo sunt hori ea campo,
 Sedulus extremo cespitat ipse gradu.
 Inter & os offamq;, ipsos fortuna lacertos
 Lusit principio, prospera fine gemunt.
 Plagas pro plagis, & tela rependere telis,
 Qui cupit, est nostri non memor ille Dei.
 Hostiles pensare uices non conuenit illi,
 Qui uocat ad causam numina sancta suam.
 Dirigit omnipotens hominis uestigia chari,
 Nulli hominum propriam dicere posse uiam.
 De sine cœlicolis ingentia dicere uota,
 Si te propositi pœnitet ætherei.
 Frangere uota nefas, superos illudere non est
 Securum, ueros conuenit esse uiros.
 Constantes nos esse decet, uotiq; tenaces,
 Infirmam fidei non decet esse fidem.

Dissipat aduersas turbas sapientia regis,
 Et super has firmum fornice curuat opus.
 A Domino ueram mens suscipit ardua lucem,
 Inq; Deo cunctos inspicit illa gradus.
 Rex pius & uerax, digno obseruatur honore,
 Dat pietas firmum regibus esse thronum.
 Viribus exultant iuuenes, canisq; parentes,
 Obseruat dignos florida turba senes.
 Vir liuore suo uulnus medicatur acerbum,
 Sæuior est imo pectore plaga latens.

Cordium inspectorem Dominū, pietatem præ
 ferre uictimis: eiq; esse propitiū, qui
 proximum diligit.

CAPVT XXI.

Regia corda Deus patrias inclinat ad artes:
 Agnoscūt dominū: quò uolet autor, eūt.
 Credit iter rectum gradiens carpsisse uiator,
 Appendit iustus corda animumq; Deus.
 Plus domino pietas, quàm uictima larga placebit.
 Grata Deo rectis hostia iudicijs.
 Gaudia sunt cordi, cū lumina cernit & astra,
 Improba mens oculos inficit ipsa suos.

Paupertate

Paupertate pigrum torquet malus exitus omnem,
 Robustus gemina semper abundat ope.
 Huius opes mundi falso qui congregat ore,
 Fit miser, & tandem parta uenena uidet.
 Ad laqueos mortis pinguedine flebilis ipsa
 Ducitur, & raptas perdit auarus opes.
 Impius in gestis faciet sua busta nephandis,
 Et ruet à uotis proditus ipse suis.
 Dissonat à uero fallax uia, dissonat omnis,
 Improbus à iusto tempus in omne Deo.
 Mens pura impuris affectibus abstinet, & cum
 Quid petit, à firmo non cadit illa bono.
 Præstat si sedeas scythici miser incola Tauri,
 Et rudis in duro sit tibi mensa solo:
 Quàm mala si conuinx te litibus implicet altis,
 Detq; tibi Argiuum torua marita merum.
 Optat funereas homini mens impia sortes,
 Perfidus & misero non miseretur amor.
 Infelix, quem non ætas iam corripit ipsa.
 Plus ualet insano paruulus ore senis.
 Nunquã impune animis petitur sapientia iustis,
 Ad noctem incauti ne properate uiri.
 Iniustum iustus puro deflebit amore,
 Et cupiet quali detrahat arte nefas.

Pauperis

Pauperis ad uocem surda qui obduruit aure,
Inueniet uerbis numina dura suis.

In miseros patrio qui non moueatur amore,
Non habeat dominum per sua uota pium.

At trifidos gladios, & inexorable fulmen,
Tollunt à magno munera sancta Deo.

Aspicit omnipotens ægris abscondita pannis,
Munera, & in seruis se putat esse suis.

Extinguitq; scelus pietas, culpisq; sepultus,
A consolato paupere uiuit homo.

En pavor umbripotens uitium comitatur acerbū,
Per uirtutis opus gaudia iustus habet.

Inter nocturnos proceres, cæcosq; gigantes,
Ignorans uitæ dogmata sancta gemet.

Fleuit egestatem, mensas qui quærit eburnas,
Et Bromio nullus consule diues erit.

Fœmina quæ rixas, inferno instillat ab ore,
Hanc Dominus sociam non uelit esse meam.

Diuitias dulces oleumq; in uulnera lectum,
Innocua iustus possidet ipse domo.

Hoc tamen imprudens admissio dissipat hoste,
Dum uocat infernos in sua uota canes.

Iusticia & pietas lumen uitamq; sequenti
Dant homini, & summū perpetuumq; decus.
Ascendit

Ascendit sapiens arces, atq; urbe potitus,
 Aequavit misero cuncta timenda solo.
 Ora sua & linguam uerbis qui seruat amaris,
 A duro hic animam liberat hoste suam.
 Multa loquens leti foueas incurrit in altas,
 Et rectum uasto gurgite perdit iter.
 Inscius est proprijs qui fudit uiribus, & qui
 Extollit sensus ob sua facta suos.
 Quiq; tumens nimium grata sibi mente superbit,
 Hic scenum, & uermes nō uidet esse homines,
 Qui piger est, uoto miserabilis occidit ipso,
 Nec mouet hic dextras ad bona facta suas.
 Vellet regna Dei, nullo sed parta labore:
 Ah miser, iniustum sic putat esse Deum.
 Retribuet iustus chariti sua corda, nec unquam
 Cessabit domini dicere dona pij.
 Non placet empyreo nec ductilis hostia regi,
 Læsa per immundas quam tulit ara manus.
 Verè humilis gemino surget super astra triumpho,
 Et duplici mendax morte peribit homo.
 Impius in uerum uultus obfirmat iniquos,
 At rectus propriam corrigit usq; uiam.
 Aduersus Dominum nulla est sapientia magnum,
 Restant irato nulla creata Deo.

Consilium

Consilium, uires, hominis prudentia, cœlum,
 Et terra, in summum nil ualuere patrem.
 En potes ad bellum currus equitesq; parare,
 Victorem solus sed Deus efficiet.
 Hic ualet in pugna placidum præstare trophæum.
 Hoc sine uel muscas uincere nemo potest.

Diuitijs præstare honestam famam, ab iniuria
 autem & pigritia cauendum esse.

CAPVT XXII.

PRæstant diuitijs bona nomina, uincitur illo
 Qui chariten, multas qui cumulauit opes.
 Obuius est ægro diues, concurrit uterq;
 Sed gerit à Domino pignus uterq; suo.
 Læditur à damno cui se male credidit insons,
 Occultat uarios callidus arte sinus.
 Hunc habet in nobis preciosa modestia finem,
 Ut discant Dominum corda timere suum.
 Diuitias famamq; optat, gladiosq; superbus,
 His cupit aduersa iustus abesse uia.
 Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
 Testa diu, & puero sunt quoq; grata seni.
 Pauperibus

Pauperibus diues renuentibus imperat agris,
 Quiq; subit duri scœnora seruus adest.
 Respondent sulcis sua semina, colligit omnis
 Vir mala, qui dextris seminat illa suis.
 Qui pius est, pietatis opes expectet ab alto:
 Qui dedit & miseris paruula, magna feret,
 Pro leuibus meritis superos acquirat honores
 Vir pius, & belli tempore uictor erit.
 Suscitât irrisor lites, & iurgia fratrum,
 Hunc pelle, in tuta si placet esse domo.
 Mundiciam cordis qui diligit, hoste fugato
 Per Chariten, regi uerus amicus erit.
 Custodit Dominus quem respicit, et pia tendens
 Lumina, felices non sinit esse dolos.
 Dū piger est trepidus, dum cuncta pericula pallet,
 Gratus apud Dominum non ualet esse suum.
 Hoc habet a uitijis mēs improba, quod timor altus
 Hanc premit, iratum dum uidet esse Deum.
 Stulticiam pueri medio sub corde ligatam,
 Dogma pium illapsi numinis imbre teret.
 Qui mala uulnificus miseris & egentibus hostis
 Intulit, hic iustum non putat esse Deum.
 En eget auxilio, qui non tulit: utq; peremit
 Immeritum, nulla sic morietur ope.

Ditior

Ditior adueniet, qui prædam & furtareposcat,
Et rapiet raptas crimine diuitias.

Nate, pium numen uacuas ne uerberet aures,
Verba Dei, ut summas suscipe lætus opes.

Cor precor ad uultus generosæ dirige famæ,
Pectoreq; in summo uerba parentis habe.

Pulchra tibi hæc fili sunt dogmata, si semel intus
Inspicias, uiso nec moueare bono.

Parturit in labris ueri doctrina regentis,
Cum solo uitæ principe fidit homo.

Fide Deo, & furias turbæ illaqueabis auernæ,
Fisus & in supero lumine lumen habe.

Ecce tibi eloquijs pandam pia dogmata castis,
Ecce tibi à chartis uita salusq; meis.

Tripliciter nato descripsimus alma legenti
Dogmata, si uacuos non uelit ire dies.

Hæc sunt in formis, animus quas cogitat ingens,
Et quæ diuina pene uidentur ope.

His equidem à Domino constantia uera docetur,
Et iura immotus quæ tulit ore Deus.

His imbute sacris atauos imitabere reges,
Qui nunquam uera dissiluerunt uia.

Ille ingens animus, qui terrea monstra fatigat,
Degener est, uanis uictus in illecebris.

Non

Non uolentus atrox in pauperis antra resurgas,
 Pauperiem miseram uincere quid nimum?
 Si caput indomitum, si cristas erigis altas,
 Te iuuet in uitijs uincere monstra feris.
 Pauperis innocui nulla est uictoria fili,
 Contere sub frenis corda superba tuis.
 At miseros gemitus porta ne contere dura,
 Pro misero iustus suscipit arma Deus.
 Gestit omnipotens miseros defendere ductor,
 Tutatur causam rex bonus ipse suam.
 Innocuos fecit, nec deserit ipse sub alis:
 Contegit, & ueros seruat ab hoste pios.
 Dat quoq; torquenti sua præmia, uerberat illum
 Quem uidet immeritis uerbera ferre uiris.
 Horrendum fugit agna lupum, ceruusq; leonem:
 Tu furijs actum ne comitere uirum.
 Addictos uitijs lateri ne adiunge sodales,
 Te rabidis prædam moribus obijcient.
 Atroce[m] socium, ne te malus auferat ignis,
 Effuge, quis tutum speret ab hoste locum?
 Paulatim serpunt diri contagia morbi,
 Effrenes socios effuge, ne pereas.
 Nec male te uadē pro dextra obstringe superba,
 Ne tuus è socij uulnere sanguis eat.

Antiquos calles ne desere, ne ue priorum
 Linque iter, aut patrias transgrediare notas.
 Temporis impatiens sensus ne extende supinos:
 Ante Deum celeres quid potuere gradus.

Moderationi per omnia studendum, neque pu-
 erorum disciplinam negligendam.

CAPVT. XXIII.

TE quoq; cū princeps mensas inuitat ad altas
 Pande oculos, animæ sis memor atq; tuæ.
 Nec tua mens escas antiquo ex hoste reposcat,
 In quo falsa seges nil nisi uirus habet.
 Nec tibi diuitias nimio perquire labore,
 Cernis opes mundi quàm breuis hora rapit.
 Pone modum uotis, ne te miseranda cupido
 Præcipitem meritis implicet usq; malis.
 Ne pete quæ nequeas inuita sumere sorte,
 Nam fugient captus summa negata tuos.
 Inuidus in cœnam ne sit tecum. æstimat ille,
 Quod nescit, uisis uritur atq; bonis.
 Ille dapes placidas ambabus porriget ulnis,
 Sed tibi ni fugias tecta uenena parat.

In uomitu pones animam summamq; salutis,
 Pulchraq; sic uentis tradita uerba uides.
 Nec dabis electum uerbi insipientibus aurum,
 Despiciat eloquium mens temerata piū.
 Ne tu debilibus curandis, atq; pupillis,
 Vim facias: iustus iudicat ista Deus.
 Stat deus, atq; hastis pro paupere pugnat acernis,
 Proq; suo fortis sanguine tela gerit.
 Ingredere ad puteum ueri, laticesq; salubres,
 Et geminis labris dogmata sancta bibe.
 Ne puerum timeas quasso erudire flagello,
 Percussus uerum sentiet ille patrem.
 Immo etiam uirga stygijs percussus ab umbris,
 Erutus hic sancto surget ad astra metu.
 Si sapias fili, uero dabis alta parenti
 Gaudia, si rectum te sciat esse uirum.
 Viue memor Domini, ne te mors horrida cæcum
 Occupet, à prauis effuge nate uiris.
 Effuge peccantes quos noueris esse, Deumq;
 Fœcundum casto ductus amore time.
 Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa,
 Dat decus, & menti gaudia uera piæ.
 Spes firma est, cū crimē abest, credensq; timensq;
 Tendit ad intrepidas ultima sæcla manus.

Pande oculos fili radijs uenientibus, atq;
 Auribus extensis dogmata nostra cape.
 Conuiuas sceleris, suspectasq; effuge mensas,
 Nam perit illicitas turba secuta dapes.
 Terreno æternum perijt mens ebria potu,
 Et mersam uitij somnus & umbra premunt.
 At tu patris opes somno ne perde nefando,
 Quem genuit uerax, ad pia sacra uocat.
 Ne matrem contemne senem, Sapientia regnat,
 Hanc pete, & à noto non moueare Deo.
 Ecce pater iustus, iusti & sapientis amore
 Exultat, partu confruiturq; suo.
 Teq; pater nato, genitrix & gaudeat, oro,
 Extollatq; pium semine læta Deum.
 Da tua corda patri, uitam uerumq; docenti,
 Pande oculos, nostra nec moueare uia.
 Spiritus ad cœlum inuitat, caro sæua deorsum
 Deprimit, incautos & necat ut pueros.
 Decipit insidijs, duroq; interficit ore.
 Ah miser, has fatuas qui cupit illecebras.
 Vulnera & atroces casus, rixasq; necesq;
 Vidimus, & nimio lumina cassa mero.
 Epoti calices quid sunt, nisi funera mentis?
 Nate precor falsas effuge delicias.

Vt te sopitum minima circumferat hora,

Vix caro, uix Bacchus, totaq; terra fuit.

Ne uinum aspicias, flauo cum pulchra colore

Vasa micant, intus tetra uenena latent.

Denictō Baccho friget Venus: ille per altas

Ingressus uenas, implicat ut coluber.

Instillat uirus, funestaq; corde uenena,

Et mouet ad laqueos lumina cœca suos.

Morbida uota citat capto insidiosa furenti,

Et secum miserum non sinit esse animum.

Hoc semel imbutus, stygios non sentit odores,

Non secus ac medio dormiat ille mari.

Vtq; gubernator clauo spoliatus ab unda,

Flebilis amissas dicit auarus opes.

Non dolui insipiens ad uerbera, tractus ab hoste

Non sensi infidas me subisse manus.

Ah, quando superas remeare licebit ad auras?

Inueniamq; alio dulcia uasa mero?

A malis cauendum, sapientiam sectandam, lap-

sis in uiam redeundum, segnitiemq; uitan-

dam esse admonet, ac timorem

Domini commendat.

CAP. XXIII.

F 3 Ne

Neturpes socios, nocturnaq; castra sequaris
 Dedecet armatos mōstra subire uiros.
 Turpe tibi uinci uitijs, diuina tenenti
 Arma manu, à prauis effuge nate uiris.
 Effuge fallaces, & corda intenta rapinis.
 Quid sperent ipsam uota secuta necem?
 Aedificare arces nouit Sapientia firmas,
 Et uirtus domui robor a uera dabit:
 Aerumnis clypeum prudentia: cuncta uidebis,
 Sana ubi sunt primo dogmata uera loco.
 Virtuti arrident pulchra omnia, uicta ferendo
 Fortuna à nullo uincitur, & sapiens.
 Vir sapiens nihilum trepidat, nec rumpitur ullis
 Hostibus, in cæcis noctibus astra uidet.
 Vir sapiens Erebum sceptro quassauit eburno,
 Vir doctus uires suscipit æthereas.
 Dogmata dant animos homini cœlestia firmos.
 Roborat & genitos altus ab arce suos.
 Ductor ut ad bellum currus disponit & arcus,
 Consilijs multis dona salutis habes.
 Ut stulto excelsa est Sapientia, non ualet illam
 Tangere, nec mensis admouet ora suis.
 Infelix, hominem qui lædere cogitat ullum,
 Impia ab insano pectore uita uenit.

Stultus

Stultus corde nefas & crimina sæua uolutat.

Detrahit et rectis improba turba uiris.

Desperet nullus, quem numina summa tuentur,

Si tamen in somno non iacet ille suo.

Erue quos possis de funere iustus acerbo,

Dulcia sunt Domino corda reuersa pio.

Ne uires expende tuas, stat fortis ab alto

Aethere, & optatam dat Deus unus opem.

Præmia uirtuti reddet Deus, atq; furori,

Nec fugient iustam fasq; nefasq; manum.

Mella placent labris, placeat sapientia cordi.

Pocula sunt menti dogmata casta piæ.

Hæc faciunt inopes uicto fortescere somno,

Ad cælos animam speq; metuq; leuant.

Spes uiget eloquijs Domini gratissima ueti,

Semper & hæc alas tendit ad astra duas.

Ne socios morsu fraternaq; corda fatiges,

Sis nec apud iustos insidiosus aper.

Concidit, at surgit de puluere iustus eodem.

Impius in furias irrediturus a bit.

Ne si forte tuum fors aspera fregerit hostem,

Gaudia sint oculis damna aliena tuis.

Non potes alterius diuo gaudere dolore,

Si cupias animæ numina blanda tuæ.

Immo etiam si fortè tuus decreuerit autor,
 Hostibus inuisis tempora læta dabit.
 Percutit ad tempus, sed non quos fecerit, odit,
 Nec duros lapsis nos probat esse uiris.
 Ne contra prauam studeas contendere mente m,
 Nil iuuat in rapidum uerba ferre notum.
 Inuidiosa tuo ne sit mens impia cordi,
 Quamuis terrenis floreat illa bonis.
 Aruit, & medio sitiit mens impia ponto,
 Atq; inter lætas palluit illa rosas.
 Nãq; ut spõte ruës sceptro se obstrinxit auerno,
 Spe caret, & flammis uritur ipsa suis.
 Aspice deiectam, & pallentem morte futura,
 Sensit ut iratum mens furiosa Deum.
 Adsunt criminibus sua præmia, læta bonorum
 Spes fugit, & gratos non sinit esse dies.
 O fili, toties repetito nomine fili,
 Si sapias, ante oculos numina semper habe.
 Si qua fides uero est, crimen pia numina dānant:
 Et pia sint quanquam numina, iusta tamen.
 Tu dominum regemq; time, ultoremq; malorum
 Signatum memori pectore semper habe.
 Nec detractori socium te adiunge bilingui:
 Tempora qui numeret perdita, censor adest.
Iudicium

Iudicium rectum sapientibus imperat autor,
 Est miserum uictas ære habuisse manus.
 Hoc iubet Omnipotēs: ne nigrū incādida uertas,
 Nec tribuas maculis numina sancta tuis.
 Impia qui laudat, uero non conuenit usquam,
 Et feret à populo digna flagella suo.
 Cui scelus inuisum est, animo qui crimina dānat,
 Hic feret à Domino ferta decora pio.
 Dulcia de iusto rectus feret oscula uerbo,
 Respondent meritis parta trophea suis.
 Inuigila, corpusq; tuum sine crimine tracta,
 Solibus & pluuijs rura paterna colens.
 Sic tua firma domus, saxo fundata manenti,
 Perpetuos fœtus hospite læta dabit.
 Ne male sis testis chari delator amici,
 Ne capias labris prodita corda tuis.
 Nunquam suscepto pro uulnere uulnera reddet,
 Quæ didicit Dominum mens generosa pium.
 Horrida qui spinis, & nullo culta labore
 Arua tenet, proprio crimine pauper erit.
 Pigritiæq; suæ pœnas dabit ille regenti:
 Quàm stultus, de quo tam male tempus abit?
 Ah miser infelix, quæ te tam dira moratur
 Segnities, nec te pignora tanta mouent?

Arua petunt, desuntq; manus poscentibus aruis:

Apta tibi dum sunt tempora, cultor ades.

Dū Zephyros, blandumq; polum, dū flumina cer

Quid facis, ah uacuos cur finis ire dies? (nis,

PROVERBIORVM SOLOMONIS

carmine ab Aluaro Gomes Hispano

descriptorum

F I N I S.

H. EOBANI HESSI IN SOLOMO

nis Ecclesiasten à se carmine uersum

octostichon.

Non bene planta uirens alieno adolescit in horto,

Non bene fucatum lumina pascit ebur,

Non bene natiuum uiolat cerussa colorem,

Turpiter inducto uina colore rubent.

Heu mihi si, quàm sunt hæc uana simillima ueris,

Tam similis uano sit meus iste labor.

Sed quia non insunt toto hoc nisi uana libello,

Maluit hic uanus, quàm nihil esse labor.

Illustrissimo

ILLVSTRIS

SIMO PRINCIPI AC DOMINO

D. Ioanni Friderico, Sacri Rom. Imp. Electori,

Duci Saxoniae, Marchioni Misniae,

Comiti Prouinciali Thuringiae,

etc. Eob. Hessus

S. D.

IBRVM SOLOMO-
nis de contēptu & uanita-
tererum omniū, quæ in
humana uita uersantur,
quem uulgo Ecclesiasten uocant, Lati-
nis à me uersibus nonnihil (si dijs pla-
cet) illustratum, tuo clarissimo nomini
optime Princeps dedicare uisum est,
cum multas alias ob causas, tum po-
tissimum duas, quod & ipse tuapte
natura & generosa quadam indole
talium scriptorum, quæ ad pietatem
faciunt,

faciunt, sis obseruantissimus, & quod liber hic ciuiliū actionum & politicae administrationis plurima præcepta cōtineat, quæ ad te tanquam principem ueræ pietati ac religioni conferuandæ, tum etiam ad res gerendas, & in gerendis natum educatumq̃, maxime pertinere arbitratus sum, cū & ei præfectus sis Imperio, quod citra maximas publicarum administrationum curas ac labores geri regiōq̃ nequeat: & tuus principatus in ea inciderit tempora, quæ ut lucem quidem Euangelij sub foelicissimæ recordationis ac illustrissimis fratribus Fridericho & Ioanne ducibus, &c. quorum hic tibi parens, ille patruus fuit, mundo restituerunt, ita fuerunt iam aliquot annis, hodieq̃ sunt omnium, quæ unquam fuerunt turbulentissima. adeo ut nisi, dum ab gerendis bellis, & rerum publicarum curis uacas, talibus te ipsum libellis consoleres, nihil fer-

hil fermè habiturus sis, quod magno-
pere in tantis negotiorum turbis uel
oblectare possit animum tibi, uel sta-
bilem & quietam reddere conscienci-
am. Quanquam uero & tu eiusmodi
ingenia plurima, & modis omnibus
nullo non genere eruditionis excellen-
tia foueas, ut talium donorum beatissi-
ma copia nunquam nō abundes: uo-
lui tamen & ego præter etiam dictas
iam paulo ante causas; propter priua-
tam quandam tuam in me benignita-
tem, uideri erga te nō ingratus fuisse,
si huius libelli æditione, animi erga te
mei ualde paratā beneuolentiā osten-
dissem: non tanquam magno et tanto
principe digno munere, sed propensæ
potius erga tuam Celsitudinem uo-
luntatis qualicumq; indice et argumē-
to. Quanquam uero non ignorem
hunc, nunquam pro dignitate satis
laudatum, libellum à doctissimis uiris,
D. Martino Luthero, Philippo Me-
lanchthone,

lanchthone, Ioanne Brentio, & alijs,
 satis egregie illustratum. Consilio ta-
 men usus Reuerendi in Christo Domi-
 ni Ioannis Dantisci Episcopi Culmen-
 sis, & optimi uiri Ioannis Campensis,
 qui cum librū παραφρασικῶς uerterat,
 quod et superiore anno in Psalterio fe-
 cerat, carmine Latino insigniendum:
 insignitum, & quasi noua ueste indu-
 tū, ad te illustriss. Princeps mittere sta-
 tui, in quo quia plurimum properata
 est æditio, multa insunt, quæ nec ipsi
 mihi satisfaciunt, & alios possint non
 nihil offendere legētes. Sed erit, ut bo-
 na spes est, paratior mihi apud bonos
 uenia, cum uidebunt eadem tam sæpe
 fuisse dicenda. Quoties enim illi toti-
 us libri scopi repetendi fuerunt, Vanitas,
 sub sole, stulticia, sapientia, uidi,
 apposui cor, læticia, ira, & eius gene-
 ris alia multa: in quibus tamen quan-
 tum per breuitatem temporis (quo pe-
 nē circumuentus eram) licuit, sic tem-
 peraui

peravi stylum, ut non eadem eisdem
semper uerbis dicerem. Quod ad uer
sionem Campensis attinet, non sum
ausus per omnia, quamuis doctiss. ui
rum sequi: sed addita etiam uersione
Lutheri (à cuius eximia eruditione uel
latum unguem discedere nefas duco)
sic spero me utrumq; sequutum, ut
neutri nec adiecerim nec detraxerim,
quod offendere possit alterum. Et
confido potius ab utroq; me relaturū
gratiam, qui duorum pulcherrimo la
bori, tertius ipse uelut socius sic acces
serim, ut meorū nihil adiecerim: illo
rū optima scripta nouo quasi lumine
Latini carminis illustrare, si nō potue
rim, certe conatus sim & uoluerim.
Debent magna ex parte hunc labo
rem studiosi, Episcoporum facile do
ctissimo, D. Ioanni Dantisco, qui id
mihi negotij, cum proxima æstate Ra
tisponæ in comitijs eius ipsius libera
ralitate agerem, iniunxit. Debent
& uel

et uel in primis tibi, Princeps illustriss:
cuius diuinę benignitati, & quasi tute
lari numini consecratus in lucem pro-
diit. In calce libelli adiecta est Elegia,
non quia nuper nata, nouitate sua pla-
cere tibi debeat: sed quia annis abhinc
aliquot ad te scripta, quasi postlimi-
nio reuersa, pristinae te tuę erga me be-
nignitatis sit ad monitura. Bene Vale,
Princeps optime; atq; illustriss. meq;
inter eos, qui tuę Celsitudinis glorię
uere & ex animo fauent, adnumerari
precor ut patiare. Noriber-

gæ. VIII. Nouem-
bris. Anno

M. D. XXXII.

97
ECCLESIA

STES SOLOMONIS PER HE-
lium Eobanum Hessum.

CAPVT I.

Egia qui tenuit Solimarum scep-
tra potentum,
Psalmographo Solomon de ge-
nitore satus.

Cui celebrata dedit generosum Concio nomen,
Hæc loquitur certa uerba probanda fide.
Omnia sunt omni uanissima tempore, quorum
Nec lex, nec ratio, nec uia certa manet.
Nam quæ commoditas, quis fructus ab omnibus
Quæcunq; in toto Sol uidet orbe geri? Cistis?
Se licet immodicis mortalia pectora curis
Vexent, ut fructum quemlibet inde ferant:
Non tamen inueniunt, quod quæsiuere: nec ullū
Hinc operæ precium commodioris habent.
Omnes qui siquidem mortales carpinus auras,
Semper ad interitum turba parata sumus.

G

Ut rerū

Cuiq; manu assidue rapiamur mortis auaræ,
 Mox alij subeunt, qui loca nostra petant.
 Interea non mota suo stat pondere tellus,
 Ceu locus, hæc in quo fabula possit agi.
 Non secus ac plenum populo spectante theatrū,
 Alternæ celebrent quod sine fine uices.
 Sol nunc Hesperias intrat, nunc exit ab undis,
 Nunc reuehet celeres, nunc reuocabit equos.
 Atq; ita continuo, quæ conspicit omnia motu
 Mutat, & ut constans nil sinat esse, facit.
 Tollitur humentem nunc uenti flatus in Austrū,
 Nunc idem Boreæ frigida regna petit.
 Nunc alias orbis partes operosus oberrat,
 Donec eò redeat, unde profectus erat.
 Flumina in Oceanum labentia cuncta feruntur,
 Nec tamen Oceanū fluctus & unda grauant.
 Nam simul intrarunt mare flumina, cuncta res
 Vnde queant cursus mox iterare suos. (mittit,
 Dum requies rebus nunquam datur ulla, nec ullo
 Tempore consistat, quicquid in orbe uides.
 Nemo potest rerum certas cognoscere causas,
 Nemo potest rerum nomina uera loqui.
 Nanq; oculos fugiunt se contemplantis, et aures,
 Atq; ita prætereunt dum remanere putas.

Nostris

Nostri etiam sensus omnes mutantur in horas,
 Nec quod uere horum iudicet ullus habet.
 Vertitur ipse etiam uentis agitabilis aër,
 Nec species ueras, nec simulachra refert.
 Quicquid ab antiquo rerum natura creauit,
 Hoc etiam series temporis huius habet.
 Cui similes alias producet serior ætas
 Effigies, adeò res modo nulla noua est.
 Nulla adeò noua sunt sub aperti lumine Solis,
 Quæ tales possint non subiisse uices.
 Vlla dari ne potest res, de qua dicere possis,
 Hæc noua res aliquo tempore nulla fuit?
 Nulla potest, nam præterito fuit illa sub æuo,
 Et perijt, uelut est hæc peritura breui.
 Tempora nostra nihil prorsus meminere priorũ,
 Vno nanq; omnes interiere modo.
 Nos quoq; quæ stulte nostris miramur in annis,
 Quæq; agimus, nunquam sæcla futura scient.
 Ipse ego, cui tribuit sacratum Concio nomen,
 Qui fero sublimi regia scepra manu.
 Tota licet solus Iudaica regna gubernem,
 Et Solimas habitem possideamq; domos.
 Pectore in hoc toto, tota huc ratione ferebar,
 Hoc mea mens auide parturiebat opus.

Ut rerum causas scrutarer, & omnia scirem,
 Quæ fieri celsa Phœbus ab arce uidet.
 Anxius ille ardor studij mortalia torquet
 Pectora, ob idq; animis indidit ipse Deus.
 Omnia scrutatus, quæcunq; sub æthere fiunt,
 Inuenit præter nomina uana nihil.
 Quæ tamen ut, cū sint uanissima, scire uolentū,
 Anxia perturbant pectora mille modis?
 Quod semel ad nihilū est ex omni parte redactū,
 Restitui nulla conditione potest.
 Talibus hic autem, quæ sunt obnoxia damnis,
 Comprendi numero qua ratione queant?
 Cognita cumq; mihi sapientia multa fuisset,
 Adieci d' priscis multa reperta uiris.
 Nā studio sunt multa meo superaddita, quæ sunt
 Auxilij rebus non habitura parum.
 Ut saperem, toto ingenio studia ista sequebar,
 Elogium ueri, quæ sapientis habent.
 Vtq; ea consequerer magis, & perfecta tenerem,
 Stulticias etiam discere cura fuit.
 Sed dum conor & hoc, uideo tormenta labores,
 Indignumq; animi se cruciantis opus.
 Nam quicumq; uolet sapientior esse uideri
 Omnibus, atq; ista nescit in arte modum,
Multæ

*Multa ingrata feret, multa experietur amara,
Plurima cogetur non toleranda pati.*

*Qui uero studijs noua sæpe prioribus addit,
Ipse sibi dempto fine molestus erit.*

IN CAPVT I. ANNOTATI-
uncula.

Regia qui tenuit.) Titulū hūc magis ad libri,
quā authoris nomen referendum, eruditus ui-
detur. Interea nō mota.) Elementa certa lege
consistunt, homines non perinde. Nemo po-
test.) De uanitate humana intelligendum.
Quicquid ab antiquo.) Non tam de rebus, q̄
de affectibus & cupiditatibus intelligendum.

Tēpora nostra.) Nihil mouent exempla supe-
riorū. Ipse ego.) Incipit enumerare uanitates,
orsus à seipso. Ut rerum causas.) Non de diui-
nis, sed humanis rebus intelligendum hoc, est
enim sub sole: &c. Nam quicunq;.) Multa sapi-
entia, multa indignatio.

CAPVT II.

Nil nisi uana igitur spectans ludibria rerū,
Ipse mihi cœpi talia uerba loqui:
Obletare iocis, risus age, non tibi deerit
Copia, nec uitæ luxuriantis opes.

Uttere delicijs præsentibus, utere quicquid
 Læticia mentes exhilarare potest.
 Hæc ego dicebã, sed & hæc quoq; uana putauĩ,
 Et uidi stabilem non habitura locum.
 Infelix fatuum sequitur dementia risum,
 Vita fit immodicis omnis inepta iocis.
 Ergo ego constitui contemnere, quicquid ubiq;
 Dulce uoluptatum copia diues habet.
 Abstinuĩsse mero, conuiuia spernere, corpus
 Amplius haud ullis exhilarare modis.
 Atq; ita stulticiam, qua uita humana referta est,
 Discere, quæ reliquis rebus inesse solet.
 Si quid forte animo uel in his occurrere posset,
 Quod sequar, & uanum non uideatur opus.
 Ista uoluptatum mihi dum genera omnia sumo,
 Hoc ut prætextu discere multa queam.
 Non perit illecebris, non curis languet ab istis,
 Non animis solitum deserit officium.
 Singula sed iusta perpendens facta bilance,
 Prudentis partes, & sapientis agit.
 Ergo nec aggressus uulgaria, condere cœpi,
 Quis nullæ possent ædibus esse pares.
 Plurima per nostros plantata est uinea colles,
 Multa mihi in patrijs floruit uua iugis.

Mille uoluptatum uiridaria plena parauit,
 Innumeris plenus floribus hortus erat.
 Arboribus quem fructiferis conseruimus omnem,
 De genere hic arbor quolibet omnis erat.
 Iussi etiam extractis manare canalibus undam,
 Ut uirides hortos irriget humor aqua.
 Præsidia institui, famulos famulasq; coëmi,
 E quibus est uernis pluribus aucta domus.
 Armenta atq; gregum possedi plura minorum.
 Quam Solimas quisquam qui prior obtinuit.
 Quanta mihi fuerit fului preciosa metalli,
 Quanta mihi argenti copia, nemo roget.
 Innumerabilibus mea regia dotibus aucta est,
 Quales præcipue regia scepra decent.
 Præfectos plures statui terraq; mariq;
 Quis fuerant regni credita iura mei.
 Cantores etiam cantatricesq; coegi,
 Esset ut in nostra Musica tota domo.
 Quæstieram multa formosas arte puellas.
 Nec uidit plures, nec tulit ulla domus.
 Has siquidẽ nulla est feritas tam barbara, quæ nõ
 Sit licet ingeniti plena rigoris, amet.
 Hoc ego magna modo sum nactus nomina, meq;
 Clarior è ueterum sanguine nemo fuit.

Omnibus his se uera duces sapientia rebus

Præbuit, & constans adfuit ipse mihi.

Ex his quicquid erat, quod pascere posset ocellos,

Hoc ipsis tanquam pabula læta dedi.

Nullum læticiæ genus, & non ulla refugii

Gaudia, momento nostra futura breui.

Quin se animus potius noster præsentibus explet

Delicijs, quibus est maxima cura frui.

Cumq; nimis multo studio quæ sita uiderem

Plurima, quæ sitis abstinuissè queam?

Nam nihil inueni fructus ex omnibus istis,

Quæ uè bona hinc credam commodiora dari.

Obletabilibus q̄ pascere lumina spectris,

Quàm renouare animi gaudia mille modis.

Iamq; recensebamq; & mecum cuncta relegi,

Omnia, quæ nostræ constituere manus.

In quæ uisus ego tantum insumsisse laboris,

Ante ea quam prorsus perficerentur, eram.

Omnia deprendi nihili res esse, nec ulla

Semper in infracto parte manere gradu.

Quæ tamen excrucient animum, curisq; molestis

Sæpe suis fractum sedibus excutiant.

Atq; ita re nulla stabilem consistere fructum,

Donec in hoc fragilis corpore uita manet.

Demum

Demum respiciens ad easdem rebus, in iisdem
 Quam fuerim sapiens, noscere cura fuit.
 Vidi quanta foret temulenti insania Bacchi,
 Quanta mala ebrietas pernicioſa ferat.
 Stulticia reliquæ res non caruere, nec ullæ
 Erroris maculam non habuere ſui.
 Nam quis homo eſt aliquid conari ut grandius au
 Ut referat Regis facta ſtupenda Dei? (ſit,
 Cum minimū nec poſſit in his æquare laborem,
 Quos dedit innumeros, & dabit omnipotens.
 Verum ſtulticia quantum ſapientia diſtet,
 Hæc ratio eſt iſta cognita lege mihi.
 Ut quantum tenebras diſſerre à luce uiderem,
 Tantum illa hac eſſet poſteriore loco.
 Nam ſapiens in fronte oculos habet, omnia ſpe-
 Omnia prudenti cum ratione uidet. (Etans,
 Palpitat in tenebris ſtultus, ceu lumine caſſus,
 Et nihil, & nulla cum ratione uidet.
 Sed tamen hoc certum eſt, idem manet exitus o-
 Interea, & uanis omnia uana cadunt. (mnes
 Ergo ego ſic mecum: ſi non ſim liber ab iſtis,
 Quæ ſtultos ueluti ſomnia uana mouent,
 Quorſum conabar fieri ſapientior æquo?
 Cur alijs in me plus rationis erat?

Ergo iterum uidi, quàm nec sapientia uanis,
 Et stultis careat finibus ipsa suis.
 Pluribus haud etenim sapiens memorabitur annis,
 Quàm stultus: quoniam uixit uterq; breui.
 Sicut enim quod præteritis effloruit annis,
 Nocte graui pressum, nunc sine fine iacet:
 Sic etiam quod nunc præsentis floret in æuo,
 Flumine Lethæo sæcla futura prement.
 Idem finis erit stulti & sapientis, & uno
 Parca ferox fato coget utrunq; mori.
 Curas ergo hominum tam detestabar ineptas,
 Quorum esset miseris perditæ uita modis.
 Cum nihil aut fructus, aut floris ubiq; uiderem,
 Sed magis innumeris omnia plena malis.
 Omnia sidereo quæ lustrat lumine Phœbus,
 Plus nimio uani quàm bonitatis habent.
 Et nihil hæc præstant, q̄ quod noctesq; diesq;
 Excruciant animos, supplicioq; premunt.
 Odi etiam magno quantumuis parta labore,
 Atq; meum toto quicquid in orbe fuit.
 Cuncta quod hæredi sunt hæc tradenda futuro,
 Qui mihi successor constituendus erit.
 Quis nouit sapiens stultus ne sit ille futurus,
 Qui mea, qualis erit cunq; relicta feret?
Cuncta

Cuncta feret certe tanto congesta labore,
 Per uitæ spacium, tempora longa, meæ.
 Hæc quoq; dū meditor, quæ possit caussa uideri,
 Vanior est uana uisa fuisse mihi.
 Ergo animo curas euellere protinus omnes
 Constitui, quibus hæc anxia uita fuit.
 Hoc ego cum facerem, Sapientior esse uidebar,
 Inter quos solis lumina cunq; uident.
 Nanq; tibi ut fuerit Sapientia cognita, palmam
 Eximia rerum cognitione feras.
 Instituas omnem sine luxu degere uitam,
 Tecum auferre tamen nil potes inde tuum.
 Cuncta tamē quæcunq; tenes possessa, relinques,
 Illi, cui curæ res tua nulla fuit.
 Hoc quoq; cur hominem nō torqueat? hoc quoq;
 Cū sit, habet merito nomina uana, malū. (uanū
 Quæ nanq; his curis obnoxius, anxia torquens
 Pectora, quæ sua sint, accipere inde potest?
 Vita hominis misera, & multorum plena malorū.
 Omnia conando tædia multa subit.
 Infelix animus tacita nec nocte quiescit,
 Hanc quoq; rem uanam dicere iure potes.
 Nil homini melius, quàm si oblectetur in istis,
 Quæ natura manu liberiore dedit.

Nempe

Nempe cibo uinoq; uolens indulgeat, & se
 His opibus recreet, quas Deus ipse dedit.
 His etenim, cum sint diuinæ munera dextræ,
 Vti, tristitia non prohibente, decet.
 Nam quis splēdidior me sumptibus extitit ullis?
 Cui magis hac, inquam, dextra benigna fuit?
 Certe homini, quem dexter amat Deus, his dabit
 Rebus, & ut sapiens talia dona probet. (uti
 At coaceruandi studium dimittet iniquo,
 Vt precium lucri congerat omne sui.
 Atq; ea, quæ demum congefferit, omnia tradet
 Illi, cui Deus hæc usibus esse uolet.

In Caput. II.

Nil nisi uana.) Non contēnendæ res, sed stu-
 dia, affectus, cōsilia, &c. Ergo nec aggressus.)
 Regū. 3. Omnibus his se uera ducē sapiētia.)
 Politicā & practicā dicit. Demū respiciēs) Pau-
 lo lōgior paraphrasis. Nam quis homo est.)
 Facta Dei inimitabilia esse dicit. Ergo ego.)
 Nos tantum hic absterret à fiducia nostrorum
 consiliorū. Nil homini melius.) Hanc conclu-
 sionem saepe repetens, inuitat ad liberalē usum
 earum rerū quæ adsunt à Deo concessæ. maxi-
 mæ ab auaricia, & inanibus curis nos deterrēs.

Caput

CAPVT. III.

Multa igitur cū sint in rebus inania cūctis,
 Dic age quid uano hoc uanius esse po-
 Omnia mutantur uicibus nascentia certis: (testis
 Nec quicquam stabile est, quod queat esse diu.
 Qui nunc nascuntur, morientur tempore certo,
 Quæ plantata uides, auferet hora sequens.
 Olim planta fuit, quæ nunc succiditur arbor,
 Quæ nunc destruimus, structa fuere prius.
 Nunc fletu nimio deducimus anxia uitæ
 Tempora, nunc risu soluimur immodico.
 Nunc aliquo atterimus lugentia pectora casu,
 Iam non lætitiæ nos modus ullus habet.
 Diruimus ueteres, & ab iisdem sæpe ruinis
 Venit cura nouas ædificare domos.
 Interdum placuit cupidis amplexibus uti,
 Oscula nonnunquam displicuisse solent.
 Quærimus interdū, quod perdere deinde quæ-
 Nunc, positas nuper dilapidamus opes. (mus.
 Quæ mō cōsumimus, iam nunc discerpimus: et sunt
 Garrula nunc nobis guttura, muta modo.
 Sæpe aliquos raro affectu constanter amamus,
 Sæpe odio insequimur, qui modo gratus erat.
 Sæpe

Sape inimicitias agimus, quas ponere tandem
 Collibitum est, & pax gratior inde uenit.
 Quem tandem ex rebus tam se pugnātibus inter
 Mortalis fructum sumere quæso potest?
 Hæc Deus humanæ immisit ludibria menti,
 Ut meritas habeant pectora nostra cruces.
 Omnia quæ Dominus fecit, pulcherrima fecit,
 Et bona quæq; suo tempore, quæq; loco.
 Totius ille idem fecit latera ardua mundi,
 Humanisq; oculis conspicienda dedit.
 Scilicet ut rerum miracula tanta uidentes,
 Grande creatoris confiterentur opus.
 Quanquam tantarum caussas & condita rerum
 Nemo unquam potuit noscere, nemo potest.
 Hic quoq; deprendi, nihil esse sub omnibus illis
 Quod iuuet, anxificum præter habere nihil.
 Quàm genio indulgere, animiq; remittere curas,
 Donec nostra calens corpora sanguis alat.
 Hoc cui contigerit donis præsentibus uti,
 Placati munus credat adesse Dei.
 Tale etenim certè fiet quodcunq; futurum est,
 Quale ipsum Dominus, qui facit, esse uolet.
 Nec quicquam adijciet quisquã, nec tollet ab illo.
 Quod facit, ut sese nos uereamur, opus.
Nil sub

Nil sub sole nouum, quod enim fuit antè, futurū
 Sic fuit, atq; ipsum sæcla futura ferent.
 Assidue siquidem reuocat quæcunq; fuerunt,
 Seq; hinc, ceu celeri proripere gradu.
 Et uelut in toto non sit satis orbe malorum,
 Ex uarijs rerum disparibusq; modis,
 Vidi iusticiæ loca designata ferendæ,
 In quibus impietas ipsa tyrannis erat.
 Simplicis in cathedram successerat impius æqui,
 Et regni extulerat sceptrâ cruenta sui.
 Hæc ego miratus tacito mihi murmure dixi,
 Vtraq; constabit iudice caussa Deo.
 Iustus enim sub eo stabit, cadet impius, illo
 Iudice, qui iustum iudicat atq; facit.
 Omnia nanq; breui sunt discernenda per ipsum,
 Quæ uel agit, uel nunc cogitat omnis homo.
 Cum nihil his aliud rebus caussæ esse uiderem,
 Ista ferè mecum quæ meditabar erant.
 Has Deus immittit pestes mortalibus ægris,
 Talibus ut monstris corda superba domet.
 Ut cum se uideant brutorum uiuere uitam,
 A pecorum uita non procul esse sciant.
 Nam nec habent humana aliud ludibria, q̄ quod
 Brutorum faciat sensibus esse pares.

Et mors

Et mors est eadem brutiq; hominisq; nec ulla
 Illius est huius conditione prior.
 Nec potis est animam potiore dicere quisquam
 Esse hominis, quàm qua uiuere bruta uides.
 Nec præstant homines quicquã ullo nomine bru
 Quod tã sunt uani hi, q; nihil illa ualent. (tis,
 Siue hominem spectes, seu quicquid ubiq; creatũ
 Idem quò tendant & locus unus erit. (est,
 Cuncta suos repetent ortus, matremq; requirent.
 Et quæ cuncta dedit, cuncta uorabit humus.
 Et quis scire potest, quid sit post fata futurum?
 Sit ne anima ad superas nostra abitura domos?
 An potius moritura ægro cum corpore, sicut
 Utroq; intereunt omnia bruta modo.
 Omnia quæ postquam cognoui, uana putabam
 Omnia: præclarum, consuluisse boni.
 Pellere tristitiam, sine sollicitudine uitam
 Degere, nec partis abstinuiffe manum.
 Munere enim diuũm data sunt mortalibus ægris
 Hæc bona, ut oblectent his sua corda datis.
 Cætera sunt aliena homini, quæ cuncta relinquet,
 Et nihil ex illis post sua fata feret.
 Quantumuis nimijs sint anxia pectora curis,
 Nil prodest, nihil hinc utilitatis erit.

vltimè

Vltima quis dicet quid sit post fata futurum?

Ergo & stultitiæ res habet ista satis.

In Caput. III.

Multa igitur cum sint.) De operum humanorum, non rerum creatarum corruptione accipiendum. Qui nunc nascuntur.) Probat exemplis, quæ dixit. Diruimus ueteres.) Longior *ἡ ἀπαγγελία*. Hæc Deus.) Declaratio præcedentiũ. Totius ille idẽ.) Confirmatio. Quàm genio indulgere.) Præsentibus uti recte posse, donum Dei est. Nec quicquam.) *ἀνθρώποις*.

Et mors est eadem.) De mortis hora, non de morte loquitur. nec enim hic locus ad animæ mortalitatem torqueri uel debet, uel potest. Et quis scire potest.) De hac re nihil unquam senserunt rectum, qui sub sole, hoc est in mundo sunt impij: sed qui supra solem, hoc est pij.

CAPVT III.

Hinc alio uertens animum, mortalia uidi
Pectora diuersis exagitata malis.

Innumeros uidi flentes, quos scilicet hostis

Impius iniustis cladibus afficeret.

Nec quisquam miseris aderat solatia præbens,

Qui placidam duro tempore ferret opem.

Ulla ego conspiciens, scelices esse putabam,

Qui nuper uisum deseruere diem.

H

Sed

Sed tamen his magis felices, nimiumque beatos,
 Quos nullo nasci tempore contigerit.
 Hi siquidem nihil istorum uidere malorum,
 In quibus hæc omnis uita sepulta iacet.
 Longo me docuit facta experientia ab usu,
 In nostris sani mentibus esse nihil.
 Huc studia, huc mores hominum potiora referri,
 Vicino ut possit quisque nocere suo.
 Ut quas quisque queat sibi consuluisse per artes,
 Alter in alterius damna paratus eat.
 Quæquid habent aliud, quam curas atque labores,
 Et miseris animo se laniante cruces?
 Hos alij toto uitantes pectore mores,
 In uicia his etiam deteriora ruunt.
 Segnia continuo ducentes ocia luxu,
 Exiguo absument tempore quicquid habent.
 Donec egestosa iam paupertate coacti,
 Ipsi se miseros et sua membra uorent.
 Tu potius duro sapiens insiste labori,
 Quodque facis fatuus non remoretur opus.
 Quod si forte manum tibi non implebit utranque
 Copia, tu lætus quantulacunque tene.
 Præstat enim minimo gaudentem uiuere lucro,
 Quam luxu miseros præcipitare dies.

Hinc aliò uertens oculos uanissima uidi,
 Plurima, queis poterat uanius esse nihil.
 Sunt qui cuncta hominum fugiant consortia, tan
 Ad se pertineant commoda nostra nihil. (quã
 Qui neq; coniugij, charissima pignora, fructus,
 Nec sociæ quicquam conditionis habent.
 Et tamen haud aliter duros obiere labores,
 Quàm si multa hominum milla alenda forent.
 Quorum nulla sitim sedauerit unda, nec Hermi,
 Nec fluuio fului diues arena Tagi.
 Hi nunquam ad sese redeunt, ut dicere possint,
 Cui miseri tantas accumulamus opes?
 Quos propter genium fraudamus, et ista subimus
 Quæ parit assiduus tædia multa labor.
 Cui bona contrahimus tot tantaq;, nec tamen uti
 Possumus, aut ullo nos recreare modo.
 Horum si qua alia est, hæc est insignior omni
 Stulticia, atq; aliquem non habet ista modum.
 Hoc animum torquet noctesq;, diesq;, nec ullo
 Tormentumi requiem tempore habere sinit.
 Quare commodior uisa est mihi uita duorum,
 Quos una æquali iungit amore fides.
 Nam sociata fides ingentia commoda præstat,
 Et mala quæ ferimus, plurima sæpe leuat.

Nam si de socijs alter cadat, erigit illum
 Alter, & abiectum non sinit esse diu.
 Et forsan periturus erat, nisi subleuet ipsum,
 Et ferat optatam fidus amicus opem.
 si duo conueniant in eodem corpora lecto,
 Calfacit amborum mutuus ossa calor.
 Solus, & in uacuo recubans sine compare lecto,
 Frigida uix aliquo membra calore rigat.
 Raro unus potuit uires uicisse duorum,
 Et grauiora triplex robora funis habet.
 Egregie iuuenis cordatus, & indole præstans,
 Rege sene & stupido est nobilitate prior.
 Qui iacuit tetro quandoq; in carcere uinctus,
 Parta suis meritis regia sceptrata tulit.
 Sæpe etiam Regum de sanguine natus, ad ima
 Corruit, et proprias dilapidauit opes.
 Illius ambit amicitiam sibi quisq; profecto,
 Quem patris effceti sceptrata ferenda manent.
 Nec minus ante senem multa pietate colebant,
 Dum iuuenis regno præficiendus erat.
 Sicut & ante fuit multis grauis ista tyrannis,
 Sic etiam iuuenis durior huius erit.
 Hæc quoq; res alias inter uanissima uisa est,
 Ambitus hic animo tædia multa mouet.

Caput

IN CAPVT III.

Hinc aliò uertens.) Hactenus quidem generalia de uanitatibus rerū: nunc ferè incipit particularia profèqui. Non aut loquitur, ut impius, de futuro iudicio: sed de his, quæ sub Sole sūt. quod semper cogitandum est. Huc studia.) Multitudinis uana studia. Ut quas quisq.) Artificum uanitas. Hos alij toto.) Segnium & ociosorum uanitas. Tu potius duro.) Hunc locum alij, quasi à stulto imitatiuè dictum intelligunt. Sed melius, ut simpliciter & assertiue à Solomone dictus intelligatur, ut & à nobis uersus est. Quorum nulla sitim.) Hoc uicium & poëtæ damnant, ficticijs suis Tantalus et Midis. Quare commodior.) Hanc societatem & Philosophi probant. uide Cice. 1. Off. Raro unus potuit.) Prouerb. Ne Hercules quidè contra duos. Egregie iuuenis.) Ambitionis uanitas & fortunæ uarietas.

CAPVT. V.

SAcra salutiferi subiturus limina templi,
 Ne tuus incipiat pes titubare caue.
 Et dociles adhibe dictis præsentibus aures,
 Grator est ipsi uictima nulla Deo.

H 3 Grata

Grata Deo nō sunt pingues holocausta per aras,
 Nec sacra quæ stulti persoluere manus.
 Nescit enim mala quātpatret mens impia stulti,
 Dum mala tantum ipso nomine multa facit.
 Cumq; Deum timida uenerabere uoce precatus,
 Hunc te audire, tibi hunc semper adesse pua.
 Hic ne diuinas multis oneraueris aures
 Vocibus, immodicas non amat ille preces.
 Nam qui nulla suis precibus moderamina ponūt,
 Aut raro, aut nunquam quod petiere ferunt.
 Ante Deum quis enim cupiat disertus haberi,
 Aut nimia inflato gutture uerba loqui?
 Ipse etenim cœli solio sublimis ab alto
 Omnia cœlesti lumine nostra uidet.
 Utq; uidet, sic quæ gerimus Deus omnia nouit,
 Qua ratione huic tu garrulus esse uoles?
 Sicut enim nimie gignunt insomnia curæ,
 Sic adimunt precibus plurima uerba fidem.
 Si tamen orando quicquam promiseris, ipsum
 Absq; mora studeas persoluisse uide.
 Ne tanquam insipiens promittere multa paratus,
 Hac ipsa offendas conditione Deum.
 Præstat enim uouisse nihil, q̄ reddere nunquam:
 Aut nihil ergo uoue, uel facienda uoue.

Ergo

Ergo caue, ne lingua loquax te crimine tanto
Obruat, irritent ut tua uerba Deum.
Neue put es ipsum res negligere angelon istas,
Qui te, qui reliquos, qui tua cuncta uidet.
Quem sibi peccati uerum mens conscia testem,
Non secus ac ipsum conspicit ante Deum.
Nam tibi promissis nimio, nimiumq; loquaci,
Polliciti ratio uix satis ulla fuit.
Quod tu tam leue forte putas. et inutile factum,
Offendit mira conditione Deum.
Ergo preces non ille tuas exaudiet unquam,
Certus in ingratum uertere quicquid ages.
Sicut multa uagas ubi turbant somnia noctes,
Multa quoq; ex illis uana uenire solent.
Sic etiam in multis uerborum ambagibus error
Plurimus, & multis plurima uana modis.
Quare age tu reuerere Deum, uerumq; timorem
Illius in tacito pectore semper habe.
Pauperis oppressi cladem si uideris usquam,
Si sua iustitiae iura negata cadunt:
Ne sic obstupeas, ne sic mireris, ut ipsum
Talia facta Deum posse latere putes.
Nam malus ille suum quoq; habet qui talia curet,
Et super hos regnat maior utroq; manus.

Rex etenim toti terræ qui præsidet unus,

Omnia constituet legibus ista suis.

Hic faciet deserta coli regionis, & agros,

Vnde bonis largæ suppeditentur opes.

Summū crede mihi terreno hoc munus in orbe est

Qui tibi non uanas fundat agellus opes.

Qui fructu queat assiduo satis esse colenti,

Et ferat alternus munera iusta labor.

Talis ager cui contigerit, num iure beatum

Dixeris, & certe Rex erit ille mihi.

Magnarum quem uexat opum uesana cupido,

Nunquam erit, aggestis ut satur esse queat.

Nec fructum ex illis feret unquam diues auarus,

Quid precor hoc etiam uanius esse potest.

Diuitiæ plures ubi sunt, ibi plurima turba est,

Omnia quæ multo parta labore uorat.

Nā quid habent aliud fructus, nisi diues ut illas

Absumi uideat nocte dieq; miser?

Grata quies post exhaustum solet esse laborem,

Seu modica est alicui, seu bona cœna domi.

Nulla graues capiunt opulenti somnia curæ,

Dormire hunc etenim non patiuntur opes.

Est genus hoc etiam satis exitiale malorum,

Et quo uix aliud tristiùs esse queat.

Diuitiæ

Diuitiæ nam sæpe uiri, qui condidit illas,
 Seruatæ in proprium damna tulere caput.
 Dilapsæ dominos miserè afflixere, quod hæres
 Illi succedens auferat inde nihil.
 Sicut enim progressa suæ sunt matris ab aluo,
 Sic ortus repetent corpora nuda suos.
 Et nihil horum alicui secum hinc auferre licebit,
 Plurima quæ propter sæpe molesta tulit.
 Hoc quoq; triste malū, genus hoc miserabile uitæ
 Quæ ueniūt omnes, hæc repetēda uia est. (est,
 Quid prodest igitur uarijs affligere curis,
 Atq; animum nulla posse quiete frui?
 Aerumnosi homines cunctos uixere per annos,
 Semper & ipsorum sordida uita fuit.
 Rectius ergo bonis uitæ partisq; fruemur,
 Quæ tanto peperit nostra labore manus.
 Hæc inter miseræ non pauca incommoda uitæ,
 Quæ grauibus curis pectora nostra premunt.
 Præcipue cum uita breuis minuatur in horas,
 Et quæ ferre potest commoda, sola serat.
 Si cui diuitias dederit Deus, addat eidem
 Vti magnifico pectore posse datis:
 Hoc ingens donum esse Dei quis nesciat? atq; hoc
 Munere censenda est dextra benigna Dei.
 Quisquis

Quisquis enim talis fuerit, non ille bonorum,
 Quæ Deus obtulerit, non memor esse potest.
 Nec mala turbabunt hunc huius plurima uitæ,
 Quod Deus hunc lætum pectus habere iubet.

In Caput V.

Nec sacra quæ stulti.) Qui proprie dicuntur
 stulti, & impij. Sicut enim nimix.) Prouerb.
 Si tamē orando.) De uotis uide Luth. hic, &
 alibi, copiosius differentē. Pauperis oppressi.)

Hactenus de pietate, reedit ad catalogum uanitatatum. Summum crede mihi.) Paraphrastica digressio. Magnarū quem.) Iterum in humanarum cupiditatum uanitates. Nisi diues utillas.) Magnas inter opes inops. Diuitiæ nā sæpe.) Norunt hanc cantilenam mercatores.

Rectius ergo bonis.) Generalis omni talium de uanitate locorum cōclusio, quā toties inculcat.

CAPVT VI.

CUmq; uiderentur genera infinita malorū,
 Hoc quoq; de multis, quod meditabar,
 Vidi diuitijs saturos, quibus ipsa benignas (erat,
 Copia de cornu diuite fudit opes.

Quorum magna domos impleuit gloria, & illis
 Iam nihil hæc ultra, quod peteretur, erat.
 Sed Deus his animum, quo possent talibus uti,
 Non dedit, hi partis abstinuere manum.

Cuncta

Cunctarelinquentes hæredibus ista futuris,
 Forsan & igneta dilapidanda manu.
 Hæc res uana quidē, sed nulla frequentior usquā,
 Et quæ plus hominum mentibus infideat.
 Si quis forte domi natorum pignora centum,
 Et simul enumeras accumularit opes.
 Sit super, & plures uitam producat in annos,
 Defraudet genium qualibet arte suum.
 Inde sepultura careat neglectus honesta,
 Qualia diuitibus multa uenire solent.
 Hoc magis est scelix, fracta qui matris ab aluo,
 Aeditus est uisum mortuus ante diem.
 Hic etenim quanquam in superas non uenerit au-
 Nec uaga Luciferi uiderit ora Dei: (ras,
 Liber ab ærumnis tamen extitit ille, cruces quas
 Perpetuas animi diues avarus habet.
 Quid prodest si quis uiuat bis mille per annos,
 Qui uolet à proprijs abstinuisse bonis?
 Non ne suum finem tam lōga morabitur ætas?
 Cunctorum & finis, qui fuit huius erit?
 Non alios homini fructus peperere labores,
 Quàm nisi, ut ex animo uiuere possit, edat.
 Quod quanquam facile est, animo tamen omnia
 Expleri cuius dira cupido nequit. (desunt,
 Num.

Num bona præstabunt sapienti plura labores

Quàm fatuo? et quis in hoc, est ne hic, an ille
Sola suos inopi confert industria uictus, (prior.

Vnde aliorum hominum uiuere more queat.

Ergo oculos melius præsentis est pascere fructu,

Quàm uarijs animum motibus esse uagum.

Munere concessis præsentibus iterum diuini,

Omnia donanti mitte futura Deo.

Is larga quæcunq; dedit tibi munera dextra:

Non dedit, ut parcas: ut fruerere dedit.

Quærere plura animo se nõ capiente, molesta est

Crux nimis, & finem non habet ista fames.

Cur quod nondum olim fuerat, iam nomine notum

Ante Deum, prius & quàm pareretur, erat?

Quodq; idem ille, uelit nolit, post tempora multa

Effet in humana carne futurus homo.

Nec possit nisi cum Domino cõtendere frustra,

Cur se non alium fecerit, aut alium.

Qui uolet ergo Deo multis contendere uerbis,

Vanus hic est, solidæ nil rationis habens.

Quæ Deus humanæ, seu sint bona, seu mala, uita

Immittit, placido pectore ferre decet.

Non homo nouit enim quid inutile, quid uic peten

Donec in hoc tristi uiuitur exilio. (dum,

Qualis

Qualis enim uana est umbræ fugientis imago,
 Talis uita hominum præterit, errat, abit.
 Dicere quis poterit, quid nam sit in orbe futurū,
 Quæ bona, quod uic malū quælibet hora ferat?

In Caput. VI.

Vidi diuitijs faturos.) Aliud genus diuitum.
 Quid uolet à proprijs.) Verū hoc est, seclusa
 pietate. Cur quod nondum.) Prædestinatio.
 Qualis enim uana est.) De futuris præsentis
 uitæ loquitur.

CAPVT. VII.

SVnt optāda magis puræ bona nomina famæ
 Nobilis unguenti quàm preciosus odor.
 Et melior suprema dies in limine mortis,
 Quàm quæ natali sidere prima fuit.
 Et plus te socium lugentibus esse decebat,
 Quàm conuiuantes inter habere locum.
 Discis enim finem, quem sis habiturus ab illis,
 Et quæ te maneant fata futura uides.
 Tristitia est risu melior, quia tristia uultus
 Signa sui memorem reddere posse ferunt.
 Tristiciam

Tristiciam sapiens meditatur, gaudia stultus
 Omni consuevit tempore uana sequi.
 Rectius à sapiente uiro obiurgabere, quàm si
 Blandimenta uiri desipientis ames.
 Nam qualem stipulæ sonitum fecere crepantes,
 Quas flamma in medio crispat auara foco.
 Tales sunt fatuirisus, sed & hoc quoq; uanū est,
 Quod stultum sapiens admonuisse tulit.
 Nam si forte malos obiurget, & increpet ultro,
 Quod nimis imponunt pondera magna bonis:
 Oderunt mox uerba uiri, quem perdere tentant.
 Affliguntq; malis, insidiasq; struunt.
 Ergo magis finem rerum spectare licebit,
 Quàm quæ principij caussa fuisse queat.
 Vir bonus est, animo qui sustinet omnia magno:
 Vir malus est, alios qui sine fronte notat.
 Nunquam degenerem cito commouearis ad irā,
 Stultum nanq; frequens arguit ira uirum.
 Ne reputes tecum, cur nam meliora fuerunt
 Quàm sint hi nostri, tempora prisca, dies.
 Non etenim sapiens unquam tam friuola curat,
 In quibus est operæ, quod meditere nihil.
 Nam certū est tam prisca suos habuisse labores,
 Quàm clades habeant tempora nostra suas.

Diuitijs coniuncta, bona est sapientia. nam plus
In uitæ officijs utilitatis habet.
Nam bona multa homini præstat sapiëntia: multũ
Momenti quoq; habent, si modereris, opes.
Verum hoc diuitijs sapientia præstat & anteit,
Quod sibi deuinctos uiuere sola facit.
Contemplare, Deus quæcunq; creauit, ab ipso
Recta quis instituet, facta supina Deo?
Qui sapis ergo, bonis præsentibus utere lætus,
Aduersas animo fer patiente uices.
Nam Deus esse uices uoluit, quibus omnia uerso
Per tam dissimilem uoluerit orbe rotam.
Ut ratio nihil esse manens humana uideret,
Cui tuto quisquam fidere posset homo.
Plurima cognoui, sed & inter plurima uidi,
Iusticiam iusto sæpe nocere suam.
Hoc quoq; prospexi, quod qui uir inutilis esset,
Ex ipsa scælix impietate foret.
Ne sapias igitur nimium, nec iustior æquo
Esse uelis, ne quid tu quoq; triste feras.
Ne tamen accedas stolidis, nec ad impia flectas:
Nam male, qui faciunt ista, perire solent.
Ut tamen euites hæc tanta pericula, certa est,
Et qua non falli conditione queas.

Crede

Crede Deo: quicumq; Deum reuerbitur, istas
 Mortiferas pestes perpetuo effugiet.
 Cultorem sua sæpe iuuat sapientia plus, quàm
 Auxilio primi quinq; bis esse queant.
 Nemo est tam sapiens, tã iustus nemo erit unquã
 Quem sine peccato uiuere posse putes.
 Quare ne uacuum cito delatoribus aurem
 Præbueris, res hæc perniciofa tibi est.
 De te ne cogare dolos audire tuorum,
 Verbaq; in aure tua uix habitura fidem,
 Scis et in absentes quoties sis ipse loquutus.
 Verba apud adstantes non repetenda tibi.
 Omnibus his tentata meum sapientia pectus
 Erudijt, uolui discere plura tamen.
 Iam supra humanos conantem ascendere sensus,
 Omnia credentem noscere deseruit.
 Non capit humanæ uæcors ignauia mentis,
 Nullius ingenij uis aperire potest.
 Quo sit consilio Deus usus in omnibus istis,
 Condita perpetua quæ stabiluit ope.
 Inde operæ precium uisum est mihi discere, quic-
 Certa aliqua sciri sub ratione potest. (quid
 Impietas quàm stultitiæ comes addita, quod sit
 Impietatis opus discere cura fuit.

Dum

Dum meditor, uideo Mulier quod acerbior ipsa
Morte sit, atq; omni durior exitio.

Quæ uenenatorum similis, sed pluribus una
Tendens occultis retia compedibus.

Illius incauti laqueis captantur amantes,
Illius ignauos uincula dura ligant.

Retia corde gerit, manibus sua uincula necit,
Ingenio, forma, blanditijsq; nocens.

Dilectum sibi peste Deus seruabit ab illa,
Istos peccator concidet in laqueos.

Ecce, ait, hoc quoq; me docuit sapientia, rebus
Ad res collatis, non nisi uera sequi.

Iudice contuleram muliebria nomina fama,
Collatis eadem est caussa peracta uiris.

Vnus mille uirum uix qui tolerabilis esset,
Mille puellarum nulla reperta bona est.

Hoc tamen inueni, quod rectum fecerit ipsum,
Quem genitor terra de genitrice tulit.

In præceptis tamen hunc ipsum retroq; relapsum,
Naturæ partes non tenuisse suæ.

Sed cum posteritate sua reperisse malorum
Innumerabilibus fanda nefanda modis.

Nam studia in diuersa abeunt, multasq; per artes
Confundunt sortis munera quisq; suæ.

Tam sapiens quis erit, res ut dijudicet istas?
Nemo sat has causas explicuisse potest.

In Caput VII.

Tristitiam sapiens.) Ne hi loci pugnare uideantur cum superioribus, distinguendum est inter tristitiam externam & internam. eadem est duplicis lætitiæ ratio. Vir bonus est.) *ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος*. Qui sapiens.) *ὁ σοφὸς ἄνθρωπος*. Cultorem suæ sæpe iuuat sap.) Commendatio sapientiæ iam dictæ, quæ in æquitate posita est. Video mulier.) Mulieres malas in re eligi.

CAPVT VIII.

Docti magna uiri commendat gratia uultū,
Et fugat atrocis nubila tristitiæ.
Hoc decet, hoc opus est sapientis nomine dignū,
Regis ut obseruet nomina iussa, fidem.
Inde Deo si teste aliquid iurauerit unquam,
Exhibitum sanctæ religioni ferat.
Tu uecors ne perge malis insistere, tanquam
A facie possis illius aufugere.
Nam cui confidas alij? quæcunq; placebunt
Ipsi, perficiet cuncta potente manu.
Rex aliquid quocunq; loco mandarit, ibidem
Esse potestatem qua tenere puta.

Nec

Nec quisquam audeat aduersus consistere Regi,

Quæue ea sint Regis quærere iussa sui.

Nam qui mandato patienter obedit, ab omni

Liber erit tetri colluione mali,

Temporis hora quidē paulopost illa futura est,

Corpora qua pœnæ noxia subiiciat.

Nam Deus hoc statuit tēpus, quo iudicet omnes,

Quo sua pro meritis præmia quisq; ferat.

Nec præscire datur, quid cui contingere possit,

Quid uentura boni, quid ferat hora mali.

Et si scire queat, quid sciri conuenit istuc?

Nemo animum potis est continuisse suum.

Nec uires poterunt ullæ prodesse potentis,

Proxima cum diræ tempora mortis erunt.

Nec spes est se posse ista subducere pugna,

Quæ morti et nobis est obeunda semel.

Nec malus impietate sua seruatus abibit,

Sed mala supplicio conueniente luet.

Talibus insistens studijs ego plurima uidi,

Quæ mala sub magni lumine Solis erant.

Alter ut imperio nixus premat alterius res,

Hic ut cogatur iussa superba pati.

Pulchra mali placidæ degebant ocia uitæ,

Cladibus assiduis tempora fracta boni.

Sacrilegos uidi post impia facta sepultos,
 Principe qui uiui prima tulere loco.
 Horum nemo fuit memor amplius, hoc quoq; stul-
 Hæc quoq; res uani plena furoris erat. (tum,
 Sed quia non subito pœna afficiuntur iniqui,
 Innumeri uiuunt absq; timore mali.
 Mille aliquis peccat uicibus, centenâq; patrat
 Crimina nec quicquam sustinet inde mali.
 Quamquam humana tamen differt patientia pœ-
 Fabulâq; hæc multis blanda uidetur agi. (nas,
 Hos solos scio scelices tamen esse futuros,
 Qui metuunt uera simplicitate Deum.
 Quotumuis scelix appareat impius, ipso
 Hoc miser est, uera quòd bonitate caret.
 Insuper ut multos uiuat longæuus in annos,
 Et numeret uitæ tempora multa suæ.
 Tam subito tamen ipsius quoq; uita peribit,
 Quàm leuis in nullo quæ manet umbra loco.

IN CAPVT VIII.

Hoc docet, hoc opus est sapientis.) His locis
 hortatur ad obedientiam. Corpora qua pœ-
 nâ.) De temporali pœna loquitur.

Caput

CAPVT. IX.

VIdi iterum quo non aliud sit inanius usquã,
 Idq; frequens hominũ rebus adesse ma-
 Debita peruersis iustos mala ferre uidemus, (lum.
 Quæ iustos decuit commoda ferre malos.
 Tanquã iustus agat male, sint bona facta malorũ,
 Res est stulticiæ plena, molesta grauis.
 Optima uisa igitur, quæ sit lætissima, uita est,
 Vita suis nunquam non fruitura bonis.
 Qui sapiens igitur, genio indulgebis: & hic est
 Optima qui solus commoda fructus habet.
 Hinc magis ut saperem noctesq; diesq; studebam,
 Quã sit & hæc uarijs obruta uita malis.
 Et didici, quia nemo potest rationibus ullis
 Nosse creatoris facta stupenda Dei.
 Et quanto super his cura maiore labore,
 Tanto plus animo deficiente premi.
 Imò ea si sapiens studeat nouisse, laborem
 Perdet, & hoc etiam nomine stultus erit.
 His, animo contemplatus, constanter inhærens,
 Diuina agnoui cuncta ea facta manu.
 Quicquid agat sapiens, iustus, malus, impius, ipsum
 Cuncta potestati supposuisse suæ.

Nemo etenim nouit num sit uel dignus amari,
Aut odio quis enim talia scire potest?
Omnia ad interitum tendunt mortalia eundem,
Et lex è cunctis excipit ista nihil.
Nō magis euadet iustus, quàm qui impius est uir,
Non insons fontem sorte præire potest.
Non sacra placandas faciens libamina ad aras,
Contemnente Deum tutior esse potest.
Tam facere asuetus periuria multa peribit,
Quàm qui sic metuit displicuisse Deo.
Omnibus è rebus, quas desuper aspicit æther,
Hæc res exemplo deteriore caret.
Cuncta quod occasum repetūt discrimine nullo,
Quod quæ pergenda est omnibus una uia est.
Nā quia proueniūt eadē omnibus omnia, sani est,
Quod genus humanum possit habere, nihil.
Sic mala quæ faciunt semper peioribus augent,
Donec ad infernas Mors uocet atra domos.
Ut canis ætherias qui nondum deserit auras,
Quàm leo, plus aliquid lumine cassus habet.
Sic homo uiuus adhuc illi, qui nuper ad undas
Transferit Stygias, anteferendus erit.
Hoc etenim præstant uiuentes lumine cassis,
Quod restare sibi fata futura sciunt.

Hoc etiam, quia uiuenti sperare relictum est,
 Per mala spes animos ad meliora leuat.
 Illorum nihil extincti nouere, nec ultra
 De uiuis aliquid quod meditentur habent.
 Sed nec amicitias ultra nouere, nec hostes,
 Inuidiæq; nihil, perfidiæq; nihil.
 Quid dubitas igitur, nunc i tua dulcia lætus
 Vina bibe, & lætus uescere pane tuo.
 Esse etenim debes iam dudum certior, ipsum
 Quod non displiceant, quæ facis, ante Deum.
 Assiduo niteat uestis tua splendida cultu,
 Imbuat ornatum nardus odora caput.
 Coniugij dulces chara cum coniuge fructus
 Carpe, & legitimi perfer amoris onus.
 Quæ tibi coniunxit sese iuuenilibus annis,
 In seros maneat fac tua sola dies.
 Hæc etenim proprie tua sunt, hæc illa laboris
 Præmia, qui requiem non sinit esse tibi.
 Quæ facienda uides, & quæ facienda putabis,
 Ut recte facias strenuus esse uelis.
 Horum nanq; operum, quorū plenissima uita est,
 (Si modo quod plenum est, plenius esse potest)
 Manibus in medijs quo tam properanter anhelas,
 Nec lex, nec ratio, nec locus ullus erit.

Mox didici non esse agilem, qui currere possit,
 Quod neq; sint fortes, qui fera bella gerunt.
 Quodq; nec ipsa sibi pariat sapientia uictum,
 Sed neq; uir magnas ingeniosus opes.
 Quod non artificii sua per se gratia uenit,
 Omnia sed casu temporis ista dari.
 Nemo suæ melius cognouit tempora mortis,
 Quàm pisces hamum, quàm graue uimen aues.
 Sicut aues uisco, pisces capiuntur ab hamo,
 Sic homo non cautus retia mortis adit.
 Sed tamen hic quædam mihi adhuc sapientia uisa
 Ipsaq; me certe iudice magna fuit. (est,
 Vrbs fuit exigua murorum cincta corona,
 De cuius pauci ciuibus intus erant.
 Venit, & obsessam cinxit Rex fortibus armis,
 Præcludens positis turribus omne latus.
 Unus erat sapiens tam parua pauper in urbe,
 Seruator patriæ uir fuit ille suæ.
 Consilijs siquidem repulit sapientibus hostem,
 Quem ciues armis non potuere suis.
 Et fuit ignotus post hic, ut & ante periculum,
 Nulla quidem ratio pauperis esse solet.
 Tunc ego cognoui, quoniam sapientia præstet
 Viribus, & ualeant arma sine arte nihil.
 Et con-

Et contempta tamen sapientia pauperis huius,
Credita tam longo tempore nulla fuit.

In Caput. IX.

Optima uisa igitur.) Huc uelut ad scopum
semper redit. Nemo etenim nouit.) Hic locus
nequaquam de incertitudine gratiæ est intelli-
gendus. Vrbs fuit exigua.) Exemplum. simi-
lia sunt in historijs multa, ut Iudicū 9. & apud
Luuium dec. 3. de Archimede, &c.

CAPVT X.

Verba uiri quem sublimem sapientia tollit,
Quanquã sedato pectore pauca sonet.
Plus tamen efficient, & plus rationis habebunt,
Quàm fera quæ stulti principis ora tonant.
Instrumenta feri uincit Sapientia belli,
Arma, globos, clypeos, spicula, pila, faces.
Interea quicumq; aliquo delinquit in uno,
Exiguo magnum tempore perdet opus.
Sicut in unguentum muscæ cum forte cadentes
Intereunt, fragrans languet & exit odor.

l 5 Sic

Sic sapienti adimunt permagnum sæpe decorem
 Paruula stulticiæ signa notata leuis.
 Sic graue consilium sapientis sæpe malignus
 Dissipat, & fatuo pectore multa nocet.
 Cor gerit in dextra sapiens, animumq; uirilem,
 Illius ut possit cum uolet esse potens.
 Cor gerit in læua fatuus, quia libera nunquam,
 Nec compos ratio est, illius ipsa sui.
 Semper enim comitatur iners ignauiam stultum,
 Siue abiturus eat, seu rediturus eat.
 Et tanquam ipse alijs sapiat plus, desipere omnes,
 Et stultos numeris omnibus esse putat.
 Si quis te aduersum consurgat fortior, & te
 Deprimat, & uoti iam sibi compos erit,
 Ne te commoueas, nec debes uelle priorem
 Tam facili causa deseruisse locum.
 Et cessasse loco sæpe, & simulasse tacendo,
 Pluribus occlusit limina certa malis.
 Grande frequensq; malū Princeps ignarus & ex-
 Qui loca non æquo diuidit æqua gradu. (cors,
 Quos nunc extollit, delectos esse decebat:
 Despicitur sapiens, præmia stultus habet.

Vidi

Vidi etenim seruos celsis residere caballis,
Ac si hic non dominis debitus esset honor.
Vidi etiam dominos pedites incedere, tanquam
Hic minime seruis debitus esset honor.
Qui foueam fodit, is metuat ne forsā in illam
Incidat: & damnum quod parat, ipse ferat.
Sepem deiciens, caueat ne mordicus ipsum
Dente uenenato uipera corripiat.
Destituent uires prægrandia saxa mouentem,
Ligna secans raro tempore sanus abit.
Obtusum nimia si sit rubigine ferrum,
Sic ut nec duro rumpere cote queas,
Restat ut auxilium præstet sapientia docti
Artificis, sine qua nil bene perficitur.
Nam res difficiles sapientia sæpe peregit,
Et faciles causas reddidit, antè graues.
Sibila qui mittens non ulla, momorderit anguis,
Infidiatore dixeris esse parem.
Multa est è grauibus sapientis gratia uerbis,
Obruet hanc stulti perfida lingua uiri.
Stulticiam uerba ipsa sonant, quæ prima profatur
Vltima mortiferi signa furoris habent.
Multa loqui stultus solet, at sine pondere uerba,
Et quæ plus uocis, quàm rationis habent.

Ignorant homines præsentia, nulla futuri est
 Quod ratio, hæc nunquam cognita teste caret
 Stultus affliget conatus inutilis ipsos,
 Quod rectam nequeant prorsus inire uiam.
 Viuere quod nequeant ciuilitate, & quia nusquam
 Inueniant, ubi se posse manere putent.
 Heu patria infœlix, puerum sortua tyrannum,
 Cuius auara duces fercula mane uorant.
 Fœlicem patriam, cui dat sapientia Regem,
 Et qui cum sit opus strennuus esse potest.
 Cuius tempestiua serunt conuiuia primi,
 Ut ualeant, luxu non ut inerte fluant.
 Tigna domus domini dissoluet inertia, & intro
 Stillabunt pluuij, si sinat ipse noti.
 Tantum ad delicias, cœnas & prandia quærunt,
 Sola uoluptati uina parata bibunt.
 Horum nequitia congesta pecunia seruit,
 Quàm solam magni numinis instar habent.

In Caput. X.

Qui foueam fodit.) Prouerbia, in rebus hu-
 manis nihil geri posse sine periculo. Heu pa-
 tria.) Princeps puer. Tigna domus.) Simile.
 Caput

CAPVT. XI.

Ne male quid de Rege tuo cū corde uoluta,
Præpositos ab eo ne reprehende duces.

Huius enim uocis si nemo aliunde sit index,

Quæ cælo uolitat non reticebit auis.

Mitte tuum, ne parce tuum, modo proijce panem,

In latum fluiuium prætereuntis aquæ.

Nam rursum inuenies illum post tempore longo,

Mignū quæ data sunt munera scænis habent.

Ne tua sit constricta manus, da largiter omni

Cui sit opus prompta quisquis egebit ope.

Ignoras etenim mala quæ uentura trahantur,

Quidūe hodierna ferat, crastina quidūe dies.

Si multo fuerint nubes humore grauatae,

Arida fructiferis imbribus arua leuant.

Arbor seu pluuium succisa inclinēt in Austrum,

Seu Boreæ spectet frigida regna trucis.

In quamcunq; cadet partem, prostrata recumbet,

Nec mutare potest amplius ipsa locum.

Qui uentos nimium ratione obseruat acuta,

In uacuo nunquam semina sparget agro.

Qui metuit pluuias, & nubes imbre grauatas,

Fructiferæ nunquam tempora messis aget.

Ventus

Ventus ut ignoras unde adsit, quouē recedat,
 In grauida quo sint ossa ligata modo:
 Sic operum nosces nec de tot milibus unum,
 Quæ magna omnipotens hic & ubiq; facit.
 Tempestiua tuum iace semina mane per agrum,
 Nec tua sit sero uestpere lenta manus.
 Nempe quod ignores, an quæ sata prima fuerūt,
 An quæ sera, boni sint habitura magis.
 Quod si proueniant fructus ab utroq; benigni
 Tempore, iam uoti summa peracta tui est.
 Omnibus est lucis gratæ suauissimus usus,
 Gratum oculo Solis posse uidere iubar.
 Si quis ad ætatis plures peruenerit annos
 Suauiter, aduersi cui nihil acciderit,
 Inde recordatus quæ uiderit omnia, quæq;
 Senferit, & quæ tam multa fuisse sciat:
 Omnia uana fuisse, & fluxa, & inania dicet,
 Omnia quod ueniens auferat hora breuis.

In Caput XI.

Mitte tuum.) Eleemolyna. Omnibus est lu
 cis.) ἀλλήγορικῶς.

CAPVT. XII. (ætas,

Obssequere ergo animo iuuenis dū uernat et
 Et flos dū nouus est indolis iste tuæ.
 Indulge

Indulge genio, sequere omnia læta, tuosq;

Pasce oculos, animus quicquid amabit ama.

Dum tamen interea tecum meditare, sciasq;

Iudice facta isthæc excutienda Deo.

Stultitiæ similem ne corrue pronus in iram,

Et tua quod cruciet corpora tolle malum.

Nanq; opera incautæ sunt omnia uana iuuentæ.

Et quod post illam tempus, & ante uenit.

Ergo creatoris memor, hunc reuerenter adora,

Integra adhuc æui dum uiret herba tui.

Ne te præueniant magnorum sceta malorum

Tempora, quicquid tibi tristior annus eat.

Dicere quæ possis tibi non placuisse, quod illis

Iam subeant animo tædia longa tuo.

Ante tibi tenebræ quàm fiant omnia, & auræ

Nigrescant, lucem Sol neget, astra negent.

Quàm uideas reduces pluuiæ post tēpora nubes,

Quàm fuit heu multis hæc odiosa dies.

Fallor, an hæc metues tunc, cum custodibus ipsis

Totius incipiet robur abesse, domus?

Quando incuruabunt prono se poplite fortes,

Fraçtæ cessabunt organa pauca molæ.

Quando offendentur multa caligine, qui nunc

Ceu per cancellos omnia clara uident.

Ostia

Ostia cum stabunt solitarum clausa uiarum,
 Exilis trepidæ uox molitricis erit.
 Ad uolucrum cantus ubi consurgetur, & omnis
 Ante uirens cantus filia, fiet anus.
 Altauiam metuent facientia, cana urebit
 Arbor amigdalino germine facta grauis.
 Quando onerabuntur cariosæ membra locustæ,
 Non erit in mensa capparum uilla super.
 Tunc homo qui sensit, fieriq; hæc omnia uidit,
 Ibit in æternæ limina certa domus.
 Funiculus, quanq; hinc argenteus ante feratur,
 Aureoli fontis quam stupefiat aqua.
 Hydria fontanam quam confringatur ad undam,
 Quam gemat ad puteum uersio fracta rotæ.
 Quam leuis in terram redeat puluisculus, ex qua
 Ipse quoq; existens terra profectus erat.
 Spiritus ad superos redeat patriamq; reuisat,
 Vnde ad mortales antè profectus erat.
 Omnia sunt, omni uanissima tempore, dixit
 Concio cui uerax nomina uera dedit.
 Qui quia præ reliquis sapiens fuit, omnia fecit,
 Quis populum posset constituuisse suum.
 Omnia scrutatus, prouerbia plurima scripsit.
 Scripta alijs etiam, sed meliora dedit.

Vtilia in primis & scitu digna reliquit,
 Et dedit haud falsa plurima scripta fide.
 Hoc quæ scripta uides sapientum uerba libello,
 Clauos & stimulos dicere iure queas.
 Quæ licet à multis fuerint descripta magistris,
 Sunt tamen ex uno cuncta profecta uiro.
 Cætera mi fili fuge, quæ cognoris ab istis,
 Omnia non sancta tradita uerba fide.
 Nam loca sunt scriptis nunc omnia plena libellis,
 Quorum nec finis, nec modus esse potest.
 Et nimis exhaurit uires, corpusq; fatigat
 Sermo, quem nimium copia longa facit.
 Iam quis sit rerum finis, quæ meta laborum,
 Hoc operæ precium noscere grande fuit.
 Mente Deum tota metuens, quæ tradidit orbi,
 Condita sub fido pectore iussa tene.
 Summa hæc humano generi, sed & unica lex est
 Tradita, qua sine lex altera nulla ualet.
 Omnia iudicio Deus hæc definiet æquo,
 Nunc quoq; quæ multa nocte sepulta iacent.
 Omnia discutiet Deus omnibus arbiter æquus,
 Seu bona, seu fuerint deteriore nota.

Dum tamen interea.) Sic uiue, ut mundum contempnas. Ante tibi tenebræ.) Senectutis in commoda, & descriptiones. Custodibus ipsis.) Manus. Prono se poplite.) Genua.

Fractæ molæ.) Dentes. Quando offundū tur.) Oculi. Ostia cū stabunt.) Os, guttur, uox.

Ad uolucrum cantus ubi cōsurgetur.) Senes ægre dormiunt. Alta uiam metuent.) Senes incurui more timentium incedunt. . . Cana uirebit.) Senes cani. Cariosæ mēbra locustæ.) Senes macilēti. Capparis ulla.) Voluptas, appetitus. Ibit in æternæ.) Sepulchrū. Hydria fontanam.) Cibus & potus. Puluisculus, ex qua.) Homo de puluere factus, resoluitur in puluerem. Omnia sunt, omni.) Cōcludit eodē quo cepit dicto. Clauos & stimulos.) Hoc est, sunt approbata. Cætera mi fili, fuge.) Caue à nouis doctoribus. Nam loca sunt scriptis nunc omnia plena libellis.) Scribimus indocti doctiꝫ poēmata passim: hodie nimis uerum. Nunc quoꝫ quæ multa.) Hypocrisin dicit.

ECCLESIASTAE PER H. EOBANVM

Hessum carmine descripti,

FINIS.

Ad

147

AD ILLV

STRISS, PRINCIPEM IOAN-

nem Friderichum Ducem Saxo-

niæ, H. Eobani Hefsi Ele

gia, scripta

ANNO M. D. XX.

Nclite Dux clarum genus alto
à sanguine regum,
Qui patris & patruï nobile no-
men habes.

Patris Ioannes, patruï Friderice, potentum,

Quos inter Diuos sæcula nostra locant.

Hæc age pacifico iuuenis dignissime scepro,

Hæc age placata carmina fronte uide.

Quæ tibi non aliquo qui fallat lumina fuco,

Mittimus, aut leuibus ceu rapienda notis.

Sed magis ex animo tibi quo clarissime princeps

Nullus in hoc populo iunctior esse potest.

Misimus ergo rudes animo dictante camænas,

Nec breue, nec tantum temporis huius opus.

Nã licet hæc breuibus claudatur epistola uerbis,

Longa tamen series posteritatis erit.

Cui tua perpetuum uirtus memoranda sub æuū,
 Mittitur hoc quali carmine cunq; meo.
 Ut tu ceu primis claros Heroas ab annis,
 Indole præclara uincis & ingenio:
 Sic tua nobilior te digno munere uirtus,
 Et fieret famæ clarior aura tuæ. (est,
 Quæ tibi ab hac certe pulcherrima parte futura
 Qua chorus ante alios prodiga turba sumus.
 Nec tamen in quæuis, nisi enim dignissima Musæ
 Non celebrant, uirtus hoc dare sola potest.
 Quæ quomã æquales tibi cõtigit inter ephcebos,
 Quàm stupeat posita flauus Apollo lyra.
 Digne æui iuuenis centum per carmina linguis,
 Non debes meriti laude carere tui.
 Ne tua præclaris tot dotibus aucta iuuentus,
 Virtutis possit non meminisse suæ.
 Quæ nisi seipsam acuat stimulatè cupidine laudū.
 Sæpe uelut languens excidit ipsa sibi.
 Quod tibi ne timeas princeps animose futurum,
 Plurima sunt quæ te commonuisse queunt.
 Fulget imaginibus primum domus inçlyta, quæ te
 Regibus eduxit nobilitate parem.
 Clara ibi maiorum cum contemplabere facta,
 Dignus ut huic generi, cura erit, esse queas.

Inde

Inde tuæ gentis primis Heroas ab annis
 Illustres tanta laude stupebis auos.
 Totq; Duces inter clarissima nomina, summo
 Summa loco Ernesti gloria stabit aui.
 Innumerabilibus quo non fuit alter ab annis
 Principe consilijs iustitiâq; prior.
 Ad te iterum redeo sanguis clarissime, cui non
 Par superis patrum gloria nota tui est.
 Ingentis quem non Friderici nomen in orbem?
 Quò non fama abiit? quomò sub axe latet?
 Romani imperij qui nunc Septemuir, honorem
 Gaudet, & ablatum restituisse decus.
 Rara illi poterint conferrî exempla priorum,
 Tam nihil eximie munere laudis eget.
 Quo neq; Meccenas studiorum uerior unquam
 Reddidit ætati Musica regna sua.
 Qualibus ille opibus pulchrû deduxit ad Albim,
 Claram perpetua nobilitate scholam?
 Qua pietate auget? meritis quibus afficit auctâ?
 Cætera sunt elegis arduiora meis.
 Quo tamen hunc qui te talè dedit ore canemus?
 Non facit ad laudes illius ulla chelis.
 Ingenium maius maioraq; pleçtra meretur,
 Qui potuit tantum te genuisse decus.

Et quamuis nulli ille Ducum uirtute secundus
 Cesserit, hæc meritum nomine maius habet.
 Diuinum in terris animum te nanq; gerentem,
 Cum daret orbi, & opes diuitiasq; dedit.
 Cuius ut eximie flos indolis omnia spondet
 Maxima, sic debet non sine teste coli.
 Sed neq; te merita cariturum luce timebis,
 Et nec in obscuro fama futura tua est.
 In tua certatim surgent præconia, quorum
 Musica diuinum pectora numen habent.
 Macte animo, ueteres Duce te reuocabimus an-
 Nunc suus ingenijs restituetur honor. (nos,
 Macte iterum clarum specimen uirtutis auitæ,
 Per te Castalidum purior unda fluet.
 Tu modo sume animum te dignum principe, teq;
 Huius opus rarum temporis esse puta.
 Hoc facies si te non ad mediocria natum,
 Maxima sed partes noueris esse tuas.
 Sollicitent alios tituli sine rebus inanes,
 Ociãq; in magnis non habitura locum.
 Diuitijs inhient illi, & popularibus auris,
 Hos iuuet assiduis luxibus esse graues.
 Tu qui uere tuo tam flores indole læta,
 Virtutem extends per benefacta tuam.

Sic tibi præsentis sordescunt nomina famæ,
 Curaq; uenturæ maxima laudis erit.
 Ibis ab exemplis per splendida facta tuorum,
 Gloria Saxonicæ contigit astra domus.
 Te patris & patrii regnum manet, unus obibis,
 Qua uice par ipsis regibus esse queas.
 Quam decet, et pulchra est socia uirtute potestas
 Nemo amat immodicas, quæ timeantur, opes.
 Quare age uirtutem regnis adiunge paternis,
 Magnus ut es, magnos maximus inter eris.
 Iamq; renascenti ser opem pietatis honori,
 Quod facis, hæc res est principe digna uiro.
 Quæ pius instaurat fidei desueta Lutherus
 Nomina, sunt animi pondera prima tui.
 Impuros cohibe liquidis à fontibus apros,
 Quid lacerat miseræ pastor auarus oues?
 Nunc tamē inuolucris, quibus hæc nō semper age
 Non etiam tectis egimus ante notis. (mus,
 Viue diu Princeps, animo dignissime tali,
 Indolis & noli non memor esse tuæ.
 Sic tua, nec dubito, seros durabit in annos
 Exrtemo uirtus non obitura die.
 Quod tibi præstabunt per amantes talia Musas,
 Qui nunc Pieridum cunq; fouentur aquis.

Quos inter numero si me dignaberis ullo,
Inuictum numeris experiere; Vale.

AD ILLVSTRISS. PRIN
CIPEM GVILIELMVM DVCEM
Brunofuigen, &c. apud hostes
captiuum, Con-
solatio.

Improba quàm dubijs fortuna uolatibus erret,
Quàm possit certas non habuisse uices,
Quàm plerunq; bonis atrox, q̄ fida malignis:
Audijt ipsa meo carmine sæpe queri.
Te quoq; in indignos casus nisi sæua tulisset,
Non habuit leges Dux Guilielme suas.
Heu generose animi Regum clarissime sanguis,
Quàm tua nunc merita gloria sorte caret?
Quàm uoluit nimium tecum fortuna iocari?
Hic illam uires non habuisse uelim.
Nempe iaces, blandi deceptus imagine Martis:
Sic tamen ut possis surgere, nempe iaces.
Nec tua degeneri mens consternata pauore,
Aut animi uirtus excidit ipsa sibi.

Nec

Nec tibi defuerant animosæ in prælia uires,
 Semper ad armorum pondera fortis eras.
 Utq; tuus Regum domitor pater omnia uicit,
 Hic quoq; uicturus si licuisset eras.
 Inuidit fortuna tuis dux inclyte cceptis,
 Quamuis & fratre est æquius usa tuo.
 Fortibus Enricus, qui te nunc uindicat armis,
 Magnanimo iuuenis cum patre dignus auis.
 Nec ponet, nisi te, quæ nunc gerit arma, recepto,
 Auguror, & res est ista futura breui.
 Victor ad hostiles ita fulminat impiger arces,
 Mœnia sic duro fortia Marte quatit.
 Perge inuicte animo iuuenis fac sentiat hostis,
 Sentiat iratum perfida turba, sibi.
 Præmia perfidiæ defer sua, quanta meretur,
 Qui tibi non proprio milite damna tulit.
 Qui te non uirtute sua, sed fraude coëgit,
 Tot pro fratre pio cladibus esse pium.
 Sentit & hoc ipsum iam Lunæburga iuuentus,
 Ipse quoq; admissum deuouet autor opus.
 Vince armis igitur, qui uincis pondere caussæ,
 Hostes ut pœnas quas meruere luant.
 At tu fer placide duræ ludibria sortis,
 Altera Saxonica lux Guilielme domus.

Nec tibi turpe puta, quia sis deceptus ab illo,
 Qui quod erat non hoc debuit esse tibi.
 Qui quia pars uestri non ultima sanguinis esset,
 Credidit in uobis fraudibus esse locum.
 Et quia non potuit uirtute, & uiribus impar,
 Vos petere insidijs est licuisse ratus.
 Sed dabit heu nimias tali pro crimine pœnas,
 Nec dubita, uates præscia turba sumus.
 Iam uideo undantes inimico sanguine fossas,
 Iam uideo ærata mcenia mole quati.
 Aspicio uastos incendia lata per agros,
 Vix aliquem iustis cædibus esse modum.
 Heu improvida mēs hominum atq; ignara futuri,
 Quam tua supplicio est culpa luenda graui?
 Tu tibi commissæ curares commoda plebis,
 O sacer, ò populo præsul inique tuo.
 Martia bella duces, nō tonsa corona ministrent:
 Pontifices nunquam martia bella decent.
 Sacra bonus tractet uerbi mysteria pastor,
 Bella gerant Reges, quos decet iste labor.
 Tu tamen oblitus uicis illorumq; tuæq;
 Pro libris clypeos, pro cruce tela geris.
 Sed mihi nec tecum ratio est suscepta querelæ:
 Quam bene pro patria feceris, ipse uides.

Horrida

Horrida circumstant etenim te bella, nec usquam
Qui tibi nunc armis auxilientur habes.
Hoc erat infidis Gallis patria arma pacisci,
Hoc tibi prima mali caussa Sicamber erat.
Nūc ad te inclyte dux redeo Guilhelme, querorq;
Tradita uirtuti præmia iniqua tuæ.
Utq; feras animo non hortatoris egente,
Des patris Enrici manibus ista precor.
Per patris inferias belli uirtute potentis,
Dum licuit sæcli laus fuit ille sui.
Per genus à proauis longa quod origine ducis
Cæsaribus, quibus est inclita uestra domus,
Quæ te magnorum de gente creauit Othonum,
Quos Romæ dominos uos genuisse liquet.
Edite magnorum Regum de sanguine, debes
Virtutis nunquam non meminisse tuæ.
Et patris & fratris te, & auorum uiuida uirtus
Excitet, ut possis fortiter ista pati.
Nam neq; te primum dubio fortuna sefellit,
Sæpe alijs uultu deteriore fuit.
Ut ueteres taceam, nuper tibi perfida Brugi,
Maximus in uinclis Aemilianus erat.
Huic quoties captiuus erat, quæ Geldria pugnae,
Sæpe iniusta suum misit in arma Ducem.

Aspicias

Aspicias extorrem patria procul arce Sueuum,
 Non aliquam reditus posse parare uiam.
 Quis uetet & profugū Danorū his addere regē?
 Quā misere regnis excidit ille suis?
 Quō nunc ille abiit, quem Burgum nobile Lunæ,
 Tam tibi non fidum nollet habere Ducem.
 Hunc quoq; uix propria mansurū in sede putarē,
 Qui tibi fortunæ conditor huius erat.
 Quare age sume animos inuicto principe dignos,
 Et quia sic opus est, fata ser ista libens.
 Nō erit æternum quod nunc dolet, ultima primis,
 Expectanda tibi, sed meliora, puta.
 Quæ nunc tu pateris, passi persæpe fuerunt
 Innumeri reges, innumeriq; Duces.
 Neue quod immerito pateris cruciere, per istas
 Ceu nebulas, uirtus surgere uera solet.
 Adde quod hæc cautos ad honesta pericula red-
 Clade sua doctus qui sapit, ille sapit. (dunt:
 Adde fidem famæ de te non falsa loquitæ,
 Et nunc ista uiri nomina fortis habe,
 Et quia te Musis doctisq; fatentur amicum,
 Carmina quæ lusi cosule pauca boni.
 Iussit nanq; fides tibi debita pectoris huius
 Fortunæ casum condoluisse tuæ.

Tempus

Tempus erit, quo tu deuictis hostibus ultor,
Extendes patriæ florida regna tuæ.
Tunc meliora fluent nostræ tibi carmina Musæ,
Tunc tua, tunc fratris martia facta canam.
Tu modo uersiculis ne spernas uilibus ausum,
Ut legerent, oculos sollicitasse tuos.
Sis fœlix fortisq; diu uiue optime princeps,
Omnia & ut possis uincere dura: Vale.

ELEGIAE H. EOBANI

HESSI AD DVCEM BRV-
nosuigensem

FINIS.

Psalmorum

PSALMORVM ALI
 QVOT PARAPRASIS, DIVER-
 sis autoribus.

AD PSALMORVM LECTIONEM PHI-
 lipp: Melancthonis exhortatio.

Si qua Dei tangit puram reuerentia mentem,
 Et iusto Christi nomen honore colis:
 Si quo res è fonte fluunt, quod omnia numen
 Et regit et seruat, cernere mente soles:
 Hæc puer illius ueneranda oracula disce,
 Iesseæ quondam quæ sonuere fides.
 Illius et Mosi per saxa gloria uissa est,
 Panditur hoc etiam carmine, crede puer.

PSALMI.

PSALMI

PRIMI, BEATVS VIR, QVI
 nō abiit: & Secundi, Quare fremuerūt
 gentes, &c. Paraphrasis, per VINCENTIUM
 Obsopœum, ad Clariss. D. Ge-
 orgium Voglerum Marchio-
 nis Brandenburgensium, Can-
 cellarium.

Rbis Onolypachia decus im-
 mortale Georgi,
 Quin etiam nostræ gloria sum-
 ma scholæ:

Cernimus ut tendant studia in contraria cuncti,
 Paucos concordæ uiuere more uides.
 Hic populi fasces ambit, sellamq; curulem,
 Prætextam, & trabeam, purpureamq; togã.
 Ut gemmata bibat generosi pocula Bacchi,
 Et planè scælix atq; beatus agat.
 Hic cupit esse potens, & sceptrâ tenere laborat:
 Mox alius magno proximus esse Duci.
 Ut sit uisendus misera torquatus in aula,
 Et stet consultus Principis ante pedes

Aus

Aut stolido fumos de Principe uendat inanes:
 Nunquam Thurinis talibus aula caret.
 Militia est qui quærit opes, & nobile nomen,
 Martia qui tantum castra beata putat.
 Sollicitat longis alius freta concita remis:
 Vt crescant census diuitiæq; domi.
 Inuigilans chartis, citius quàm tempora poscunt
 Pallorem & canos comparat ipse sibi.
 Delitias colit ille suas, colit ille tribunal:
 Et colit insani iurgia crebra fori.
 Est qui semotus strepitu, turbaq; forensi
 Eligit exiguæ sordida tecta casæ.
 Publica postponens tranquillæ munera paci:
 Nouit enim dubiam uulgus habere fidem.
 Plures ob uentrem & uentri uicina, cucullum
 Infamem monachi ceu iuga dura gerunt.
 Deniq; quisq; suum studium sectatur, & artes,
 Et uitam sequitur deniq; quisq; suam.
 Quæritur haud aliud q̄ uiuere posse beate,
 Omnibus est unus uita beata labor.
 Prospera contingat rebus fortuna beatis:
 Omnia sint uitæ fata secunda student:
 Hinc tot consilia, hinc tot cernimus esse labores,
 Hinc tot quærendi profiluisse uias.

Hinc

Hinc sunt tot curæ, hinc ueniūt tot pectoris æ-
 Sæua quot lonij non uehit unda maris. (Stus
 Et si cunctorum studia in contraria tendant,
 Attamen est uotis omnibus una uia.

Vt sint scælices, & conditione beati:

Omnibus hic unus quæritur iste scopus.

Propositum egregiū, eximia est sententia mentis;

Quærerere, qui possis prosperitate frui.

Viuerere qui possis ex omni parte beatè.

Hoc equidem paucis nouimus esse datum.

Nam bona pars hominum delectu fallitur, atq;

Iudicio: quamuis sedula multa paret.

Quin etiam multos tenet ignorantia rerum,

Ignaros à quo fonte beata fluant.

Cum non, quem uulgus male iudicat esse beatū,

Sit, uerum potius terq; quaterq; miser.

Dicitur hic merito scælix, & iure beatus,

Psalmus 1.

Quem miserum populus iudicat esse uirum.

Impia consilij qui non iuuat acta maligni,

Nec probat assensu, quod mala turba probat.

Et qui non sectatur uer, nec durat in illo

Quod peccatorum per dita secta terit.

Nec iunxit sedem cum derisoribus unquam

Qui ridere solent omnia uerba Dei.

L Sed

Sed magis illius diuina in lege uoluntas,
 Quam solam quærit, flagitat atq; cupit.
 Hac sese oblectat, iugi hanc meditatatur amore,
 Hanc unam loquitur nocte dieq; canens.
 Non aliud secum studiosa mente uoluit,
 Cogitat hanc toto pectore totus homo.
 Hinc erit ut patulis arbor pulcherrima ramis,
 Quæ sata propter aquæ pura fluentia uiret.
 Quæ fecunda suo producet tempore fructus,
 Seruabitq; suas fronde uirente comas.
 Talis quicquid agit, quicquid molitur & urget,
 Cœpta secunda cadunt, uota secunda cadunt.
 Sed non talis erit prauissima turba maiorum,
 Qui uana superos impietate negant.
 Sed tanquam paleæ uolitant cum turbine uenti
 Disiectæ miris sicca per arua modis.
 Quare in iudicio stabit gens impia nunquam:
 Sed neq; iudicij munia sancta feret.
 Nec peccatores iustorum plebe fruuntur:
 Indigna est tali secta sodalitis.
 Quippe uiam Dominus iustorum nouit: & illa,
 Quam prauis uadunt, interitura uia est.
 Hæc ita cū credā, sicut quoq; credere dignū est,
 Nam cecinit uates hæc sacra uerba sacer:

Quid

Quid consternati durissima fata timemus?
 Quid gladios, siccas, spicula, tela, faces?
 Quid clades, cædes, incendia, prælia, pugnas?
 Quid tot crudeles impia uerba minas?
 Nos quibus infandi cupiunt terrere Papistæ,
 Atq; omnem è toto pellere corde Deum,
 An non audisti ut paleas peritura malorum
 Agmina? mansuros tempus in omne pios?
 Diripient cælo Christum, superabimur unâ:
 Scilicet hæc Christum uincere turba parat?
 Atqui trux illi mors non dominabitur ultra:
 Denictio mundo parta trophæa tulit.
 Sed spero certe Titania bella mouebunt,
 Quæ sunt fulminea discutienda plaga.
 Si Deus à nobis dux belli prælia miscet,
 Quæ uis, quod damnum possit obesse pijs?
 Quamuis nos nullo dignemur honore piorum,
 Quippe malæ uitæ conscia turba sumus.
 At bonitate patris, tum Christi munere freti,
 Spero nos prauos sic tamen esse pios.
 Qui Christi uerbum, Christi tueamur honorem,
 Non gladio, uerum quæq; ferente cruce.
 Hic nos defendet, nos propugnare studebit,
 Si modo præsidij spes rata semper erit.

Fallere sperantes nescit, nutantia tentat
 Pectora: credentes largiter auget ope.
 Psalmus 2. Cur ergo gentes fremdent, et inania miscent
 Murmura? quid linguis irrita uerba tonant?
 Consilium uanum populi meditantur inertes,
 Terrores duplicant, ingeminantq; metus.
 Et reges terræ iurati insurgere tentant.
 Quis nescit magnos scædus inisse Duces?
 Et sua funesti iam robora cogere belli,
 Oppugnaturus regna superna truces?
 Oppugnaturus Christum, Dominumq; potentē,
 Cœlicolū regem, terrigenūq; patrem.
 Non minus atroces uultu, quā uoce feroces,
 Vincula rumpamus non toleranda citi.
 Illorum abiectos lacerantes rumpite funes,
 Sunt onera indigni proijcienda iugi.
 Scilicet hi quiddam nos de pietate docerent?
 Hæc nos officij turba monere uelit?
 Illi sacrilegi nos emendare laborant?
 Illi nos audent corripuisse duces?
 Omnia doctrinæ confellere dogmata prisca?
 Quæ iam sunt usu certa, recepta, rata?
 Quos penes est nullum ius aut censura docendi?
 Sic traherent pigros stridula plaustra boues.
 Hæc

Hæc Deus in cœlis residens atrocita dicta
 Ridet, quo uultu cuncta serena facit.
 Et subsannat eos, iram miseratus inanem,
 Ignaros fati consiliq; Dei.
 Iratusq; semel cum regibus ipse loquetur,
 Atq; furorifero dira dolore dabit.
 Omnibus irarum effusis turbabit habenis,
 Supplicio adfectos sufficiente malos.
 Porrò meum regem sceptro & diademate clarũ,
 Ecce super montem constitui ipse Sion.
 Et narrabo nouo docturus dogmata more,
 Omnipotens Dominus quæ mea dicta dedit,
 Tu meus es natus, tu me genitore creatus,
 Hac ego te genui luce dièq; parens.
 Ergo age nate Deo charissima concipe uota,
 Et pete: nanq; tibi munera magna dabo.
 Quippe dabo gētes harum pulcherrimus hæres,
 Extra te solum nullus habendus erit.
 His etiam extremos terrarum iungere fines
 Est animus nato propria dona tibi.
 Has tu ferrato fili comescere sceptro
 Curato, indomitos ferrea uirga decet.
 Sicut fictilia è limo formata parato,
 Confringes gentes, comminuesq; duces.

Nunc ergo reges patienter ferte doceri:
 Semper inest monitis certa medela boni.
 Et qui iudicio causas cognoscitis orbis,
 Temnere correpti uerba cauete precor.
 Cœlorum Domino pauidi seruite, colentes
 Multum terribilis numina magna Dei.
 Viuite solliciti, & læti gaudete trementes,
 Osculatum genito figite plura meo.
 Ne quãdo ille grauem sæuus prorumpat iram,
 Et uos uestra feros perdat iniqua uia.
 Quippe sua ira breui subitis ardescere flammis
 Incipiet: læsus sæuiet inde furor.
 Tunc ego felices dicam, nimiumq; beatos,
 Qui statuunt soli fidere corde Deo.
 Illius auxilio freti, uenerande Georgi,
 Quem dubitaremus mortis adire gradum?
 Et morte & uita superamus principe Christo
 Nostra est sub Christi palma sepulta cruce.
 Sunt omnes etiam Christi possessio gentes,
 Christi sunt omnes propria dona duces.
 Nil poterunt nobis hominum commenta nocere:
 Ipse manu Dominus regia corda tenet.
 Hæc flectit quocunq; placet, quocunq; uidetur
 Omnia magnorum dirigit acta ducum.

His ergo freti, pellamus corde timorem:
 Nam Christus mortem uicit, & astra tenet.

Psalmus II.

Quare fremuerunt gentes, &c.
 per D. Maurum
 Musæum.

VT feræ gentes, populiq; fremunt,
 Vana tum ciues meditantur orbis,
 Irritas nugas animo uolutant,
 Consiliūq;.

Iudices terræ, domini, monarchæ,
 Et simul reges coeunt maligni,
 Vt deum perdant, perimantq; Christum
 Illius omnes.

Inquiunt una, resonantq; uoce,
 Quisq; disrumpat laqueos eorum,
 Vinculis nunquam teneamur istis,
 Atq; statutis.

Ille qui cælos habitat nitentes,
 Ludit istorum furias inanes,
 Ridet & uires solito cachinno,
 Stultaq; gesta.

Feruidus bili, tumido furore,
 Percitus, tandem grauius loquetur,
 Verba turbato metuendus ore

Talia fundens.

En age regem hunc oleo rigaui,
 Ut Syon monti dominetur, in quo
 Me sui uitæ specimen parentis

Aedere certum est.

Hunc uias rectas Domini docebo,
 Sic enim mecum reputo libenter,
 Hoc die te progenui, meusq;

Filius es tu.

Si petas gentes, populos, et urbes,
 Hos tibi lætus dabo postulanti.
 Vsq; ad extremos tua namq; fines

Ditio durat.

Vitrei hos instar, Samiijq; uasis,
 Regio franges baculo repente,
 Si tuo nolint oneri iugoq;

Subdere colla.

Principe orbis, domini, tyranni,
 Tedeat uitæ proceres prioris,
 Nec mei Christi suauis statutum

Spernite reges.

Et minis omnes positis libenter
 Illius iussis studeatis æquis,
 Gratias lætis animis agentes
 Pro duce tanto.

Filium uerò dominum probate,
 Osculo hunc regem fateamur unum,
 Ne repentina metuendus ira
 Obruat hostis.

Nam tumescente ira, animo scietis,
 Sero uos, quantum fuerint beati
 Qui meo Christo Dominoq; soli
 Fidere norunt.

Psalmus VI.

Domine ne in furore tuo arguas
 me, &c. per eundem
 D. M. M.

O Deus noster clypeus, salutis
 Petra, te quæso famulum gementem
 Arguas nunquam, tumidaq; bili
 Corripias me.

L 5 Tolle tu

Tolle tu mentis potius dolores,
 Et mei tandem miserere luctus,
 Nanq; despero, grauis atq; morbus
 Occupat ossa.

Indies plorans animus labascit,
 Roboris quando nihil in se cernit.
 Ergo tu nostros, miserosq; clemens,
 Respice fletus.

Nomen assuetum referas precamur,
 Liberans ægros morientis artus,
 Et tua optatam bonitate confer
 Alme salutem.

Hospites inter stygiæ paludis,
 Qui tui possit meminisse nemo est,
 Aut tuo dignas celebrare tentet
 Nomine laudes.

Perluo cunctis madidum cubile
 Noctibus, fundens gemitus canoros,
 Nec pijs incestum lachrymis rigare
 Desino lectum.

Deficit lumen nimio dolore,
 Palpitat dum cor timidum pauore,
 Inter hostiles trepidans cateruas,
 Inueterasco.

Nunc

Nunc recedētis procul o maligni,
 Nam Deus nostri gemitus misertus,
 Et genas solo lachrymis madentes
 Lumine terſit.

Audiet tandem preculas ſonantes,
 Et chelis noſtræ citharæq; planctus,
 Audiſt fuſas Dominus profundo
 Pectore uoces.

Qui malo nobis ſtudio precantur
 Dira, diſcedant fugiantq; triftes,
 Et ſtupefaſti ſolito pudore
 Afficiantur.

Pſalmus XI.

Domino fido, quomō dicetis anime
 meæ, &c. per eundem.

PRæſidiū in Domino poſui, ſpes ille ſalutis,
 Ille mihi & mortis dulce leuamen erit.

Quæ rabies, aut quis ueſtros furor occupat artus,
 Audetis uel qua dicere fronte mihi?

De monte in montem fugias per opaca uiarum,
 Deſertos ſcopulos, inuia ſaxa pete.

Inſtar auis, quæ incerta ſui diſcurrit ubiq;

Quæ tandem tuto nidificare queat.

Quam

Quã cupit instructis inuoluere retibus auceps,
 Assuetum mutat sæpius illa locum.
 Aut pete syluestres frondoso tramite colles,
 Et tegat absconsum clausa spelunca caput.
 Curre per ignotas gētes, Garamanthas et Indos,
 Infidos populos, Sauromatasq; truces:
 Nam feritas hæc uestra docet, docet ista nefanda
 Proditio, en latebras quærere cogor inops.
 Ecce mali intendunt arcus, celeresq; sagittas,
 Disponit nemo tela parata neci.
 Ut tandem in latebris iustos & rupe iacentes
 Confodiant, qui te iustitiamq; colunt,
 Fundamenta ruunt, ut non subsistere possint,
 Et reliquum uitæ nil superesse queror.
 Nec miseret quod sæpe uagus in montibus erro,
 Non ut respirent membra quieta finit
 Hæc tantum, infelix patrijs e sedibus exul
 (Immane) aut uestris urbibus eijcior.
 Sed me per saltus & per deserta latentem
 Perpetuo miserum sæua pericla manent.
 Sed quid commeruit iustus, quid deniq; fecit,
 Postulo, quod nostro crimen in ore fuit?
 At cœlos habitans Dominus, cui regia in alto est,
 Conspicit hæc puris omnia luminibus,
Nec

Nec non humani scrutatur pectoris artes,
Quicquid designat progenies Adami.
Est nihil occultum, quod non cognoscere possit:
Falleris (ò demens) si qua latere putas.
Ille etenim iustum considerat, atq; probatum
Assueta tandem pro bonitate fouet.
At sunt heu quantis agitati fluctibus illi,
In dominum ut toto pectore crescat amor.
Quinetiam insontes summa speculatur ab arce
Siderea, æterno prosequiturq; odio
Qui toto studio uobis uim inferre laborant
Perpetuo & quorum plena cruore manus.
Hos subitæ mortes, hos immatura senectus,
Et propero gressu fulmina missa manent.
Nanq; pluet laqueos, carbones, atq; procellas,
Ignitos lapides, sulphureosq; globos.
Non erit insumpti merces indigna laboris,
Hæc illos calicis portio plena manet.
Nam iustus Dominus cultores diligit, & qui
Iustitiam pari cum pietate colunt.
Nec non pacato uultu, tum fronte serena
Aspicias, iusti qui studiosus erit.

Psalmus

Fer opem Domine, quoniam defecit
sanctimonia, &c. per eundem.

TE mihi seruatore opus est, nã nullus habetur
Iam ueræ in terris religionis honos,
Cum pietate fides, æqui studiumq; recessit,
Inter mortales desijt esse bonus.
Aut si qui sunt, clam latitant, perq; inuia currunt,
Et celeri citius flamine diffugiunt.
Irrita fallaci mendacia gutture præfert
Quisq; suum fratrem trudit in insidias.
Nã quod corda sonant hoc mox mutare laborat
Lingua, pios fratres fallere docta satis,
Excindes igitur artes, & labra dolosa,
Falsas blanditias, uaniloquosq; sonos.
Quos licet elatos rideas, nil blandius extat,
Et quibus in dulci melle uenena latent.
Diuitijs siquidem, fucò, fastuq; tumentes,
Talia fulminea carmina uoce sonant.
Os nostrum penes nos est, & cuncta licere
Quis dubitet nobis, quomodocunq; libet?
Nullum suspicimus, nos non pendemus ab ullo,
Et tandem nobis quis dominator erit?

Ulli etenim

Illi etenim credunt nulla se lege teneri,
 Nullus amor superum religione mouet.
 Ob gemitus, madidasq; genas, durosq; labores,
 Propter & oppressi uulnera dura mei:
 Exurgam dixit Dominus, moderator Olympi,
 Et requies misero parta doloris erit.
 Hic tandem optata, dulciq; quiete fruetur,
 Ipse dabo uires, subsidiumq; feram.
 Ut spem concipiat solidam: fateatur & idem,
 Me charos nunquam deseruisse meos.
 Nam Domini præcepta manent purissima, sortes,
 Promissa, & leges, eloquiumq; Dei.
 Ac ueluti argenti, uel fului pondera nummi,
 Per septem flammis purificata uices.
 A quibus extructum, quicquid iã labis habebat,
 Et quicquid terræ sordidioris erat.
 Tu seruabis eos igitur, perq; omnia tutos.
 Efficies, nostri dux & alumnus eris.
 Ut non corrumpant scelerata potentia, nosq;
 Lædat & imbelles insidiosa cohors.
 Nanq; horrenda phalanx inuerso iure triumphat,
 Et summum in terris obtinet imperium.
 Quumq; malos reges summa ad fastigia tollunt,
 Et statuunt regni consiliq; duces.

Impietate,

Impietate, dolis sunt omnia plena, nec ullus
 Virtuti eximie cernitur esse locus.
 Funditur & latum uitiorum lerna per orbem,
 Nullaq; non tepido ferra cruore madent.

Psalmus XIII.

Quousq; obliuisceris mei Domine,
 etc. per eundem.

An ne in perpetuum nostri obliuisceris, atq;
 Pressa iacere solo mebra quousq; fines?
 Perpetuo faciem abscondes, uultusq; serenos,
 Rugaq; in nata fronte senilis erit?
 Quousq; uolutabo dubios in corde furores,
 Et premet insanus uiscera nostra labor?
 Quid sit opus factu, mecum studiose requiro,
 Me tenet & uarijs anxia cura modis.
 His quando finis studijs, & rebus agendis,
 Et quando tanti meta laboris erit?
 At quousq; super uictor me extollitur hostis,
 Subtractasq; mihi proferet insidias:
 Auxiliare, precor: nec non circumspice quantis
 Ignibus inuoluer, disrutierq; malis.
 Quaq; uia superare queam discrimina uitæ,
 Instructas acies insidiasq; doce.

Et ne

Et ne' defessos mortis sopor occupet artus;

Illustres oculos ô pater alme meos.

Ne fortasse ferox, quod me superauerit hostis

Dicat, & insultent inuidiosa cohors.

Grataq; lætentur celebrantes gaudia, quod sim

Sanguineæ dura morte sepultus humi.

Illorum excidium nec in hoc ego postulo, summo

Esse quod expectem res in honore meas.

Sed quod te spernunt hæc perfida turba, tuosq;

Ad se neglecta religione trahat.

In bonitate tua spero, soloq; fauore

Exilient plena pectora letitia.

Hoc fiet, cum tû currus spoliabis & hostes,

Dum dabis istorum terga uidere mihi.

Pro quibus officijs, & tanto munere, agetur

Autophyi summo gratia magna tibi.

Perpetuoq; tuas celebrabo tempore laudes,

Inuisam accensis templa sacrata focus.

Psalmus XX.

Exaudiat te Dominus in die tri-

bul, etc. per Vinc. Obso-

pœum.

Qui tibi sollicitas rerum mādauit habenas;

Qui dedit imperij scepra regēda, Deus:

M Audiat

Audiat ille tuæ deuota precamina uocis;
 Fortunæ quoties te mala fata premunt.
 Protegat ille suo semper te nomine tutum,
 Insidias caueat, discutiatq; dolos.
 Auxiliūq; tibi magno demittat olympo,
 Deq; Sion regem fortificare uelit.
 Et quæ thuricremis adolesti prouidus aris,
 Sacrorum semper sit memor ille tuūm.
 Pingua sint etiam donorum holocausta tuorum,
 Ut tua sit summo uictima grata Deo.
 Det tibi siqua tuo rex uoluis pectore uota.
 Det tibi siqua tua munere mente cupis.
 Et quæ decreris animo facienda parato,
 Omnia consilijs prouehat acta suis.
 Nos, tua iactamus plausu socia arma canoro,
 Vnica tu nostri es gloria præsidij.
 Inq; tuo erigimus uictricia nomine signa,
 Auspicio soliti bella mouere tuo.
 Audiat omnipotens quæcunq; rogabis, & eius
 Despiciat preculas, nulla repulsa tuas.
 Nunc ego non dubie didici cognoscere regem
 Quod Deus auxilio præsidioq; leuet.
 Deq; throno sancto clemens exaudit eundem,
 Propicie fusas accipiendo preces.

Cælestis

Cœlestis domini auxiliatur dextra potenter,
 Inuictum auxilium quem reuelabit habet,
 Ingentes animos inflato pectore tollit,
 Turba inimica suæ robore freta manus.
 Impia fudit equis, fudit male cauta quadrigis,
 Et multis fudit mox ruitura uiris.
 Nos erimus memores diuini nominis, illud
 Contra hostes nobis ferrea turris erit.
 Ulli sanguinea postrati clade ruerunt,
 Nos contra firmo stabimus usq; pede.
 Fer domine auxilium, rex audiat aure benigna
 Clamantes, placida nos quoq; mente iuuat.

Psalmus XXI. Vel secundum He-
 bræos XXII.

Deus meus cur me dereliquisti,
 &c. per D.M.M.

Me suspirantē querula quid uoce relinquis,
 Postulo qui supplex robur et auxiliū?
 Atq; licet tecum crebris clamoribus instem,
 Prò do'or, optata membra salute carent.
 Non taceo, cunctis adiens tua templa diebus,
 Quinetiam obscuris noctibus ipse gemo.

M 2 At non

At non exaudis fletus, lachrymasq; precantis,
 Et spernis citharæ carmina mœsta meæ.
 Et tu qui mundos habitas sanctissime cœlos,
 Israel robur, gloria, laus, & honor.
 Horum quæ patior tutus dormire uideris,
 Ac si nulla mei nunctibi cura foret.
 Spes patrum semper nostrorum sola fuisti,
 Nec potuere illis ulla nocere mala.
 Ad te clamabant quoties, & uota ferebant,
 Protinus auxilium ferre paratus eras.
 Ast ego sum uermis non, uir abiectio plebis,
 Fabula tum uulgi, fimus, & opprobrium.
 Me quicumq; uident, cõtemnunt, labra retorquēt,
 Et capite ij moto talia uoce fremunt:
 Suspexit dominum, is redimat, foueatq; gementē,
 Et saluum faciat (si sibi charus) eum.
 Molle tuo studio materna corpus ab aluo,
 Prodiit, inde mihi spes ueneranda manes.
 Tu non discedas, quando me angustia terret:
 Qui, præsens nemo est, præbeat auxilium.
 Me cingit pinguis taurorum exercitus omnis,
 In me auidi prædæ more Leonis hiant.
 Instar aquæ fluidus sum factus, membra soluta
 Omnia, tum ceræ cor simile est liquidæ.
Linguaq;

Linguaq; iam siccis hærescit faucibus, ac si
 Vicinæ aptasses arida membra neci.
 Me cinxere canes ualidi, cætusq; maligni,
 Et fodere pedes, exanimesq; manus,
 Nec satis est illis spoliari pellibus ossa,
 Quæ quiuis facile dinumerare queat.
 Ni me despectum cernant, ac multa querentem.
 Illudant uarijs excipiantq; iocis.
 Ac uelut extincti, inter se indumenta sodales
 Partiti, uestem sortibus abripiunt.
 Tu mea nunc uirtus, robur, spes una dolorum,
 Viribus accelerans, præsidijq; iuues.
 A gladijs tutare animam, sæuisq; molossis,
 Qui rabidi pauidam dilacerare parant.
 Quinetiam à rictu crudelis & ore leonis:
 Nam mora nunc mortis nulla relicta meæ.
 Cum bonitate tuas memorabo carmine laudes,
 Lis qui te pura relligione colunt.
 Vos igitur quotquot sincero corde timetis
 Abrahæ semen, magnificate Deum.
 Qui pater afflictis pronas accommodat aures,
 Nec spernit madidas ore tremente genas.
 Collaudabo tuum tollens ad sidera nomen:
 Nec deerit populus, cum tibi uota feram.

Mansueti ihs aderunt epulis, saturiq; redibunt,
 Cantantes Domino carmina grata demum.
 Quos & nulla sitis poterit uexare, fames uē:
 Perpetuo uiuent sic pia corda fide.
 Cuncti te noscent fines patremq; fatentes
 Communem, summa cum pietate colant.
 Quinetiam terræ pingues, dominiq; potentes,
 Orabunt curuis numina poplitibus.
 Et quibus obscuris sunt cōdita mēbra sepulchris,
 Audierint quando nuncia fausta ducis.
 Quorum non solitis rupisti uincula fatis,
 Ipse cruci affigens crimina cuncta tuæ.
 Hæc Domini æternis scribantur gesta libellis,
 Cui canet assiduo carmine posteritas.
 Qui bona narrabunt cœlestis dona parentis,
 Venturis populis, iustitiamq; Dei.
 Nā Domini est regnum, qui cunctis finibus orbis
 Imperat, & gentes sub ditione tenet.

Psalmus XXV.

Ad te leuauī animam meam, &c.
 per Vincentium Obso
 pœum.

AD mea te genitor mentem fiducia tollit,
 Fac ne suffundar summe pudore Deus.
 Summe

Summe Deus, cui me totum commendo, repulsis

Darogo summotis uota petita feram.

Ne grata hostili præstem ludibria turbæ:

Gaudeat & nostris gens inimica malis.

Nos te propitium persuasa mente manemus,

Vt spe frustremur non finis alme parens.

At mage confuso stet pars diuersa rubore,

Quæ nulla caussa semper iniqua facit.

Ipsæ tuæ si; quæso uicæ certissimus index

Nobis, utq; tuum semper eamus iter.

Ne nos humanæ uitient fermenta loquelæ,

Tu nos sancte pater sedulus ipse doce.

Vnica quæ tua sit diuinæ mentis imago,

Quæq; tibi semper sint placitura mone.

Quippe Deus noster, nostræ es simul ipse salutis

Autor, & in medijs ancora sacra malis.

Teq; expectamus, teq; expectauimus omni

Tempore: tu nobis auxiliator eris.

Quàm pius in multos fueris, reminiscere quoddam.

Sic misero solita nos bonitate foue.

Nec uelis esse pater uitæ memor esse peractæ,

Et quæ deliquit nostra iuuenta prius.

Nosq; tua culpam patria bonitate fatentes,

Præuaricatores suscipe quæso Deus.

Dulcis enim et rectus celebraberis atq; benignus,
 Propterea errantes sancte reduce pater.
 Iudicio ut recto docti, ne deuia turbæ
 Errantis, tritum neue sequamur iter.
 Atq; tua indoctis aperi mysteria stultis,
 Mansuetisq; tuæ dogmata sancta uicæ.
 Est bonus, est dulcis dominus, mera gratia cunctis
 Qui quæerunt sancte uiuere lege sua.
 Peruersis quanquam nimium uideatur acerbus,
 Melle tamen uoluit dulcior esse pijs.
 Inde tuū propter sanctum & uenerabile nomen,
 Elue propitie nostra piacula Deus.
 Non tot littoreas pelagus numerabit arenas,
 Quot numerat uitæ cursus iniqua meæ.
 Nunc quicumq; times Dominū, te (crede docebit)
 Electæ per se non nisi lege uicæ.
 Rebus abundabit fœlix tua mollibus ætas,
 Ille tui terræ sanguinis hæres erit.
 Ipse sui Dominus trepidantia corda pauore
 Confirmat, timidis fœdera sacra refert.
 Semper erunt oculi sublatis ad sydera nostri,
 Semper in æthereum lumina fixa polum.
 Quandoquidem solus discussso errore ualebit
 Etenso nostros soluere fune pedes,

Ad nos

Ad nos mansueto tua dirige lumina uultu;

Summe Deus miseri commiserere mei.

Cernis ut à cunctis uiuam desertus amicis

Vnicus, infœlix, pauper, egenus, inops.

Adflictos innumeros ego sentio corde dolores,

Me pater è duris asserere quæso malis.

Cerne pater quæ nam teneat me angustia mētis,

Quando collucter cerne labore precor.

Proinde meis ueniam erratis concede petitam,

Fac careat maculis mens mea pura nigris.

En me quàm densis cinxere cohortibus hostes,

A quibus haud iusta degrauior inuidia.

Ergo animæ tibi sit iugis custodia nostræ:

Me precor insidijs exime, tutus ero.

Spes aliunde mihi nulla est fiducia, nulla:

Ne me frustretur, te rogo, nostra fides.

Et quia te solum per tempora cuncta canebam,

Se iunxere mihi non nisi corde pij.

Nunc, tua quæ bonitas certe, tribulatio si qua

Impendens populis est onerosa tuis.

Hæc precor ex humeris pater optime tolle graua

Atq; tuos misero fasce leuare uelis. (tis,

Psalmus XXXIII.

Benedicam Domino, &c. In gratiam
D. Andreae Althameri, tracta-
tus παραφρασεως, per
V. Obsopœum.

L Audibus æternis summū celerabo parentē,
Et regem cœli nocte dieq; canam.
Illius assidua modulans præconia uoce,
Percinam appollinea carmina culta lyra.
Carmina perpetuam Domini memorātia laudem,
Hæc semper uerbis est repetenda mihi.
Diuitias alij iactent, sua sceptrā Nerones,
Progeniem prisca nobilitate ferox.
Ingenium docti, mauortia facta Camilli,
Virtutum tetrici nomina uana Sophi.
Hectoreos animos uenali sanguine miles,
Corporis inuictum robur athleta sui.
Deniq; quod cordi cuiq; est hoc iactet, & illo
Per me quisq; sibi mente placere potest.
At mihi laus rebus quærat̄ur nulla caducis:
Erebus uanis gloria uana uenit.
Quin magis in summo memet iactabo Tonante,
Si Deus ille animæ gloria summameæ.

Hoc

Hoc in se uerbis & iactet & efferat amplis,
 Illa sibi hinc laudes, hinc petat illa decus.
 Hunc celebret uotis, hunc unum extollat, & illo
 Quæq; sibi placeat, si qua placere cupit.
 Hunc unum nostræ sortis casusq; leuamen
 Audiat innumeris turba grauata malis.
 Audiet & positis lachrymis, et fronte serena
 Gaudebit multis exhilarata modis.
 Proinde Deū mecum magnis extollite uerbis:
 Magnificè magnum magnificate patrem.
 Huius & unanimes uno ore sub astra feramus
 Nomen, & æterna posteritate decus.
 Hunc ego multiplici oppressus casu atq; ruina,
 Quæsiui supplex corde gemente uocans.
 Protinus ille preces placidas demisit in aures,
 Suscipiens prona uerba precantis ope.
 Me consternatum trepido terrore leuauit,
 Omnibus oppressis hostibus atq; metu.
 Omnibus extinctis fæliciter, adde, periculis
 Desertum asseruit uindice præsidio.
 Hunc repetunt oculis, hunc toto lumine signant,
 Quos fors indigna mole maligna premit.
 Huius & ad solium rapido multa agmina cursu,
 Atq; catenatim plurima turba fluunt.

Nec

Nec quisquã è tanto numero frustratus et expes,
 Confusa facie tristis abire solet.
 Omnibus ille patet placato numine, nulli
 Auxiliatricem denegat ille manum.
 Est qui clamauit tollens ad sidera palmas,
 Afflictus dubijs rebus egenus homo.
 Hunc Deus obstructa nõ reppulit aure precantẽ,
 Sed propere misero uota petita tulit.
 Ex alijs etiam seruabit cladibus illuc,
 Oppressum dura sorte, dolore, cruce,
 Anxietate, minis, terrore, tyrannide, luctu,
 Carcere, sæuitia, sanguine, morte, fame.
 Ille suos uallo circundat, robore munit,
 Firmat præsidio, subsidioq; iuuat.
 Circa ipsos figit tuta tentoria fossa,
 Hunc omnes solita qui pietate timent.
 Eripit ille suos depulso turbine sæuæ
 Fortunæ, sed eum qui reuerenter habent.
 Quæ si nota minus tibi sunt, & cognita certo,
 Fac animi sumas experimenta sui.
 Non summis labijs, sed plenis faucibus ipse
 Gustando tentes, experiendo probes:
 Et uideas quanta Dominus dulcedine gustum
 Afficiet, quanta tum bonitate tuum.

Aspice

Aspice, quàm bonus est. ò terq; quaterq; beatũ,
 Cuius erit summus spesq; salusq; Deus.
 O ter fœlicem, cuius fiducia tantum
 Maximus ille uagi conditor orbis erit.
 Hunc omnes sancti metuant, hunc rara piorum
 Suspiciat trepido turba timore patrem.
 Quandoquidem rerum penuria nulla fatigat
 Illos, qui Dominum corde timente pauent.
 Nullus egestatis locus est, metuentibus illum;
 Vlla nec annona deficiente fames.
 Pœnorum catuli soboles rabiosa leonum.
 Sæpe inopes uictus esuriere nimis.
 Nō eadem sequitur Dominum fortuna timentes,
 Qui quærunt penitus supplice corde Deum.
 Excipit hos fœlix, & pleno Copia cornu,
 Fertur Almatheæ quale dedisse louem.
 Ergo agite, & celeri properantes currite gressu,
 Discite qui Domini debeat esse timor.
 Qui tranquilla cupit incundæ tempora uitæ,
 Qui cupit optatos ipse uidere dies,
 Sedato ut cursu possit, rebusq; secundis,
 Tutus & æterna prosperitate frui.
 Turpia uaniloquæ caueat mendacia linguæ,
 Ne noceat properans improba uerba loqui.

Perfida

Perfida quæ in etiam labiorum claustra silendo
 Compescat, ne sint uana reperta dolo.
 Deserat infectæ uitiosa piacula mentis,
 Exactæ uitæ deserat omne scelus.
 Et uirtutis opus faciat, purgatus ab omni
 Labe nigræ mentis, corporeisq; notis.
 Quæsitæ pacis studium sectetur & artes,
 Pacificus cunctis, pacis & ipse tenax.
 Quippe oculi Domini per amico lumine semper
 Perlustrant iustos, aspiciuntq; probos.
 Clamorem patulis simul auribus arbiter æui
 Accipit, & properat quosq; leuare suos.
 Impia quin etiam obtutu uidet, agmina toruo,
 Quæ semper noxis criminibusq; student.
 Vt genus illorum radicitus eruat, ima
 A stirpe ut pereant germina cuncta simul.
 Huius & ut generis famam obliteraret iniqui,
 E terris tollens nomina praua Deus:
 Vt nullis maneant monumentis clara nepoti,
 Sed magis æterna nocte sepulta forent.
 At piaturba Deum non cassa in uota uocabit,
 Illico nam facili suscipit aure preces.
 Eripiens durisq; malis, sæuisq; procellis,
 Quæ fuerint certa pectora firma fide.

Nā pater omnipotens cōtritis corde propinquus,
 Et fractis animis cōminus esse solet.
 Sicut fastidit rigida ceruice superbos,
 Qui tumido fastu pectus inane gerunt.
 Seruat & inuisæ quos urget sarcina culpæ,
 Et quos mente humiles pondera dura grauant.
 Et licet infinita bonos tribulatio semper,
 Et iustos homines undiq; multa premant.
 Exitū hinc mundo minitante, hinc dæmonis astu
 Instante, hinc propria carne premente pios.
 Eripit hisce tamen pater omnibus ille benignus,
 In se sperantem pronus amore gregem.
 Hunc ita sollicito defensum corde tuetur,
 Sic fouet, & curam sedulus huius agit,
 Defluat ut nullus numeroso è crine capillus.
 Qui non auspicio decidit ante suo.
 Sic defensa oculis uigilantibus ossa piorū,
 Vt nullo casu comminuenda sient.
 At sua disperdet uesania praua malignos,
 Autores perimet perfida techna suos.
 Iustorum osores profligabuntur ad unum,
 Semine prosapiæ non remanente malæ.
 Sed non magne tui exitio absumentur eodem
 Serui, & sola pater dedita turba tibi.

Eripis

Eripis horum animas ex omnibus undiq; damnis,
 Quas dehinc post cineres ducis ad astra poli.
 Ergo nulla pios unquam populatio uexat,
 Qui sibi proponunt spemq; fidemq; Deum.

Psalmus LVII.

Miserere mei Deus, miserere mei,
 &c. per Eundem.

OMnipotens miserere mei, miserere precatis,
 O Deus, o animæ spesq; salusq; meæ.
 In te nostra iacet solo fiducia fixa,
 Haud aliū, de quo mens mea sperat, habet.
 Me tegat alarum auxiliatrix umbra tuarum,
 Quæ mihi suffugium, quæ mihi portus erit.
 Donec transierint optato sine dolores,
 Et mala sacrilega conciliata manu.
 Inclamabo Deum sublata uoce supremum,
 Sublata summum uoce uocabo Deum.
 Ille meos casus placido componere fine,
 Et nouit duræ tollere fata uicis.
 Auxilium empyreo mitis demittit olympo,
 Et me à mersoris liberat ille probro.

Ille

Ille suæ bonitatis opes effundit in orbem
 Demissas, largo cœlitus imbre pluens.
 Inter ego immanes iaceo miser ecce leones,
 Et mecum parili mens mea sorte iacet.
 Nati hominum diris superant incendia flammis,
 Quandoquidē nō sunt nil nisi flamma uorax.
 Sæua Theonini quorum sunt spicula dentes,
 Et quibus insontes, tela maligna, petunt.
 Et uirulentæ peracuta cuspide linguæ
 Sunt enses, illis candida corda secant.
 In sublime Deus super omnia sidera temet
 Tollas, quæ decorant undiq; luce polum.
 Et super omnigenam tollas tua nomina terram,
 Quæ fama nunquam sunt peritura sua.
 Ecce meis pedibus laqueos & retia tendunt,
 Deperdendæ animæ perfida turba meæ.
 Et scrobem effodiunt memet spectāte, sed in quā
 Illi ipsi casu præcipitante ruunt.
 Cordis prona mei cordis est prona uoluntas,
 O Deus, ut psallam carmina facta tibi.
 Ocyus una meæ expergiscere gloria uitæ,
 Surgite Phœbeæ nablia plectra lyræ.
 Et uos o dulces ante omnia surgite Musæ,
 Laudantes cithara nuac meliore Deum.

In medio populi grates persoluere dignas

O pater elata uoce studebo tibi.

Proclamabo tuas gratanti carmine laudes,

Terræ per cunctas te celebrabo plagas.

Latius ista tuæ quoniam clementia dextræ

Tendit, quàm magni climata cuncta poli.

Et tua ueridicæ sanctissima dicta loquelæ

Quæ tendunt, nubes tendere & illa solent.

O Deus extollas super omnia sidera temet,

Fac celebre immenso nomen in orbe tuum.

Psalmus LXVI.

Iubilate, &c. per Philippum

Melanchthonem.

Hic agite ô populi, summūq; agnoscite patrē
Illius et laudes carmine ferte pio.

Et uos qui primi redeuntem cernitis undis

Eoo solem, ducere ab urbe diem.

Et uos qui reuehi tenebras, noctemq; uidetis,

Oceano fessos sol ubi mergit equos.

Quem colimus uere esse Deum, rerumq; parentē

Discite, et illius numine cuncta regi.

Non nati casu, non casu uiuimus ipsi,

Condidit, et factos seruat alitq; Deus.

Ille

Ille iter incertum uitæ cursumq; gubernat,
 Illius uere curaq; grexq; sumus.
 Has laudes pueriq; Deo cantate, senesq;
 Hic honor, hæc summo uictima grata patri est.
 Hinc sperare animis audete, & poscere certum
 Auxilium, tristi tempore quisq; sibi.
 Nam bonus est Deus, & miseros auditq; iuuatq;
 Qui credunt eius se bonitate tegi.

Psalmus LXXXIII.

Quam dilecta tabernacula tua, &c.
 per Arcturum Frisium.

O Deus, humani generis mundiq; creator,
 Omnia qui ualida sub ditione premis.
 In toto nusquam locus est mihi charior orbe,
 Quam sunt auspicio condita templa tuo.
 Hic ubi, siue tui tractamus mystica uerbi,
 Seu tibi sollicito dicimus ore preces.
 Hunc ego odorati diuino thuris honore,
 Perpetuaq; colam relligione locum.
 Nam uelut aerea sibi struxit in arbore nidum,
 Se foetusq; suos quo tueatur auis:
 Sic tutus nobis sacra est Ecclesia nidus,
 Susceptosq; suo nos fouet illa sinu.

Nec sinit innumeros nigri nos dæmonis astus,
 Aut quascunq; alias extimuisse minas.
 Quæritis unde habeat tantas Ecclesia uires?
 Scilicet æterno est uindice tuta Deo.
 Perpetuo ille suam studio tutabitur ædem,
 Nec feret hanc ulla dæmonis arte premi.
 Recte igitur uera se prosperitate beatum,
 Sentiat, in tali cui licet esse loco.
 Tutus ubi sacras sancte prostratus ad aras,
 Edat diuinos accipiatq; sonos.
 Atq; iterum scælix, qui te pater optime rebus,
 Auxiliumq; habeat præsidiumq; suis.
 Nanq; licet duros non longo tempore casus,
 Et feret hostiles in sua damna manus.
 Dum pius ingrato diuina oracula mundo,
 Teq; adeo uerum prædicat esse Deum.
 Ille tamen uicto portabit ab hoste triumphum,
 Victriciq; feret læta trophæa manu.
 Sic licet ingentes perpeffa Ecclesia fluctus,
 Inde tamen saluum tollit in astra caput.
 Successuq; docet, quod toto solus in orbe,
 Aeternus dici tu mereare Deus.
 At tu summe pater nostris precor annue uotis,
 Nec nos auxilio destituisse uelis.

Ipse tuas ædes præfenti numine serua,
 Ipse tua Christi regna tuere manu.
 Ipse repugnantes scepro contunde Tyrannos.
 Da nobis, placida posse quiete frui.
 Illa dies igitur niueo signanda lapillo,
 Et ueræ fructum prosperitatis habet.
 Et mihi mille alijs longe anteferenda diebus,
 Qua sum facta tuæ pars ego parua domus.
 Vnus enim sacræ est mihi charior angulus ædis,
 Quàm sunt alterius splendida regna loci.
 Ulic securæ scælicia tempora uitæ,
 Et peragam lætos te modo dante dies.
 Tu pater aduersis præbes solatiarebus,
 Solus & es populo portus & aura tuo.
 Tu geris inuicta pro nobis prælia dextra,
 Tu nos Tartareo solus abhoste tegis.
 Deniq; cuncta pijs cedent scælicia, qui te
 Agnoscunt uera religione Deum.

Psalmus idem.

Quam dilecta tabernacula, &c.
per Philip. Melanch.

Præcipit autem, ut amemus & summa cura ornare studeamus Ecclesiam Christi, hoc est, & uerbum Dei, & ipsum publicum ministerium, & iubet huius ministerij causa fortiter perferre ærumnas, et pollicetur Ecclesiæ in periculis auxilium Dei.

NVlla domus, non ulla mihi iucundior urbs
Quamuis ingētes accumularit opes, (est:
Quam templi sunt tecta tui, pater optime rerum,
In quo doctrinæ uox sonat ipsa tuæ.
Hanc arcem toto uenerabor pectore semper,
Qua non est animo charior ulla meo.
Ipse tuas aras festis ornabo coronis,
Atq; illas iusto semper honore colam.
Vtq; suis timidæ nidis gaudere uolucres,
Quos sibi quæq; sua condidit arte, solent:
In quibus & possunt hostes contemnere tutæ,
Et pullos dulci mater amore fouet:
Sic nobis templum, nidus gratissimus esse,
Et certum debet perfugium esse pijs.

Felix

Fœlix hac semper quicumq; habitabit in arce,
 Audiat ut laudes & canat ipse Dei.
 Vera pijs patria est Ecclesia sola putanda:
 Quæ patriæ debes officia, ista petit.
 Non uis ulla animos unquam diuellat ab ipsa,
 Aeterno iunctam scedere semper ama.
 Hanc omnes studio sociato ornentq; iuuentq;,
 Hic honor, hæc pietas, credite, grata Deo est.
 Ac ueluti uolucrum nidos industria munit,
 Sic nostra cura est ista tuenda domus.
 Crudelis quicumq; ipsam lacerare parabit,
 Impiaq; aduersus cœperit arma Deum.
 Sed patriam hæc quisquis melior defendere certe,
 Et rectam non uult destituisse uiam,
 Aerumnas feret iste graues, atq; aspera multa,
 His non succumbet sed tamen ipse malis.
 Ac riuos late deducet fonte perenni,
 Extingui nunquam dogmata uera queunt.
 Doctores Deus ipse regens cœlestibus auget
 Dotibus, & studium prouehit atq; iuuat.
 Multaq; deleto uictores hoste trophæa
 Ponent, ut fiat gloria nota Dei.
 Exaudi gemitus nostros pater optime rerum,
 Aspicias templi quæso pericla tui.

Conserua regni formamq; statumq; decorum,
 Præfice concordēs ipse piōsq; duces.
 Has ego delicias ardentibus expeto uotis,
 In templo semper degere posse Dei.
 Et quamuis ibi erunt mihi multa adeunda pericla,
 Nanq; odijs urget mundus ubiq; piōs.
 Attamen antē feram regnis opibusq; malorum
 Huius militiæ signa, decusq; piæ.
 Nanq; sua dextra Deus istam protegit arcem,
 Et ciues nunquam deserit ille suos.
 Fœlix qui uoci cœlesti obtemperat uni,
 Nec patitur frangi pectora firma minis.

Psalmus CIII.

Benedic anima mea Domino, &
 omnia, &c. per Vinc.
 Obsopœum.

Mens mea multimodas modulato carmine
 Vni indiuiduo dedita solue Deo. (grates
 Redde Deo dignas meditato carmine laudes
 O anima & summi percine facta patris.
 Omniaq; internæ laudent præconia mentis
 Ipsius immenso nomen in orbe sacrum.

Mens

Mens mea deuotas modulantia carmina laudes

Ore tuo uero percine grata Ioui.

Nec benefactorum capiant te obliuia, summi

Patris, sunt meriti plurima dona sui.

Te quibus ille manu plena cumulauit egentem:

Et pergit semper te cumulare magis.

Qui non uipereum saltem scelus abluuit, & te

A prima purgat labe parentis Adam.

Omnia prauorum delet contagia morum,

Condonans uitæ crimina cuncta tuæ.

Illius his faciem scædasti sæpe serenam

Deformi scelerum contaminata luto.

Et tamen ille tibi placato pectore donat,

Delens propitia cuncta piacula manu.

Nec sat habet mentem purgatis sordibus esse

Sanam. si sanum non quoq; corpus erit.

Propterea tollit uexantes corpora morbos

De cute depellens ulcera cuncta tua.

Hic reputa quoties releuet, quantisq; periclis

Liberet infesta membra grauata cruce.

Vel cum pestifero corrupti tempore cœli

Tabida corripuit corpora fessa lues.

Vel cum multimodæ flagrantia tormina febris

Nos urunt, aut mox frigora concutiunt.

Aut ubi scæda cutem macies & lurida, morsu
 Absumens tacito corpus inane facit.
 Aut ubi Gallorum scabies, aut regius urget
 Morbus, & articulos dira chiragra tenet.
 Aut ubi perniciem intentat sudore Britannus:
 Terruit hæc nuper millia multa plaga.
 Aut cruciat male, delicijs assueta podagra,
 Aut formidatæ fata minantur aquæ.
 Deniq; quæcunq; infandi contagia morbi
 Corpora nostra graui corripuere lue,
 Quæ neq; Pœonijs possit medicarier herbis,
 Quæq; Machaonium uinceret ingenium.
 Hæc pater omnipotens ægro de corpore tollit,
 Sedulus ut medicus, sedulus utq; parens.
 Corporis officio possis quo fungier omni,
 Et sanis membris articulisq; frui.
 Qui te etiam è laqueis hostilibus eripit, atq;
 Ex omni uitam perditione tuam.
 (Qua tibi molitur damnosus undiq; fraudes
 Cum mundo dæmon, insidiator atrox.)
 Qui te non cessat donis cumulare benigne,
 Diuitijs, opibus, coniuge prole, domo,
 Stirpe, bona fama celebrem, uirtute colendum,
 Ore grauem, dignum gratia, amore, fide,
 Dulcis

Dulcis amicitiae fructu. studijsq; bonorum:
 Ut cultum ingenij corporeumq; sinam.
 Et quis cuncta, tibi quæ dat, persiringere possit,
 Omnipotens plena non numeranda manu?
 Sic os ille tuum solet ubertate replere,
 Ut quò te uertas omnia plena uides.
 Interea ætatem degis florente iuuenta,
 Corpore non uires diminuente suas.
 Non oculos peior, non usus hebetior aures,
 Non capiet lassos ægra senecta pedes.
 Constabit solidum sed robore corpus eodem,
 Idem firmabit fortia membra uigor.
 Et tua perpetuo cursu renouabitur ætas,
 Ut louis armigerum se renouare ferunt.
 Subdola quinetiam si quando calumnia uitam
 Inuadet, probris aut sycophanta tuam:
 Aut obiecta premet non fontem iniuria, noli
 Reddere fraude dolum, par ne referre pari.
 Vindictæ partes Domino seruabis. & ille
 Iusticiæ uindex optima iura dabit.
 Vindicat ille suos iudex ultrice flagello:
 Supplicio pensans impia facta graui.
 Qualia legifero reserauit dogmata Mosæ,
 Plurima diuinæ significando uia.

Adde

Adde suum studium, mores, sua facta, ritusq;
 Quæ sunt ludæis prodita cuncta diu.
 Quod pius & facilis, placabilis atq; benignus,
 Mansuetus, clemens, longanimisq; siet,
 Mitis, flexibilis, bonus, exorabilis omni,
 Ad ueniam pronum deniq; pectus habens.
 Tarde inflammatur, tarde excandescit in iram,
 Et punit lento quosq; furore reos.
 Tantas adiecit sibi mansuetudine laudes,
 Et tantum placidæ mentis amoris habet,
 Ut miserescentis nequeat mensura fauoris
 Prorsus ab humano pectore certa capi.
 Et quanquàm certo crudeles tempore pœnas
 Irroget, & iustis sæuiat ille plagis:
 Non tamen æterno contendet turbidus ore
 Miscendo trucibus iurgia sæua minis.
 Sed neq; perpetuò terrebit fulmine gentes,
 Vindex offensæ truxq; tenaxq; suæ.
 Ille odij nouit mensuram, & nouit amoris:
 Largior hoc, illo parcior esse solet.
 Et cum peccati mors sit certissima merces,
 Ille tamen non sic quale meremur agit.
 Perdere cum posset peccantes, non tamen atræ
 Peccantes crebro nos dedit ille neci.

Nec

Nec delinquentes stygias detrusit ad undas,
 Nec nostræ culpæ præmia digna dedit.
 Nec tribuit nobis commissa piacula, qualem
 Mercedem noxa commeruere sua.
 Stelliger à terra nam quantum distat Olympus,
 Quod spacium ratio non capere ulla potest:
 Tanta suos amplexa tenet clementia patris,
 Et tantum in cunctos præua'et illa pios
 Qui probitate colūt ipsum, ac uenerātur, amatq;
 Atq; illum timido deniq; corde pauent.
 Et quantum Eois occasus distat ab oris,
 Tantum submouit crimina nostra Deus.
 Ceu pater indulgens multa dulcedine natis
 Parcit, non faciens omnia iure suo.
 Sic etiam ille suos solet indulgenter habere,
 Nos patris eximij commoditate ferens.
 Non semper punit peccantes: plurima nanq;
 Affectu patrio dissimulata tenet.
 Et licet interdum iratum se fingat acerbe,
 Dum sæua è nigra fulmina nube micant,
 Horrendoq; uagus tonitru dum cõsonat æther,
 Et mixta in tectis turbine grando crepat:
 Perstat amor patrij tamen in nos usq; fauoris,
 Discutit hic uultus nubila cuncta sui.

Non

Non reputat quales sumus, aut qua stirpe creati,

Quam fragiles uita, quam probitate leues?

Quam nihili & uiles, quam imbelles, quãq; fuga

Et subitis bullis conditione pares. (ces,

Quando quidem nouit manuũ figmenta suarum:

Conditor est operis conscius ipse sui.

Quòd cinis & puluis, quòd nil sumus omnia no-

Aut siquid magni nos sumus, ũbra sumus. Cuit:

Quippe dies hominis sicut uiridantia campi

Gramina, quæ uerno sole uirere solent.

Vt flos purpureus uiridi florescit in agro,

Sic ætas hominis, sic quoq; floret homo.

Quem cum perflauit modico spiramine uentus,

Languidus amisso protinus ore cadit.

Vt locus ignoret quo nam defloruit ille:

Sic deflorescit protinus omnis homo.

At bonitas nostri simul & clementia patris,

A seculo in seclum firma tenaxq; manet.

Cuius dona patent & munera tanta parentem,

Qui colit, & pavi lo pectore flagrat amans:

Huius & ad seros descendunt scepra nepotes,

Nec non iusticiæ condita iura suæ.

Qui stabunt pacto, qui promissisq; manentes

Defendent firma fcedera facta fide.

Qui

Qui mandatorum memores faciendo suorum
 Esse solent, nobis quæ tulit ipse pater.
 Imperij superi Dominus stabiliuit honores:
 Et fixit certa deniq; sede thronum.
 Cui parent quæcunq; fouet terraq; mariq;
 Orbis habens regno subdita cuncta Dei.
 Hunc ergo mecum multa uirtute potentes,
 Cœlitus angelici concelebrate chori.
 Obsequio cuius uos iussa capeſſitis, omni
 Dictis parentes tempore morigeri.
 Hunc etiam reliquus supremæ exercitus aulæ
 Extollat, celebret, laudet, ad astra uehat.
 Omnia præterea Dominum quoq; tollite uerbis,
 Quæ sunt consilio condita cunq; suo.
 Omnibus inq; locis medio quæ Phœbus ab axe
 Despētat, lata sub ditione Dei.

Psalmus CXII.

Beatus uir, qui timet Dominum,
 &c. per Erasmus Eb-
 nerum.

Felix ille Deum metuit qui pectore casto,
 Et non fucata relligione colit,

Et qui

Et qui diuinæ legi parere studebit,
 Et cui deliciæ sunt bona iussa Dei.
 Fluctib. in medijs seruabitur ille, paternas
 Implebitq; sua posteritate domos.
 Et quanquam uarijs iactetur sæpe periclis,
 Attamen hunc summus seruat alitq; pater.
 Huius conatus facilis fortuna fouebit:
 Prouehet & dextro numine cuncta Deus,
 Illius æstiuæ superabunt horrea messes,
 Et fruges amplo scenore reddet ager.
 Hunc pater ancipiti seruabit tempore, iusta
 Caussa patrocínio uincet ubiq; Dei.
 Non deerunt unquam dubijs solatia rebus.
 Quæ faciunt pectus firmitus esse uiro.
 Lumina, ceu tenebris adparent clara remotis,
 Sic tristi inueniet tempore pectus opem,
 Vir bonus adflucto facilis succurrit amico,
 Et quacunq; potest sedulitate iuuat.
 Aerq; non ægrè dat mutua ferre petenti,
 Ac opibus largè subuenit ille suis.
 Nec sibi diuitias per fraudè aut quærit honores,
 Nec cuiquam iniustas injicit ille manus.
 Si quando exitium fortuna inimica minatur,
 Illius semper uult meminisse Deus.

Et quid

Et quia se curæ esse Deo confidere nouit,
 Non huic incutiet nuncia fama metum.
 Mens immota, uelut magno cū robore quercus,
 Constat, et in Domino spemq; animūq; locat.
 Sed qui contemnet cœlestia iussa, peribit:
 Nam subito ueniet magna ruina malis.
 Vir quoq; multa pius confert in pauperis usum,
 Et fiet miseris portus & aura uiris.
 Ille potest dubijs nunquam succumbere rebus,
 Isq; malis uictus cedere nescit homo.
 Impius usq; licet cœlestia numina culpet,
 Iratus dicat iurgia multa Deo:
 Non impune diu tamen hoc erit, impia tandem
 Turba graues pœnas suppliciumq; luet.

Ex Psalmo CXVIII.

In æternum Domine, permanet uer-
 bum tuum. &c. per Philippum
 Melanchthonem.

Sermo tuus nūquā pater occidit irritus, et nō
 Spem fallit mentis, destituit uē piæ.
 Nulla potest unquam tua dicta abolere uetustas,
 Sic durat uerbo condita terra tuo.

○ Quodq;

Quodq; indefesso cursu cœlum omne pererrat;
 Et sol formosum fertq; refertq; diem.
 Descripsere uices illi tua iussa, uiamq;
 Seruat enim uerbum, cuncta regitq; tuum.
 Penè ego crudeli modo erā hosti præda futurus,
 Vitaq; in æternam noctem abitura fuit:
 Ni tua uox animam fugientem sola teneret,
 Quæ te affirmat opem ferre solere pijs.
 Hæc me tela inter fiducia texit, & enses,
 Addidit & uires hæc medicina nouas.
 Nulla tui nobis uenient obliuia uerbi,
 Nec meriti fiet gratia uana tui.
 Et fidum miseris portum, uerbum esse canemus:
 Nam sermone tuo reddita uita mihi est.
 Nos tua cura sumus, rerum pater optime, teq;
 Nos custode uno fidimus, atq; duce.
 Cætera deficiunt nobis solatia, quare
 Nos tua defendat dextera quæso pater.
 Ecce tuum contra populum gens impia ferrum
 Strinxit, & aduersus te gerit arma Deus.
 Sed uires hominum tua uincet dicta, minasq;
 Cætera prætereunt, sed tua dicta manent.

Psalmus CXIX.

Ad Dominum cum tribularer, clamaui, &c. παραφρασικῶς, per Marcinum Salmonium.

CLamaui ad dominū in cerore oppressus acer
 Audiuit uocem protinus ille meā. (bo,
 Estq; meam à labijs animam tutatus iniquis,
 Ne noceat tacito callida lingua dolo.
 Improbius nihil est lingua, peius ue dolosa,
 Nil ad eam remedi, quod tibi detur, erit.
 Carbones rapidos, uibrataq; tela potenter
 Ictibus illa potest æquiparare suis.
 Hei mihi qui fuerim sic incola tempore longo,
 Inuisas anima uix tolerante moras.
 Cum malè moratis, & cum discordibus egi,
 Quis odiosa bonæ munia pacis erant.
 Mitia pacificus cum illis plerunq; loquebar,
 Qui se consilijs opposuere meis.

O 2 Psalmus

Psalmus CXXIII.

Qui confidunt in Domino, &c.
per Philipum Melanch-
thonem.

VT scopulis immota suis Sionia rupes
Hæret, et aduersos spernere tuta notos
Sic irata pijs nunquam fortuna nocebit,
Qui fidunt superum numine posse tegi.
Ecce uides Solymen quæ moles cinxerit urbem,
Et non humana mcenia facta manu.
Parua inter montes latet, immani aggere septa,
Et non accessis undiq; clausa iugis.
Descenditq; suo propior nos numine, summus
Ignea sic fieri mcenia datq; pater.
Ne populum feriam cœlestia sacra colentem,
Acta malos contra noxia tela uiros.
Ne te igitur capiat melior fortuna malorum,
Turpiter ut cupias destituisse Deum.
Non habet impietas successus, credite, longos,
Et male promeritos tristia fata manent.
Fœlicesq; pijs, quos tu pater optime seruas:
Continget portum, te duce, nostra ratis.

Ergo

Ergo leua pater adflictos, uitaeq; gubernata
Ambiguum cursum numine quaeso tuo.

Psalmus CXXV.

Qui confidunt in Domino, &c.
per Vincentium Obso
pœum.

Qui Domino fidunt, hominũ rerũq; satori,
Non dubitabundã corde fouente fidẽ:
Labentur nunquam concusso uertice moti,
Sed semper stabili sede locoq; manent.
Immotis ueluti pedibus Sionia cautes
Perstat, quam clades nulla mouere potest.
Vrbs Solyma est passim circumdata mœribus altis
Et passim summis cingitur illa iugis.
Vis nequa hostilis facile intret, & eruat urbis
Ex improviso mcœnia capta sacræ.
Sic Dominus solet ipse suam defendere plebem,
Munitam semper cunctipotente manu.
Nec sinet, ut maneat regno durante malorum
Oppressura pium non pia sceptrâ gregem.
Ne quod turpe nefas, ne qua improba facta coa-
Designent iusti, non placitura Deo. (Cti

Attu summe pater, magni moderator olympi,
 Exhibeas rectis & benefacta bonis.
 Disperdet Dominus sectantes deuia lustra,
 Non secus atq; solet tollere morte malos.
 Israël capiat tranquillæ gaudia pacis,
 Seruans per cunctos fata benigna dies.

Psalmus CXXVII.

Nisi Dominus ædificauerit do-
 mum, &c. per Philippum
 Melanchthon.

Quod struis, & cælo certas educere molē,
 Frustra erit, hoc condat ni Deus autor
 Quod uigilas, urbemq; tuo uis Marte tueri (opus.
 Falleris, excubias ni Deus hic tibi agat.
 Et quanquam gratos somnos abruperis, ante
 Quam reuehit clarum Lucifer ipse diem:
 Longa dies quamuis tristi consumpta labore est,
 Ac operæ partem nox quoq; sera trahat:
 Nil tamen assiduæ pro sunt curæq; laborq;
 Si non adspirent numina summa tibi:
 Seruat alitq; pios rerum pater optimus, inde
 Commoda sunt uitæ cuncta petenda tibi.

Non domus ipsa sibi, nō urbs creat ipsa patronos:

Fœlices ciues datq; facitq; Deus.

Imperus est qualis uolucris, rapidæq; sagittæ,

Figitur in iusso quæ procul acta loco:

Sic quoscunq; rapit diuinus spiritus, illos

Virtuti cogunt cedere cuncta suæ.

Non fortuna uiros, non uirtus deserit unquam,

Nec ruitura suæ incœnia sunt patriæ.

Idem Psalmus CXXVII.

per Macrinum Salmonium,

A Edificet Dominus nostros nisi fortè pena
Irritus ipse labos ædificantis erit. (tes,

Idem ni seruet munitam quamlibet urbem,

Frustra custodes incœnia circumeant.

Ante nihil lucem, ò mortales, surgere proficit:

Ni Deus aspiret, cura superuacua est.

Cum placidum dederit dilectis ille soporem,

Ecce quies oculos illabefacta teget.

Quid metuis uentri? Domino si fidis, abunde

Suppetet ad uictum copia larga dapum.

Mortales illi uersantur non secus, atq;

Arcitenentum agili missa sagitta manu.

0 4

Felix

Felix qui Domini est, quoniã ipsa affabatur hostes
In porta, obiectas despicietq; minas.

Idem Psalmus

παραφρασικῶς, per H. Eobanum
Hessum.

FAllit in humanis operum fiducia rebus,
Dum proprijs fieri uirib. illa putat.
Nam nisi rem quamuis Deus auxilietur agenti,
Quod facis, in uanum defluet omne tibi.
Sive etenim celsis æquas fastigia tectis,
Et uaria pulchras extruis arte domos:
Vis diuina tuum nisi prouehat ipsa laborem,
Quod facis hoc nullum pondus habebit opus.
Sive tuo te posse putas custode tueri,
Excubijs uè paras incenia tuta tuis.
Quid facis heu demens? nisi te tueatur, et urbem.
Dextra Dei, frustra quæ facis, ista facis.
Ante renascentem quid prodest surgere Phœbū?
Et nullum curis constituisse modum?
Nec minus insontes uigilantem ducere noctes:
Tam ratio est fallax, quàm sine mente labor.
Improba

Improba cur uanas consumis in ocia curas,
 Aegrâq; non aliqua membra quiete leuas?
 Semper ut infirmū corpus iuuet, anxia mens est,
 Et minima seruit conditione sibi.
 Vsq; adeo 'ne tuam torpens obliuio mentem
 Detinet, ut rebus non putet esse patrem?
 Ille quidē pater est: & ut est, ita ~~pro~~stra gubernat
 Cuncta opera, et nomen iure parentis habet.
 Ille tibi semper pater expectandus, ab illo
 Cuncta feres, iusta quæ ratione petes.
 Ille domos multa dat & auget prole beatas,
 Humanæ non est hoc rationis opus.
 Qualis enim leuibus uis est, & quanta, sagittis,
 Quas iacit arbitrio Martia dextra suo:
 Talis inest uiridi uigor & natura iuuentæ,
 Quam Deus arbitrio temperat ipse suo.
 Fœlix cui tales pharetram impleuere sagittæ,
 Huic nil quo noceat perfidus hostis habet.
 Hic in iudicio portis cum stabit apertis,
 Semper ab aduerso iudice saluus erit.

Psalmus CXXXIII.

Ecce quam bonum, &c. per
Philip. Melanchthon.

Exiguus addit uires concordia rebus,
Et male quassatas fulcit & auget opes.
Utq; senis cello manantia uertice Aronis,
Confectos artus balsama larga regunt:
Sive satis ut uita redit, dum Sirius agros
Torret, si gelido rore madescat humus:
Sic ubi sunt æquo satiatae fcedere mentes,
Fidaq; cõmunis pectora iunxit amor,
Virtutem Deus aspirat, placidoq; favore
Prouehit, & uitæ cuncta pericla regit.

Psalmus CXLVI.

Lauda anima mea Dominum, &c.
per Vincentium Obso
pœum,

Lauda anima æthereis Dominũ qui præsidet
Ille tibi ingi laude canendus erit. (oris.
Laudabo

Laudabo Dominum donec mihi uita superstes
 Manserit, & Parcæ stamina salua sinent.
 Dum mihi uitali saliet uena ulla tepore,
 Ipse meo psallam carmina grata Deo.
 Quid tibi spes uanas humano in principe fingis?
 O stolide, atq; audes fidere corde duci?
 Ne temere fidas sceptri grauitate superbo
 Mortali, nullos ille beare potest.
 Quem seruare queat, quem possit reddere tutum?
 Incertus uitæ cum sit & ipse suæ.
 Nanq; hominis tenues iterum uanescit in auras
 Spiritus, & dura morte coactus abit.
 Et tumulatus humo in terram conuertitur atram,
 Fit cinis & puluis, qui cinis antè fuit.
 Et sic consilij prudentia deperit omnis:
 Et uanæ mentis ccepta superba cadunt.
 Illum ego foelicem, illum etiam celebrabo beatũ,
 Cui Deus omnipotens auxiliator erit.
 Cui Deus ipse salus, spes & fiducia solus
 Est semper summi conditor ille poli.
 Et qui cum cælo terræ spaciouosa creauit
 Climata, tum uasti maxima stagna maris.
 Atq; ea quæ uiuunt, spirant, serpuntq; uolantq;
 Et quicquid tellus, pontus & æther habent.

Qui nunquam faller mendaci perfidus ore,
 Verum promissa statq; manetq; fide.
 Qui ualida dat iura manu Minoia uindex,
 Oppressit rapida uiq; doloq; malo.
 Quiq; fame effractos, & paupertate grauatos,
 Largiter effuso pascere pane solet.
 Qui duris uinlis uin etos & carcere clausos
 Liberat, & rupta compede soluit eos.
 Illustrat Dominus reparato lumine cæcos,
 Et forti lapsos erigit ille manu.
 Quinetiam Dominus patria bonitate benigne
 Cultores æqui diligit, atq; fouet.
 Tutela Domini peregrinis hospes ab oris
 Tutus agit, tutum deniq; carpit iter.
 Pupillos miseros, charisq; parentibus orbos
 Et uiduas Domini dextra secunda leuat.
 Deniq; prauorum facit irrita dicta, nec unquam
 Indiscussa finit impia consilia.
 Regnabit Dominus per secula cuncta potenter,
 Ille Deus Sion maximus, ille tuus.

F I N I S.

Precula

Precula ad Christum per

D. M. M.

Vera salus mundi, spes unica Christe tuo
 Qui patris ad dextrā iudex sine fine (rū,
 sedebis,

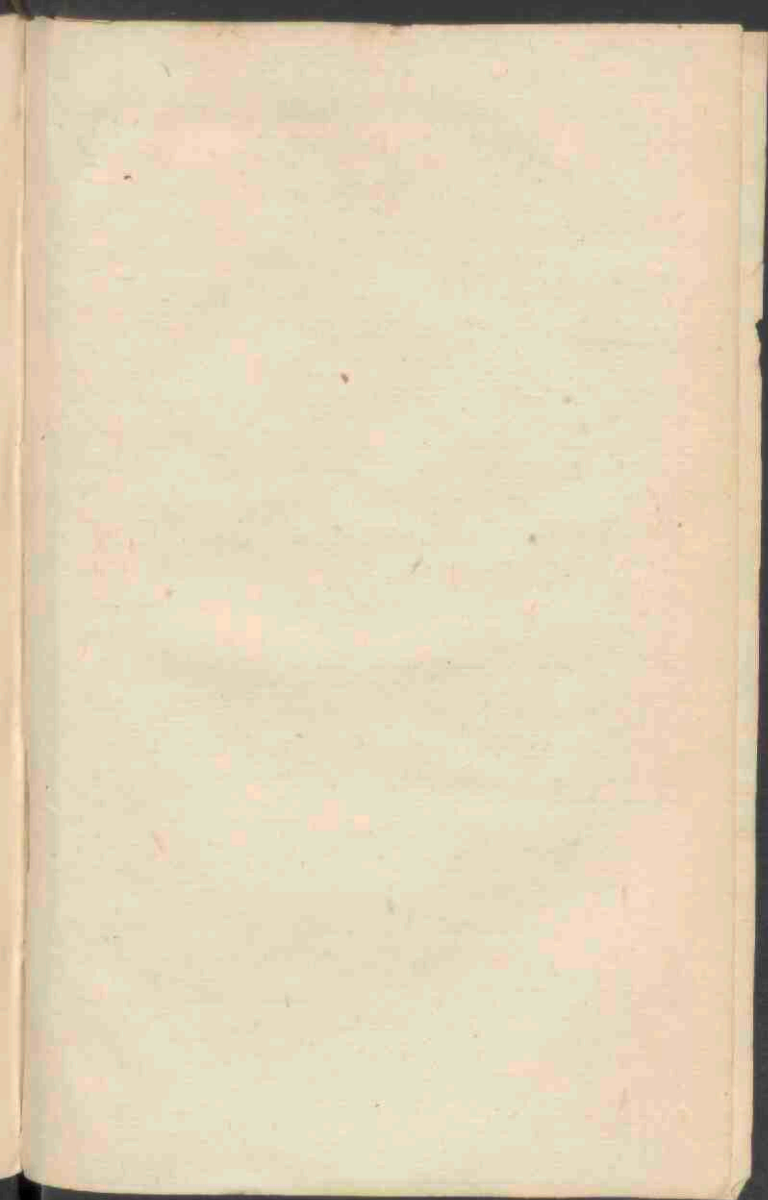
At te confugimus tristes, precibusq; secundam
 Imploramus opem. nam nos peccasse fatemur,
 Atq; graues meritos ob noxia crimina pœnas.
 Exaudi querulos plāctus, lachrymasq; gementū,
 Da lapsis ueniam, ac nobis peccata remitte.
 Quandoquidem mœsto suspirans uita dolore,
 Efficitur nostris nihil emendatior actis.
 Debita si nobis scedo pro crimine differs,
 Supplicia expectans, in eadem sorde manentes
 Corrigimur nunquā, atq; Dei cōtemnimus iras.
 At si tu subitis punire nocentia flagris
 Membra uelis, nullum iam uiuere posse fatemur.
 Ergo Christe pater gentis miserere tuæ, quam
 Morte redemisti preciosa, et sanguine mundo.

F I N I S.

O 7

1482540

B A S I L E A E
IN OFFICINA ROBERTI
VVINTER ANNO
M. D. XXXVIII.
mense Martio.

1023. 1024. 1025.

1026. 1027. 1028. 1029. 1030.

de oronibus quibusdam. v. dicitur. v. dicitur. v. dicitur.

de oronibus quibusdam. v. dicitur. v. dicitur. v. dicitur.

31102-

posicion no tpe

antodiaz ad

disez qna di

ecendz wa no

dicama accam

in carnosa p

us.

na na opo a fura

prei di supre qn

na adde fons qz qz

di supre de qby us

l.
ut in vulve sic firmus p qd possit exire
hinc exp p pflu dte mrcampi d

q ita mlt qm q hu i qna sic p site

lat a de qn of ronne.

